

UCHWAŁA Nr. 208/2013
Zarządu Powiatu w Kłobucku
z dnia 20 grudnia 2013 r

w sprawie zaopiniowania projektu " Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014- 2017"

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 1232 z późn.zm.) i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 595 z późn. zm.).

uchwała się, co następuje :

§ 1

1. *Popi* opiniuje się projekt "Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014- 2017"
2. Projekt, o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Staroście Kłobuckiemu

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZARZĄD POWIATU W KŁOBUCKU

1. Roman Minkina	.....
2. Henryk Kłepura	.....
3. Maciej Biernacki	.....
4. Józef Borecki	.....
5. Małgorzata Gworys	.....

RADCA PRAWNY

B
E. B. Długosz
01-434 34 2802

Urząd Miejski w Kłobucku

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY KŁOBUCK
NA LATA 2014-2017**

Kłobuck, grudzień 2013 r.

TYTUŁ:	AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK NA LATA 2014-2017
Zamawiający:	Gmina Kłobuck ul. 11 listopada 6 42 - 100 Kłobuck
Wykonawca:	IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21 a 40 - 053 Katowice
Zespół autorski Programu Ochrony Środowiska:	mgr inż. Zuzanna Potępa mgr inż. Marta Majka mgr inż. Adam Kiełtyka mgr inż. Anna Rosiak-Tatulińska
Nadzór nad realizacją opracowania:	mgr inż. Bożena Kuzio-Wasilewska
Sfinansowane ze środków:	Budżet Gminy

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie.....	5
1.1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck.....	5
1.2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa, powiatu i gminy ..	5
1.3. Metodyka prac	13
1.4. Struktura i zakres dokumentu	14
1.5. Wykaz skrótów	14
2. Informacje ogólne o Gminie.....	15
3. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska.....	18
4. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.....	19
5. Ocena aktualnego stanu środowiska	20
5.1. Ochrona powietrza atmosferycznego	20
5.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wód	27
5.3. Ochrona przed powodzią.....	36
5.4. Gospodarka odpadami komunalnymi.....	39
5.5. Tereny przemysłowe	42
5.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	43
5.7. Ochrona lasów	46
5.8. Ochrona zasobów kopalin	47
5.9. Ochrona gleb.....	48
5.10. Ochrona przed hałasem	49
5.11. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	52
5.12. Rozwój edukacji ekologicznej	57
6. Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska.....	59
6.1. Cel nadrzędny Programu	59
6.2. Powietrze atmosferyczne.....	60
6.3. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych	61
6.4. Edukacja ekologiczna.....	61
6.5. Gospodarka odpadami komunalnymi.....	62
6.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	63
6.7. Ochrona lasów	64
6.8. Ochrona gleb.....	64
6.9. Tereny przemysłowe	65
6.10. Ochrona przed powodzią.....	65
6.11. Ochrona zasobów kopalin.....	66
6.12. Ochrona przed hałasem	66
6.13. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	67
6.14. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	67
6.15. Priorytety ekologiczne w realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck.....	68
7. Plan operacyjny	69
8. Zagadnienia systemowe	78
8.1. Zarządzanie Programem.....	78
8.2. Monitoring realizacji Programu	78
9. Aspekty finansowe realizacji Programu.....	81
10. Wykaz materiałów	87

SPIS TABEL:

TABELA 1. CHARAKTERYSTYKA KLIMATU GMINY KŁOBUCK.....	17
TABELA 2. STAN INFRASTRUKTURY ORAZ ZUŻYCIE GAZU W GMINACH POWIATU KŁOBUCKIEGO, W TYM W GMINIE KŁOBUCK W 2011 R.	22
TABELA 3. EMISJA PYŁÓW I GAZÓW WG GUS Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH W POWIECIE KŁOBUCKIM W LATACH 2011-2012	23
TABELA 4. ZESTAWIENIE MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA OZE NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	23
TABELA 5. ZESTAWIENIE PROJEKTÓW OZE NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	24
TABELA 6. WYNIKOWE KLASY DLA STREFY ŚLĄSKIEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW DLA OCHRONY ZDROWIA I OCHRONY ROŚLIN ZA 2012 R.	26
TABELA 7. TŁO ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W GMINIE KŁOBUCK ZA 2012 R.	27
TABELA 8. WYNIKI BADAŃ ZA 2012 R. W PUNKCIE POMIAROWYM BIAŁA OKSZA - UJŚCIE DO LISWARTY (BOROWA)	29
TABELA 9. OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W ROKU 2012 R. NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	29
TABELA 10. CHARAKTERYSTYKA PUNKTÓW MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	30
TABELA 11. WYNIKI BADAŃ JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH DLA PUNKTÓW MONITORINGU NA TERENIE GMINY KŁOBUCK ZA 2012 R.	31
TABELA 12. WYKAZ NAJWIĘKSZYCH ODBIORCÓW WODY	32
TABELA 13. CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ WEDŁUG DANYCH GUS W 2012 R.	33
TABELA 14. CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ WEDŁUG DANYCH GUS W 2012 R.	35
TABELA 15. OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W KŁOBUCKU – JAKOŚĆ ŚCIEKÓW OCZYSZCZONYCH ORAZ % REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ W ROKU 2012	36
TABELA 16. WYKAZ SPRZĘTU PRZECIWPOWODZIOWEGO	39
TABELA 17. ZESTAWIENIE ILOŚCI ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH POCHODZĄCYCH Z SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI NA TERENIE GMINY KŁOBUCK W LATACH 2011-2012	39
TABELA 18. ZINWENTARYZOWANA WALORYZACJA TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W BAZIE RSIP (LISTOPAD 2007 R.) W GMINIE KŁOBUCK	43
TABELA 19. ZESTAWIENIE POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	44
TABELA 20. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW LEŚNYCH NA TERENIE GMINY KŁOBUCK W 2012 R.	46
TABELA 21. TYPY SIEDLISKOWE LASÓW NA TERENIE NADLEŚNICTWA KŁOBUCK	47
TABELA 22. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	48
TABELA 23. WYKAZ DRÓG WOJEWÓDZKICH W GMINIE KŁOBUCK	50
TABELA 24. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE KŁOBUCK	51
TABELA 25. STAN AKUSTYCZNY ŚRODOWISKA W GMINIE KŁOBUCK	52
TABELA 26. WARTOŚCI ŚREDNICH POZIOMÓW DŹWIĘKU Z OKRESU 7-DMIU DÓB W TYGODNIU	52
TABELA 27. WYKAZ STACJI BTS NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	55
TABELA 28. ZESTAWIENIE CELÓW KRÓTKOOKRESOWYCH DO 2017 R. ORAZ KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK	68
TABELA 29. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI DZIAŁAŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK	70
TABELA 30. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU	79

SPIS RYSUNKÓW:

RYSUNEK 1. LOKALIZACJA GMINY KŁOBUCK NA TLE POWIATU KŁOBUCKIEGO	15
RYSUNEK 2. PLAN GMINY KŁOBUCK	16
RYSUNEK 3. REJONIZACJA J. KONDRACKIEGO, 2002 R.	17
RYSUNEK 4. LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	31
RYSUNEK 5. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 TORFOWISKO PRZY DOLINIE KOCINKI WRAZ Z OGÓLNA LOKALIZACJĄ NA TLE GMINY KŁOBUCK	45
RYSUNEK 6. POŁOŻENIE PUNKTU POMIAROWEGO PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO W RAMACH PAŃSTWOWEGO MONITORINGU ŚRODOWISKA	56

1. Wprowadzenie

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa na poziomie gminy, organy wykonawcze gminy, zobligowane są do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 - tekst jednolity z późn. zm.) i ich aktualizacji, nie rzadziej niż raz na 4 lata.

Zgodnie z art. 17, ust. 2, pkt. 3 w/w ustawy Program ochrony środowiska podlega opiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu. Uchwalany jest przez Radę Miejską. Zgodnie z art. 18, ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska z realizacji zadań Programu organ wykonawczy gminy, sporządza co 2 lata raporty.

W dniu 5 sierpnia 2004 r. uchwałą Nr 229/XVIII/2004 Rada Miejska w Kłobucku przyjęła „Program Ochrony Środowiska Gminy Kłobuck”. W dniu 29 grudnia 2009 r. uchwałą Nr 353/XXXIX/09 Rada Miejska w Kłobucku przyjęła „Aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck”. Niniejszy dokument stanowi kolejną Aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck i obejmuje lata 2014-2017.

Podstawę do wykonania niniejszego opracowania stanowi umowa nr 197/GOR/X/2013 zawarta w dniu 9 październik 2013 r.

1.1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck

Celem przygotowania Programu ochrony środowiska jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, a także Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego. Jego istotą jest skoordynowanie, zaplanowanych w Programie, działań z administracją rządową i samorządową (Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem gminy. Wszystkie w/w grupy powinny współpracować zarówno w zakresie tworzenia jak i sukcesywnego wdrażania Programu. W tym celu niezwykle istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia Programu, a następnie jego realizacji i wdrażania. Ponadto Program ma za zadanie wyznaczanie ram dla późniejszych przedsięwzięć. Kolejnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych, na działania wskazane w Programie oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków przez jednostki samorządowe (na szczeblu gminnym) na realizację określonych zadań środowiskowych. Program ma także na celu dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w gminie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

1.2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa, powiatu i gminy

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska.
- Ustawa o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
- Ustawa o ochronie przyrody.
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- Ustawa o lasach.
- Ustawa Prawo wodne.
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze.
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
- Ustawa o odpadach.
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck powinna być zgodna przede

wszystkim:

- z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”,
- z wytycznymi Programu Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego,
- ze Strategią Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030
- ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”,
- z ustaleniami Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013,
- z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020,
- ze Strategią Rozwoju Powiatu Kłobuckiego,
- z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Kłobuck na lata 2004-2013,
- z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Kłobuck na lata 2008-2015.

Zakres merytoryczny Programu określają “Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (Ministerstwo Środowiska, grudzień 2002 r.).

Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna państwa oparta jest na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego zasada ta musi być uwzględniona we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. W praktyce zasada zrównoważonego rozwoju powinna być stosowana wraz z wieloma zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi tj.:

- zasada prewencji (zapobiegania) oznacza przede wszystkim zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, recykling a także wprowadzanie pro - środowiskowych systemów zarządzania środowiskiem,
- zasada „zanieczyszczający płaci” wskazuje jednostki użytkujące środowisko jako podmioty odpowiedzialne za skutki zanieczyszczeń i innych zagrożeń środowiska,
- zasada integracji oznacza uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej oznacza potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu ekologicznego,
- zasada uspołecznienia oznacza dostęp ludności do informacji o środowisku.

W polityce ekologicznej zostały określone działania pozwalające na osiągnięcie następujących celów:

w zakresie działań systemowych:

- doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą zgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
- uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- zwiększenie roli polskich placówek we wdrażaniu eko-innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadawalającego stanu monitoringu środowiska,

- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwości wystąpienia szkody oraz zapewniającego, że koszty szkód w środowisku oraz koszty zapobiegania powstaniu tych szkód ponosić będą sprawcy,
- integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego.

w zakresie ochrony zasobów naturalnych:

- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej na różnym poziomie organizacji,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej,
- rozwijanie zróżnicowanej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi,
- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno - błotnych przez czynniki antropogenne,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz ich ochrona przed ilościową i jakościową degradacją,

w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- dalsza poprawa stanu zdrowotnego obywateli w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi instytucjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych,
- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych,
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód,
- zmniejszenie ilości powstających odpadów oraz ich odzysk,
- dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Cele Polityki Ekologicznej Państwa w powiązaniu ze specyfiką regionu śląskiego, powiatu kłobuckiego i Gminy Kłobuck wyznaczają konkretne działania dla „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska województwa śląskiego. Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck. Są to:

cel nadrzędny:

- rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa,

powietrze atmosferyczne:

- kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,

zasoby wodne:

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,

gospodarka odpadami:

- minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,

ochrona przyrody:

- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,

tereny przemysłowe:

- przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi,

hałas:

- zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,

elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące:

- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,

zapobieganie poważnym awariom przemysłowym:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,

zasoby naturalne:

- zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,

gleby użytkowane rolniczo:

- racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Powyższy cel nadrzędny i cele szczegółowe sprecyzowane dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do określenia celów określonych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”.

Program Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego

Program ochrony powietrza (POP) dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Działania zdefiniowane w Programie są skierowane głównie na:

- wyeliminowanie spalania odpadów w kotłach i piecach domowych,
- wyeliminowanie spalania węgla złej jakości w kotłach i piecach domowych,
- wsparcie istniejących działań i inwestycji w zakresie transportu, które przyczyniają się w istotny sposób do poprawy jakości powietrza na obszarach przekroczeń,
- ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych w tym emisji wtórnej oraz emisji z pojazdów ciężarowych, autobusowych oraz niespełniających norm EURO na obszarach przekroczeń,
- systemowe ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych na obszarach przekroczeń z uwzględnieniem małych źródeł o niekorzystnych parametrach wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (niskie emitory zlokalizowane na obszarach zabudowanych),
- stworzenie mechanizmów umożliwiających wdrożenie i zarządzanie POP,
- rozbudowa i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie, np. poprzez stronę internetową lub elektroniczne tablice informacyjne,
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza (szczególnie pyłem PM10 i benzo(a)pirenem) wynikające ze spalania odpadów w kotłach grzewczych,
- prowadzenie akcji promocyjnych w zakresie korzystania z transportu zbiorowego oraz rowerów w miastach (np. w ramach obchodów Europejskiego Dnia Bez Samochodu lub Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu).

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030 precyzuje następujące cele:

- realizacja wytycznych Krajowej Strategii Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,

- wdrożenie jednego z kierunków działań określonych w aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, jakim jest zachowanie i odtworzenie bio- i georóżnorodności,
- aktywne włączenie się w realizację celów Roku Różnorodności Biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Śląska dla przyszłych pokoleń.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

Zgodnie z wizją województwa śląskiego w 2020 r. województwo ma być regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

Osiągnięcie tak nakreślonej wizji rozwoju poprzez wykorzystanie i wzmocnienie posiadanych pozytywnych wartości, usuwanie barier rozwojowych oraz kreowanie nowych wartości oznacza, iż Śląsk będzie regionem: „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju oraz regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania wolnego czasu.

Program Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych, ekspresowych, autostrad i linii kolejowych (zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach), na których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne tj. przekroczone zostały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, określone wskaźnikiem hałasu LDWN i LN”:

Ograniczenie liczby i zasięgu „gorących obszarów” uciążliwości akustycznych reprezentowanych w niniejszym Programie w postaci odcinków dróg o priorytecie bardzo wysokim (obniżenie wartości przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na przedmiotowych obszarach do poziomu co najmniej wysokiego priorytetu ochrony akustycznej - tj. osiągnięcia w ich otoczeniu wartości wskaźnika M niższej niż 100). W niniejszym Programie wyznaczono trzy grupy działań:

- I - działania krótkookresowe (w ramach strategii krótkookresowej):
  - ✓ konsekwentna budowa obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (które znacząco odciążą nadmierny ruch samochodowy w centrum większych miast w województwie),
  - ✓ remonty nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,
  - ✓ wykonanie skutecznych zabezpieczeń akustycznych zarówno przy nowobudowanych odcinkach jak również już istniejących (w tym również liniach kolejowych). Zabezpieczenia w postaci ekranów akustycznych proponuje się w miejscach, gdzie ich budowa nie spowoduje pogorszenia warunków bezpieczeństwa ruchu drogowego,
  - ✓ właściwa polityka przestrzenna w samorządach na obszarze, których stwierdzono bardzo wysoki lub wysoki wskaźnik poziomu hałasu. Nie należy wydawać pozwoleń na budowanie nowych budynków mieszkaniowych oraz obiektów takich jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp. w najbliższym sąsiedztwie takich inwestycji. Właściwe pod względem akustycznym planowanie przestrzenne powinno się również charakteryzować lokalizowaniem nowych odcinków dróg i linii kolejowych na terenach nie objętych ochroną akustyczną,
  - ✓ w przypadku braku technicznych możliwości ograniczenia oddziaływania hałasu pochodzącego od ruchu pojazdów „Program...” przewiduje utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach, które zlokalizowane są w zasięgach oddziaływania ponadnormatywnego hałasu (priorytet bardzo wysoki, wysoki i średni),
- II - działania długookresowe (w ramach polityki długookresowej), których realizacja przewidywana jest w horyzoncie czasowym dłuższym niż czas obowiązywania „Programu” (w ramach sporządzanego po upływie 5 lat kolejnego Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem),
- III - działania związane z edukacją społeczeństwa: promowanie wśród mieszkańców

województwa zbiorowych środków transportu, proekologicznego korzystania z samochodów oraz ekonomicznej jazdy.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego zawiera ocenę stanu środowiska w powiecie z uwzględnieniem prognozowanych danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska. Uwzględniając ten stan, główne problemy środowiskowe, obowiązujące przepisy prawne oraz dokumenty strategiczne określono w Programie cele długoterminowe do roku 2020 i cele krótkoterminowe do 2016 r. oraz zadania do realizacji dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych. Cele długoterminowe do 2020 r. przedstawiają się następująco:

- **ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody:** *Kształtowanie i ochrona zasobów przyrodniczych oraz krajobrazowych w spójności z racjonalną polityką przestrzenną,*
- **ochrona lasów:** *Ochrona lasów, zwiększanie ich powierzchni i spójności,*
- **racjonalne gospodarowanie zasobami wody:** *Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości; Racjonalizacja zużycia wody,*
- **ochrona wód:** *Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,*
- **ochrona powierzchni ziemi:** *Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,*
- **zasoby kopalin:** *Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin,*
- **środowisko a zdrowie:** *Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia; Ochrona przed zagrożeniami naturalnymi, katastrofami i awariami,*
- **jakość powietrza atmosferycznego:** *Poprawa jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,*
- **gospodarka odpadami:** *Poprawa efektywności gospodarki odpadami,*
- **oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych:** *Minimalizacja zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem (zwłaszcza komunikacyjnym); Ochrona przez promieniowaniem elektromagnetycznym,*
- **system transportowy:** *Modernizacja systemu transportowego powiatu z uwzględnieniem rozwiązań zmniejszających lub eliminujących negatywny wpływ transportu na środowisko,*
- **rolnictwo i rozwój terenów wiejskich:** *Rozwój rolnictwa zapewniającego zachowanie walorów środowiska i różnorodności biologicznej,*
- **budownictwo i gospodarka komunalna:** *Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu i zachowanie ład przestrzennego,*
- **rekreacja i turystyka:** *Optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej jako miejsca rekreacji i wypoczynku w zakresie zgodnym z pojemnością środowiska,*
- **handel:** *Kształtowanie proekologicznych postaw konsumpcyjnych,*
- **aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska:** *Kształtowanie proekologicznych postaw konsumpcyjnych,*
- **udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska i edukacja ekologiczna:** *Wykształcenie u mieszkańców powiatu nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska,*
- **aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym:** *Harmonizacja planowania przestrzennego z ochroną środowiska,*
- **energia odnawialna:** *Rozpoznanie możliwości wykorzystania energii odnawialnej na terenie powiatu; Zwiększenie wykorzystania energii z regionalnych źródeł odnawialnych.*

Powyższe cele długoterminowe sprecyzowane dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do określenia celów określonych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”.

Strategia rozwoju Powiatu Kłobuckiego

Strategia rozwoju Powiatu Kłobuckiego jest dokumentem strategicznym określającym cele strategiczne i cele operacyjne, które brzmią następująco:

Cel strategiczny I: *Rozwój potencjału gospodarczego powiatu kłobuckiego*

Cele operacyjne:

- ✓ Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).
- ✓ Przyciąganie inwestorów krajowych i zagranicznych (niekonkurencyjna wobec istniejących podmiotów działalności produkcyjna).
- ✓ Promocja gospodarcza powiatu.
- ✓ Uczynienie z turystyki i rekreacji dziedziny aktywności gospodarczej.

Cel strategiczny II: *Poprawa efektywności produkcji rolnej w powiecie kłobuckim*

Cele operacyjne:

- ✓ Wspieranie specjalistycznej produkcji rolniczej, w szczególności opartej na lokalnych tradycjach i doświadczeniu.
- ✓ Dostosowywanie jakości produkcji rolniczej powiatu kłobuckiego do wymogów Unii Europejskiej.
- ✓ Udoskonalenie ekonomicznego otoczenia rolnictwa.
- ✓ Restrukturyzacja obszarowa i funkcjonalna terenów rolniczych.

Cel strategiczny III: *Poprawa jakości infrastruktury społecznej*

Cele operacyjne:

- ✓ Podniesienie jakości kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców.
- ✓ Poprawa systemu służby zdrowia i opieki społecznej.
- ✓ Rozwój kultury w powiecie.

Cel strategiczny IV: *Poprawa stanu środowiska naturalnego w powiecie*

Cele operacyjne:

- ✓ Zmniejszenie zagrożeń ekologicznych.

Cel strategiczny V: *Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej*

Cele operacyjne:

- ✓ Poprawa stanu gospodarki ściekowej i utylizacji odpadów, zbiorników retencyjnych oraz poziomu gazyfikacji.
- ✓ Rozwój i modernizacja sieci drogowej.

W/w cele posłużyły do sprecyzowania kierunków działań w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”. Największy wpływ na treść niniejszego dokumentu miał cel strategiczny IV oraz cele i kierunki z nim powiązane.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kłobuck na lata 2004-2013

Plan obejmuje lata 2004 – 2013 z uwzględnieniem podziału na dwa okresy: lata 2004 – 2006 oraz lata 2007 – 2013. W pierwszym okresie zaplanowano zadania i projekty do realizacji, a w drugim określono wstępnie zadania i projekty na kolejny okres programowania Unii Europejskiej.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kłobuck jest dokumentem określającym działania strategiczne zmierzające do osiągnięcia celu głównego: *Stymulowanie trwałego rozwoju społecznego i gospodarczego, wzrostu konkurencyjności gminy w skali powiatu i województwa, przy zachowaniu wysokiej jakości życia mieszkańców.*

Osiągnięcie celu głównego zaplanowano poprzez realizację działań w następujących obszarach/priorytetach:

1. Gospodarka
2. Zagospodarowanie przestrzenne
3. Transport i komunikacja
4. Infrastruktura techniczna
5. Ochrona środowiska naturalnego
6. Ochrona środowiska kulturowego
7. Jakość życia mieszkańców

Przyjęte kierunki działań obejmują:

1. Zmiany w strukturze gospodarczej gminy polegające na:
  - rozbudowie infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
  - budowie bazy usługowej dla turystyki pielgrzymkowej,
  - budowie systemu informacji i obsługi turystycznej,
  - tworzeniu gospodarstw agroturystycznych,
  - rozbudowie i modernizacji ośrodków sportowo-rekreacyjnych,
  - modernizacji gospodarstw rolnych,
  - profilowaniu produkcji rolnej,
  - rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - tworzeniu grup producenckich,
  - rozwoju rzemiosła i rękodzieła artystycznego,
  - rozwoju MŚP,
  - uzbrojeniu terenów.
2. Zmiany w sposobie użytkowania terenów polegające na:
  - przeznaczeniu nowych terenów pod inwestycje związane z działalnością gospodarczą i usługami,
  - przeznaczeniu nowych terenów pod budownictwo wielorodzinne,
  - rozpowszechnieniu zalesień na gruntach rolnych o niekorzystnych warunkach dla produkcji rolnej i niskich walorach przyrody i krajobrazu.
3. Rozwój systemu transportowego i komunikacyjnego polegający na:
  - zwiększeniu dostępności komunikacyjnej obszarów na terenie gminy i miasta poprzez poprawę stanu istniejących dróg i budowę nowych,
  - udroźnieniu i integracji układu komunikacyjnego różnych kategorii dróg poprzez modernizację stanu istniejących dróg i budowę nowych.
4. Rozwój infrastruktury technicznej polegający na:
  - rozbudowie sieci wodociągowych,
  - budowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych,
  - modernizacji i rozbudowie oczyszczalni ścieków,
  - rozbudowie sieci elektroenergetycznych,
  - modernizacji sieci telekomunikacyjnych,
  - rozbudowie sieci gazowych.
5. Poprawę stanu środowiska naturalnego polegającą na:
  - zmniejszeniu ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów poprzez:
    - budowę kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich i rozbudowę w mieście,
    - modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków,
    - modernizację i rozbudowę kanalizacji deszczowej,
    - budowę kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów, obejmującego odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskanie surowców wtórnych, recykling oraz kompostowanie odpadów organicznych,
  - likwidacji dzikich wysypisk,
  - polepszeniu jakości powietrza poprzez:
    - przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie niskiej emisji oraz ograniczenie strat energetycznych,
    - promocji wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej,
    - rozbudowa sieci gazowej,
  - utrzymaniu walorów środowiska przyrodniczego poprzez monitoring stanu środowiska i renowację terenów zielonych.
6. Poprawę stanu środowiska kulturowego polegającą na:
  - porządkowaniu „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
  - restauracji i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego,
  - ustanowienie prawnych form ochrony obszarów i obiektów w miejscowym planie

- zagospodarowania przestrzennego,
  - budowie i modernizacji bazy kulturalnej,
  - odnowie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej funkcjonalności,
  - rewitalizacji osiedli miejskich.
7. Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców polegającą na:
- wyrównaniu szans w dostępie do edukacji poprzez budowę, przebudowę i rozbudowę obiektów społeczno – edukacyjnych takich jak: przedszkola, szkoły, laboratoria dydaktyczne, biblioteki, stołówki,
  - wzmocnienie umiejętności korzystania z nowoczesnych środków wymiany i przekazu informacji,
  - zwiększeniu dostępu społeczności do podstawowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poprzez budowę, przebudowę i rozbudowę obiektów sportowych takich jak: sale gimnastyczne, baseny, boiska sportowe, hale sportowe oraz ośrodków rekreacyjnych,
  - rozwoju budownictwa wielorodzinnego,
  - działaniach na rzecz powstania nowych miejsc pracy poprzez tworzenie dogodnych warunków inwestowania oraz zakładania własnej działalności gospodarczej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Kłobuck na lata 2008-2015

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Kłobuck na lata 2008-2015” jest dokumentem strategicznym określającym koncepcję funkcjonowania gminy w dłuższym okresie czasu, tj. w perspektywie do roku 2015.

W dokumencie tym wyznaczone zostały cztery cele strategiczne, operacyjne oraz zadania przewidziane do realizacji. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania określone w przedmiotowym dokumencie są następujące:

1. Cel strategiczny rewitalizacji obszaru A – Śródmieście: Śródmieście obszarem wzmacniającym znaczenie miasta Kłobuck jako ośrodka ponadlokalnego, o unikatowych walorach historycznych oraz funkcjach kultury, handlu i usług.
2. Cel strategiczny rewitalizacji obszaru B – Tereny rekreacyjne: Tereny parkowe i sportowe wzdłuż rzeki Białej Okszy oraz zbiornik wodny „Zakrzew” miejscem wypoczynku i rekreacji mieszkańców powiatu kłobuckiego oraz Częstochowy.
3. Cel strategiczny rewitalizacji obszaru C – Zagórze: Zagórze jako obszar oferujący wysokiej jakości udogodnienia infrastrukturalne i instytucjonalne, sprzyjające nowoczesnym formom aktywności gospodarczej.

1.3. Metodyka prac

Metodologia opracowania niniejszego Programu polegała na:

- ocenie aktualnego stanu i uwarunkowań środowiska przyrodniczego w Gminie Kłobuck, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska,
- weryfikacji dotychczasowych dokumentów i opracowań inwestycyjno-środowiskowych,
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez wyznaczenie celu nadrzędnego, celów szczegółowych i sformułowaniu kierunków działań pozwalających na realizację wyznaczonych celów,
- określeniu uwarunkowań realizacji Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych źródeł finansowania,
- określeniu zasad monitoringu.

Źródłem informacji dla Programu były materiały uzyskane z Urzędu Miejskiego w Kłobucku, z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Źródłem stały się także prace instytutów i placówek naukowo-badawczych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami m.in.: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. czy też wojewódzki program przekształceń terenów poprzemysłowych i zdegradowanych wraz z koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych, a także dostępna literatura fachowa.

Ponadto na podstawie ankietyzacji przeprowadzonej wśród podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska zlokalizowanych na terenie Gminy Kłobuck, uzyskano niezbędne

informacje, które zostały uwzględnione w treści niniejszego Programu. Zgromadzone informacje na bieżąco weryfikowano poprzez konsultacje z pracownikami Urzędu Miejskiego w Kłobucku oraz pracownikami podmiotów gospodarczych.

Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2012 r. Na podstawie stanu aktualnego oraz analizy zadań zdefiniowanych w Programie ochrony środowiska na lata 2009-2013 (niektóre zadania pozostają nadal aktualne i zostały przeniesione do niniejszego dokumentu) oraz celów i kierunków zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa i Programie ochrony środowiska dla Powiatu Kłobuckiego zdefiniowano cele i kierunki niniejszego dokumentu.

Następnie, zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i „Wytocznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, projekt Aktualizacji Programu poddano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w tym przeprowadzono konsultacje społeczne.

1.4. Struktura i zakres dokumentu

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” uwzględnia wymagania ustawy - Prawo ochrony środowiska zarówno w zakresie zawartości jak i w zakresie metodyki jego konstruowania.

Dokument ten posiada strukturę podobną do „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”. Program zawiera ocenę stanu środowiska Gminy Kłobuck z uwzględnieniem danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska. Ponadto w niniejszym opracowaniu dokonano klasyfikacji i hierarchizacji najważniejszych problemów środowiskowych. Wyznaczono priorytety, cele i kierunki działań. Określono także plan operacyjny Programu, w którym sprecyzowano zadania do realizacji wraz ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego i szacunkowych kosztów. Ustalono również działania systemowe mające na celu wsparcie procesu wdrażania i realizacji Programu. Określono system monitoringu Programu i wskazano możliwości finansowania założonych w opracowaniu zadań.

1.5. Wykaz skrótów

DK - Droga Krajowa
GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS - Główny Urząd Statystyczny
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych
KPOŚiK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków i Kanalizacji
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PEM - Promieniowanie elektromagnetyczne
POŚ - Program Ochrony Środowiska
POP - Program Ochrony Powietrza
PGO - Plan Gospodarki Odpadami
RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RPO WŚ - Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

2. Informacje ogólne o Gminie

Gmina Kłobuck jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części powiatu kłobuckiego. Od południa graniczy z Wręcycą Wielką, od zachodu z gminą Opatów, od północy z gminą Miedźno, a od wschodu i południowo-wschodu z gminami powiatu częstochowskiego - Mykanów, Częstochowa i Blachownia. Położenie gminy na tle powiatu przedstawiono na rys. 1.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Kłobuck na tle powiatu kłobuckiego

Źródło: <https://www.osp.org.pl>, dnia 17.10.2013 r.

Najwyżej położonym punktem w gminie jest zlokalizowane w jego południowo-zachodniej części wzniesienie „Dębowa Góra” o wysokości 284,6 n.p.m., zaś najniżej usytuowany jest obszar położony w północno-wschodniej części gminy, wzdłuż koryta rzeki Białej Okszy – 213,1 m n.p.m. Różnice wzniesień na terenie gminy nieznacznie przekraczają 70 m. Przeważają wysokości 240 - 270 m n.p.m., pozwalające zaliczyć go do „niskich wyżyn”.

Gmina Kłobuck zajmuje powierzchnię 130 km² (13 001 ha), co stanowi ok. 15% powierzchni powiatu.

W skład gminy wchodzi miasto Kłobuck będące siedzibą lokalnych władz i powiatu kłobuckiego oraz 16 sołectw tj.:

- w granicach administracyjnych Kłobucka: Brody Malina, Niwa Skrzyszów, Przybyłów, Smugi, Zakrzew,
- poza granicami administracyjnymi Kłobucka: Biała, Borowianka, Gruszewnia, Kamyk, Kopiec, Lgota, Libidza, Łobodno, Nowa Wieś, Rybno.

Według Głównego Urzędu Statystycznego (stan na dzień 31 XII 2012 r.) liczba ludności w Gminie Kłobuck wyniosła 20 735, w tym w mieście Kłobuck 13 281, co stanowi 64,05% mieszkańców gminy.

Miasto Kłobuck zajmuje obszar o powierzchni 47 km². W strukturze użytkowania gruntów dominującą pozycję zajmują użytki rolne, głównie grunty orne oraz łąki (71% powierzchni miasta). Lasy zajmują 20% powierzchni miasta. Pozostałe 9% zajmują tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe, usługowe i inne tereny zabudowane, a także parki, place, drogi, chodniki, grunty pod wodami oraz pozostałe grunty z wyłączeniem gruntów rolnych zabudowanych a związanych z działalnością rolniczą. W mieście występuje zabudowa wielorodzinna (kamienice) oraz jednorodzinna. Z kolei teren wiejski gminy zdominowany jest przez zabudowę zagrodową i jednorodziną. Przeważają układy liniowe o zabudowie skupionej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Kłobuck swój rozwój gospodarczy zawdzięcza głównie znajdującym się w pobliżu, nieeksploatowanym już, kopalniom rud żelaza. Duża część mieszkańców prowadzi działalność rolniczą. Zgodnie z Narodowym Spisem Rolnym 2010 liczba gospodarstw rolnych na terenie gminy wyniosła 1515. Dla porównania ilość podmiotów gospodarczych wynosi 1634 (zgodnie z danymi otrzymanymi z Urzędu Miejskiego w Kłobucku). Najlepiej rozwinięte gałęzie przemysłu to:

- przemysł metalowy – odlewnia metali, zakłady przetwórstwa metali,
- przemysł chemiczny, przetwórstwo tworzyw sztucznych – Bahpol, ERG Kłobuck,
- przemysł spożywczy – piekarnia produkująca uznany za produkt regionalny chleb kłobucki,
- produkcja obuwia – OLIP Polska, Embis, Sagan, Łukasz,
- przemysł drzewny – 2 tartaki.

Plan Gminy Kłobuck przedstawiono na rys. 2.

Rysunek 2. Plan Gminy Kłobuck

(Źródło: <http://powiatklobucki.pl/File/imapa/index.html>, dnia 16.10.2013 r.)

Klimat

Położenie Gminy Kłobuck wskazuje na cechy klimatu środkowoeuropejskiego. Masy powietrza podzwrotnikowo-kontynentalnego napływające ze wschodu przynoszą słoneczną pogodę latem i jesienią, natomiast wilgotne masy powietrza polarno-morskiego i podzwrotnikowo-morskiego z zachodu powodują zachmurzenie i deszcze oraz odwilże i mgły w okresie zimowym.

Według regionalizacji klimatycznej W. Wiszniewskiego i W. Chełchowskiego teren gminy znajduje się w obrębie regionu łódzko-wieluńskiego. Podstawowe dane odnośnie klimatu gminy zestawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Charakterystyka klimatu Gminy Kłobuck

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Wartość
	Średnia temperatura roczna	°C	8-8,5
	Najcieplejszy miesiąc	miesiąc	lipiec
	Średnia temperatura w najcieplejszym miesiącu	°C	17,8
	Najzimniejszy miesiąc	miesiąc	styczeń
	Średnia temperatura w najzimniejszym miesiącu	°C	-3,1
	Długość trwania okresu letniego	ilość dni z temp. >15°C	90-100
	Długość trwania okresu zimowego	ilość dni z temp. <0°C	130-140
	Średnia roczna suma opadów atmosferycznych	mm	600-700
	Maksymalna suma miesięczna opadów	mm	102
	Minimalna suma miesięczna opadów	mm	36
	Utrzymywanie się pokrywy śnieżnej	dni	60-80
	Średnia roczna prędkość wiatru	m/s	3-4
	Średnia liczba dni pogodnych	dni	60
	Średnia liczba dni zachmurzonych	dni	120
	Długość okresu wegetacyjnego	dni	200-210

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016

Budowa geologiczna

Podział fizyczno-geograficzny gminy według J. Kondrackiego przedstawia się następująco:

Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa

Prowincja: Wyżyny Polskie

Podprowincja: Wyżyna Śląsko-Krakowska

Makroregion: Wyżyna Woźnicko-Wieluńska

Mezoregiony: Wyżyna Wieluńska (na krańcach północno-wschodnich), Obniżenie Górnej Warty (na krańcach południowo-wschodnich), oraz Obniżenie Krzepickie (na krańcach południowo-zachodnich).

Rysunek 3. Rejonizacja J. Kondrackiego, 2002 r.

Źródło: wikimedia.org, dnia 17.10.2013 r.

Wyżyna Wieluńska przecięta jest przelomowymi odcinkami dolin - Liswarty z Białą i Czarną Okszą oraz Wartą (konkretnie jej działoszyńskim odcinkiem przelomowym). W rzeźbie części Wyżyny Wieluńskiej położonej w granicach administracyjnych Gminy Kłobuck wyróżnia się Pagóry Kłobuckie. Są to pojedyncze, silnie skrasowiałe wzniesienia wapienne, pomiędzy którymi występują piaszczyste obniżenia. W glinach wypełniających zagłębienia krasowe w Rębelicach Królewskich i Kamyku znaleziono kości kręgowców z przelomu trzeciorzędu i czwartorzędu. W budowie geologicznej starszego podłoża dominują wapień górnourajskie, ale występują także mniej odporne skały środkowej jury. Wychodni skał mezozoicznych jest niewiele, gdyż w okresie zlodowaceń plejstoceńskich zostały one przykryte płaszczem osadów czwartorzędowych. Z tego też powodu wysokość kuesty górnourajskiej maleje stopniowo w kierunku północno-zachodnim - w okolicach Kłobucka jej wysokość wynosi około 35 m, a dalej jest już mało wyraźna i rzeźba wyżynna przechodzi w niziną. Krajobraz krasowy z charakterystycznymi skałkami, jaskiniami i wąwozami jest tu słabo widoczny, ale z badań wynika, że w wapiennym podłożu występują leje i szczeliny krasowe. Wysokości bezwzględne mezoregionu wahają się w przedziale 220 - 280 m n.p.m.

Dno obniżenia Górnej Warty jest w wielu miejscach podmokłe i pocięte siecią drobnych cieków wodnych. Jest gęsto zalesionym obniżeniem, wypreparowanym w rudonośnych ilach środkowourajskich o znacznej podatności na wietrzenie. W czwartorzędzie na ilach zostały osadzone piaski i gliny polodowcowe. Nie mniej w wielu miejscach z dna obniżenia wystają ostańce płyty

wapieni górnourajskich.

Podłoże Obniżenia Krzepickiego jest wypreparowane w łałach środkowourajskich. Obniżenie Krzepickie różni się jednak od obniżenia Górnej Warty większą miąższością osadów czwartorzędowych, wykształconych jako piaski, gliny oraz żwiry i głązy. Rzeźba terenu, w której występują liczne wzgórza i wały kemowe osiąga wysokość od około 240 m n.p.m do 330 m n.p.m.

3. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Ocenę realizacji zadań założonych do realizacji w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck przeprowadzono na podstawie informacji zawartych w „*Raporcie z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Kłobuck w latach 2011-2012*”. Realizacja zadań założonych w Programie Ochrony Środowiska w latach 2011-2012 przedstawia się następująco:

- **Gospodarka wodno-ściekowa:**
  - ✓ budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Nadrzeczej w Kłobucku,
  - ✓ budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej z przyłączami w miejscowości Kamyk w ulicach: Brzechwy, Malinowskiego, Kusocińskiego, Komara i Rutkiewicz,
  - ✓ konserwacja cieków Biała Oksza w km 16+700 - 19+700, tj. na odcinku o dł. 3 km, przepływającym przez teren miasta Kłobuck,
  - ✓ konserwacja cieków Szalejka w km 2+200-5+180, tj. na odcinku o dł. 2,98 km, przepływającym przez teren wsi Biała,
  - ✓ konserwacja cieków Od Gruszewni w km 4+300-5+780, tj. na odcinku o dł. 1,48 km;
- **Ochrona przed hałasem:**
  - ✓ wykonanie dziewięciu stanowisk postojowych o pow. 125,05 m² oraz chodnika o pow. 117,55 m² przy ul. Baczyńskiego w Kłobucku
  - ✓ określanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych środowiska. W okresie 2011-2012 Rada Miejska w Kłobucku podjęła następujące uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego:
    - Uchwała nr 109/X/2011 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
    - Uchwała nr 160/XV/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
    - Uchwała nr 181/XVII/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku, między ul. Częstochowską a Szkolną;
- **Ochrona gleb i lasów:**
  - ✓ ograniczanie przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne poprzez m.in. likwidację i rekultywację dzikich składowisk, prowadzenie systemu selekcji odpadów u źródła;
- **Ochrona przyrody i bioróżnorodności:**
  - ✓ coroczne prace porządkowe polegające na oczyszczaniu terenów zielonych oraz wykonywanie prac pielęgnacyjnych istniejącego drzewostanu;
- **Edukacja ekologiczna:**
  - ✓ funkcjonowanie Ligi Ochrony Przyrody oraz kół ekologicznych w szkołach na terenie gminy
  - ✓ organizacja apeli i konkursów o tematyce ekologicznej z zakresu ochrony przyrody i gospodarki odpadami, Konkursów Dendrologicznych,
  - ✓ organizacja cyklicznych akcji takich jak „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Nadrzeczej w Kłobucku, zbiórka surowców wtórnych
- **Dofinansowanie do przedsięwzięć polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami:**
  - ✓ dofinansowanie udzielane jest od 2012 r. na mocy uchwały nr 204/XIX/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 15.06.2012 r. w sprawie określenia zasad, trybu i sposobu rozliczania dotacji na dofinansowanie usuwania azbestu z terenu Gminy Kłobuck.

W latach 2009-2012 zrealizowano większą część zadań założonych do realizacji w harmonogramie analizowanego Programu. Część zadań podjęto, a część pozostaje nadal do realizacji.

4. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Krajowe przepisy dotyczące konieczności przedstawiania zagadnień dotyczących ochrony środowiska w planie zagospodarowania przestrzennego zawarte są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, t.j. z późn. zm.), a także w ustawach ustanawiających samorządy poszczególnych szczebli i określających ich kompetencje, w tym w zakresie gospodarki przestrzennej tj. w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596, t.j.) i w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, t.j.).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawowymi instrumentami kształtowania ładu przestrzennego pozwalającymi na racjonalną gospodarkę terenami. Od kilku lat obserwuje się wzmocnienie roli planowania przestrzennego, jako instrumentu ochrony środowiska. Do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywane są opracowania ekofizjograficzne i prognozy oddziaływania na środowisko, które uwzględniają zagadnienia ochrony środowiska na etapie tworzenia tych planów.

Jak wynika z „Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Kłobuck” w okresie od roku 2005 do roku 2008 Rada Miejska w Kłobucku uchwaliła Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla terenu położonego w Kłobucku obręb Przybyłów, przy drodze krajowej DK 43. Dodatkowo podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego dla: terenu w Kłobucku w rejonie ul. Górniczej i ul. Wojska Polskiego, terenu w obrębie Lgota i Biała Dolna, terenu w Kłobucku, między ul. Częstochowską a ul. Szkolną oraz terenu w Kłobucku obręb Zagórze.

W latach od stycznia 2009 r. do września 2013 r. uchwalono następujące uchwały dotyczące mpzp:

- uchwała Nr 358/XXXIX/2009 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 grudnia 2009 r. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu w Kłobucku obręb Zagórze,
- uchwała 301/XXXV/2009 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 sierpnia 2009 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Kłobuck,
- uchwała Nr 28/III/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Kłobuck - Libidza,
- uchwała 471/XLIX/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 5 października 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Łobodnie,
- uchwała 420/XLV/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Łobodnie,
- uchwała 407/XLIV/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 maja 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz zmiany obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- Uchwała Nr 77/VII/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku, w rejonie ul. Górniczej i ul. Wojska Polskiego,
- Uchwała Nr 109/X/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 23 sierpnia 2011 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 127/XII/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 października 2011 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku, między ulicą Częstochowską a ulicą Szkolną (uchylona uchwałą 165/XVI/2012 z dnia 24 lutego 2012 r.),

- Uchwała Nr 128/XII/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 października 2011 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 160/XV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 159/XV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 193/XVIII/2012 w sprawie: zmiany Uchwały Nr 175/XX/2008 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 24 czerwca 2008r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie Lgota i Biała Dolna,
- Uchwała Nr 248/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 10 grudnia 2012 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku między ulicą Wieluńską, a ulicą Nadrzeczną,
- Uchwała Nr 274/XXVII/2013 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Kamyk,
- Uchwała Nr 292/XXIX/2013 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu miejscowości Łobodno.

Należy nadmienić, iż całość powierzchni Gminy Kłobuck objęte jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłobuck” (uchwała 129/XV/2008 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 12 lutego 2008 r.).

5. Ocena aktualnego stanu środowiska

5.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej. Ważną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości. Ochrona powietrza, zgodnie z polskimi przepisami, polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, względnie utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W województwie śląskim zagadnienia związane z ochroną powietrza ujęte są w „*Programie Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy stężeń substancji w powietrzu*”.

Program Ochrony Powietrza (POP) jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu (załącznik do uchwały Nr III/52/15/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 czerwca 2010 r.). Wskazanie właściwych działań wymaga zidentyfikowania przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji. Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) przygotowanie i zrealizowanie Programu Ochrony Powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji, spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031). Na obszarze województwa śląskiego wyznaczono *10 takich stref*, przy czym Gmina Kłobuck zakwalifikowana została do *strefy częstochowsko-lublinieckiej*. W POP zostały określone zadania do realizacji.

Jak wynika z „*Jedenastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2012 rok*” przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ), na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref służących do oceny jakości powietrza, przy czym Gmina Kłobuck należy do strefy śląskiej. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oceny jakości powietrza dokonywane są w strefach, w tym w aglomeracjach.

Ocenę jakości powietrza atmosferycznego wykonuje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031).

Można domniemywać, że w kolejnej aktualizacji Programu Ochrony Powietrza dla stref województwa śląskiego, strefa częstochowsko-lubliniecka, w której leży Gmina Kłobuck przekwalifikowana zostanie na strefę śląską.

Emisja zanieczyszczeń

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Kłobuck jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady),
- emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych,
- emisję komunikacyjną,
- emisję niezorganizowaną np. składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków itp.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie Gminy Kłobuck związana jest z indywidualnymi środkami ciepłowniczymi w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Spala się w nich także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Ponadto wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają także lokalne przestarzałe kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych i technologicznych. Nie posiadają one praktycznie żadnych urządzeń do ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i o różnym stopniu ziasarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla i pył.

Wielkość emisji niskiej pozostaje w pewnej relacji ze stopniem zgazyfikowania terenu Gminy. W tab. 2 przedstawiono porównanie stanu infrastruktury sieci gazowej gminy na tle powiatu kłobuckiego wg GUS (stan na dzień 31 grudnia 2011 r.).

Na terenie kilku gmin, w tym Gminy Kłobuck w okresie od 01 grudnia 2008 r. do 30 czerwca 2015 r., Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. realizuje projekt pn. „*Gazyfikacja miejscowości w gminach Herby, Blachownia, Kłobuck, Wręczyca Wielka, Opatów, Krzepice*”. Zakres przedmiotowy omawianego projektu na terenie Gminy Kłobuck obejmuje: sieć gazową rozdzielczą ś/c w m. Kłobuck DN 40-315 PE.

Tabela 2. Stan infrastruktury oraz zużycie gazu w gminach powiatu kłobuckiego, w tym w Gminie Kłobuck w 2011 r.

Wyszczególnienie	Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	Czynne podłączenia do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	Odbiorcy gazu [gosp. dom.]	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. dom.]	Zużycia gazu [tys. m ³]	Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]
Kłobuck	21,005	194	190	134	183,7	733
Powiat Kłobucki	21,005	194	190	134	183,7	736

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/>)

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że gminy powiatu kłobuckiego, za wyjątkiem Gminy Kłobuck (nadal nie posiadają rozwiniętej infrastruktury gazowej).

Emisja z zakładów przemysłowych (punktowa)

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie Gminy Kłobuck. Największy wpływ na stan środowiska na omawianym terenie, z tego źródła mają m.in. następujące podmioty gospodarcze:

- ODLEWNICTWO EXPORT-IMPORT, ul. Korczaka 46, 42-100 Kłobuck - produkcja odlewów ciśnieniowych ze stopów cynku i aluminium,
- Zakład Produkcyjno-Usługowy „ANPOL” Andrzej Przygoda, ul. Teligi 4A, 42-100 Kłobuck - produkcja opakowań z tworzyw sztucznych,
- Odlewnia Żeliwa „Terlecki” Sp. z o.o. Sp. K., ul. Kłobucka 63, 42-125 Kamyk - produkcja odlewów z żeliwa sferoidalnego, z żeliwa szarego i ze staliwa,
- Blacharstwo, Lakiernictwo Pojazdowe, Sprzedaż Części i Wymiana Tłumików Krzysztof Siudeja, ul. Jasnogórska 214, 42-125 Kamyk - konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych,
- STOLPŁYT Zakład Usługowo-Handlowo-Produkcyjny Jerzy Pawłowski, ul. Sosnowa 5, 42-125 Biała Gm. Kłobuck,
- BAHPOL Sp. z o.o., ul. Drukarska 8, 42-100 Kłobuck,
- DREWBET Grzyb Kotynia Rogaczewski Spółka Jawna, ul. Górnicza 1, 42-100 Kłobuck i inne.

Dane dotyczące emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego.

Emisję pyłów i gazów w powiecie kłobuckim, na terenie którego leży Gmina Kłobuck z zakładów szczególnie uciążliwych wg GUS w latach 2011-2012 (stan na dzień 31.12.2011 r. i stan na dzień 31.12.2012 r.) w porównaniu do roku bazowego 2008 aktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck przedstawia tab. 3.

Na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego znajdują się dane dotyczące emisji zanieczyszczeń do powietrza dla całego terenu powiatu, natomiast nie widnieją statystyki dotyczące Gminy Kłobuck.

Tabela 3. Emisja pyłów i gazów wg GUS z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie kłobuckim w latach 2011-2012

Powiat kłobucki w latach	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]		Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]				
	ogółem	ze spalania paliw	ogółem	w tym			
				SO ₂	NO _x	CO	CO ₂
2008	44	42	14 247	69	25	116	14 028
2011	30	29	11 194	57	20	101	11 007
2012	31	30	13 190	69	20	104	12 986

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/>)

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w powiecie kłobuckim w latach 2011-2012 w porównaniu do roku bazowego, wg GUS kształtują się następująco:

- 2008 r.:
  - ✓ pyłowe – 256 Mg/rok,
- 2011 r.:
  - ✓ pyłowe – 221 Mg/rok,
- 2012 r.:
  - ✓ pyłowe – 193 Mg/rok.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg.

Odnawialne źródła energii

Poprawa efektywności energetycznej wiąże się z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii: co najmniej do poziomu 15 % do 2020 r. i dalszy wzrost w latach następnych, 10 % udział biopaliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji do 2020 r., zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych i ochrona lasów przed nadmierną eksploatacją na cele energetyczne.

W województwie śląskim dokonano inwentaryzacji zasobów, a także oszacowano potencjał źródeł odnawialnych w ramach *Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego*. Zestawienie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie Gminy Kłobuck zgodnie z w/w programem zostało przedstawione w tab. 4.

Tabela 4. Zestawienie możliwości wykorzystania OZE na terenie Gminy Kłobuck

Lp.	Gmina	Preferowane kierunki rozwoju – grupa A inwestycje krótkookresowe	Kierunki rozwoju możliwe do realizacji – grupa B inwestycje długookresowe
POWIAT KŁOBUCKI			
1.	Kłobuck	Energia z biomasy	Energia biogazu z biogazowni rolniczych Energia wiatru

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Energia z biomasy

Do grupy gmin zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, które charakteryzują się najbardziej korzystnymi warunkami do rozwoju wykorzystania energii z biomasy (potencjał drewna oraz słomy i siana) – strefa A zaliczono gminy o potencjale przekraczającym 35 TJ/rok, do których należy także Gmina Kłobuck.

Energia biogazu z biogazowni rolniczych

Do grupy gmin, które charakteryzują się korzystnymi warunkami do rozwoju biogazowni rolniczych – grupa B zaliczono Gminę Kłobuck.

Energia wiatru

Z informacji zawartych w „Programie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” wynika, że dominująca część województwa śląskiego leży w strefie mało korzystnej pod względem potencjalnego wykorzystania energii wiatru, jedynie południową część województwa uznać można za korzystną.

Dla wysokości 40 m n.p.t. najkorzystniejsze warunki wiatrowe (A) występują m.in. w Gminie Kłobuck.

Dla wysokości 60 m n.p.t. nieco gorsze warunki wiatrowe (B) występują m.in. w Gminie Kłobuck.

W tab. 5 zestawiono projekty OZE wg „Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego”, które zostały zgłoszone przez Gminę Kłobuck.

Tabela 5. Zestawienie projektów OZE na terenie Gminy Kłobuck

Lp.	Temat	Lokalizacja Projektu	Jednostka zgłaszająca	Stan zaawansowania
ENERGIA BIOMASY				
1.	Wykorzystanie biomasy i energii promieniowania słonecznego dla zaspokojenia potrzeb ciepłych Szpitala Rejonowego w Kłobucku	Powiat kłobucki Gmina Kłobuck Szpital Rejonowy w Kłobucku	Gmina Kłobuck	Studium Celowości
2.	Uprawa wierzby energetycznej w Kłobucku	Powiat kłobucki Gmina Kłobuck	Gmina Kłobuck	Koncepcje
ENERGIA SŁONECZNA				
3.	Instalacja kolektorów słonecznych krytej pływalni OSiR w Kłobucku	Powiat kłobucki Gmina Kłobuck Ośrodek Sportu i Rekreacji	Gmina Kłobuck	Wstępne plany

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Ocena jakości powietrza

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w zakresie sporządzania rocznej oceny jakości powietrza są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity - Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914),

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. z 2011 r. Nr 95, poz. 558).

Obowiązek sporządzania corocznej oceny poziomu substancji w powietrzu wynika z art. 89 znowelizowanej ustawy - Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje, corocznych ocen poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- przekracza poziom docelowy,
- nie przekracza poziomu docelowego,
- przekracza poziom celu długoterminowego,
- nie przekracza poziomu celu długookresowego.

Ocenę jakości powietrza w Gminie Kłobuck dokonano w ramach jedenastej, obejmującej 2012 r., rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim.

Badania stanu czystości powietrza atmosferycznego prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska WIOŚ Delegatura w Częstochowie. Na terenie Gminy Kłobuck prowadzone są pomiary benzenu przy ul. Armii Krajowej. Najbliższe automatyczne stacje monitoringu jakości powietrza znajdują się w Częstochowie przy ul. Baczyńskiego.

Ponadto tło zanieczyszczenia powietrza w Gminie Kłobuck uzyskano na podstawie modelowania - opracowanie Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach „Aktualizacja dla lat 2005-2007 oceny zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim w oparciu o modelowanie matematyczne ze szczególnym uwzględnieniem wpływu różnych źródeł emisji i zastosowanych parametrów do obliczeń dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu zawieszonego PM10, benzenu, ołowiu i tlenku węgla oraz arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu za 2007 rok”. Wartość PM2,5 uzyskana na podstawie modelowania – opracowanie Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych Ekometria w Gdańsku: „Aktualizacja prognoz pyłu PM10 i PM2,5 dla lat 2015, 2020 na podstawie modelowania z wykorzystaniem nowych wskaźników emisyjnych ” Etap III, na zlecenie GIOŚ, 2012 r.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wyniki klasyfikacji stref w województwie śląskim przedstawiono uwzględniając kryteria:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C:
  - ✓ dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(α)pirenu w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska),
  - ✓ dla dwutlenku azotu - klasa C w aglomeracji górnośląskiej i w mieście Częstochowa,

- ✓ dla dwutlenku siarki obszarem przekroczeń jest miasto Rybnik w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej oraz miasto Żywiec w strefie śląskiej,
- ✓ dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego w 5 strefach obejmujących całe województwo.
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
  - ✓ dla dwutlenku azotu w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, mieście Bielsko-Biała i strefie śląskiej,
  - ✓ dla dwutlenku siarki w aglomeracji górnośląskiej, mieście Bielsko-Biała i Częstochowa,
  - ✓ dla ozonu w aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, mieście Bielsko-Biała i Częstochowa,
  - ✓ dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla - we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin:
  - ✓ klasa C i D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)*h,
  - ✓ klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki w strefie śląskiej.

Gmina Kłobuck pod kątem oceny jakości powietrza ze względu na zawartość pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, ołowiu, kadmu, niklu, arsenu i benzo(a)pirenu zaliczana jest do strefy śląskiej. Roczną ocenę jakości powietrza dokonano w oparciu o wyniki przeprowadzonych w 2012 r. badań w punktach pomiarowych poszczególnych stref.

Wynikowe klasy dla Gminy Kłobuck dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w tab. 6.

Tabela 6. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin za 2012 r.

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w 2012 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	Symbol klasy wynikowej w 2012 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony roślin
Pył zawieszony PM10	C	-
Pył zawieszony PM2,5	C	-
Dwutlenek siarki	C	A
Dwutlenek azotu	A	-
Tlenki azotu	-	A
Tlenek węgla	A	-
Benzen	A	-
Ozon	C	C
Ołów	A	-
Kadm	A	-
Nikiel	A	-
Arsen	A	-
Benzo(a)piren	C	-

Źródło: WIOŚ Katowice 2013

Wartości średnie stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2012 r. wyniosły: w strefie śląskiej - od 30 do 51 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy wartości dopuszczalnej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 była wyższa niż dopuszczalna częstość i wyniosła w strefie śląskiej od 0,8 do 3,5 razy więcej.

W 2012 r. wartości 90,4 percentyla dla stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 przekroczyły poziom 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, osiągając maksymalne przekroczenie w strefie śląskiej o 144 %.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu wyniosły w strefie śląskiej w 2012 r. od 3,4 do 10,5 ng/m^3 (wartość docelowa 1 ng/m^3).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków a w okresie letnim bliskość drogi z intensywnym ruchem pojazdów. Priorytetem zatem powinno stać się dalsze ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych oraz emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych pochodzących ze spalania paliw w silnikach samochodowych.

Tło zanieczyszczenia powietrza w Gminie Kłobuck w 2012 r. przedstawiono w tab. 7.

Tabela 7. Tło zanieczyszczenia powietrza w Gminie Kłobuck za 2012 r.

Lp.	Gmina	Średnie stężenie w 2012 r.					
		[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
		PM10	PM2,5	SO ₂ ¹⁾	NO ₂	Pb	benzen
Strefa PL2405 Strefa śląska – POWIAT KŁOBUCKI							
1.	Kłobuck, ul. Armii Krajowej	-	-	-	-	-	3,1
2.	Kłobuck*	38	22**	15	21	0,041	3

Wyjaśnienia:

¹⁾ - stężenie uśrednione dla roku dotyczy oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin w strefie śląskiej, nie dotyczy aglomeracji i stref miejskich zgodnie z §2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032),

* - wartości uzyskane na podstawie modelowania - opracowanie Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach „Aktualizacja dla lat 2005 - 2007 oceny zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim w oparciu o modelowanie matematyczne ze szczególnym uwzględnieniem wpływu różnych źródeł emisji i zastosowanych parametrów do obliczeń dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu zawieszonego PM10, benzenu, ołowiu i tlenku węgla oraz arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu za 2007 rok”, na zlecenie WIOŚ Katowice, 2008 r. (niepewność wyników modelowania dla stężeń średnich rocznych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu wynosi 30%, zanieczyszczeń pyłowych, ołowiu i benzenu – 50%),

** - wartość uzyskana na podstawie modelowania – opracowanie Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych Ekometria w Gdańsku „Aktualizacja prognoz pyłu PM10 i PM2,5 dla lat 2015, 2020 na podstawie modelowania z wykorzystaniem nowych wskaźników emisyjnych” Etap III, na zlecenie GIOŚ, 2012 r.

Źródło: WIOŚ Katowice 2013

Inwestycje planowane do realizacji w ramach ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza

Z przeprowadzonej wśród przedsiębiorców Gminy Kłobuck ankietyzacji wynika, że Spółka BAHPOL Sp. z o.o., w latach 2016-2020 planuje zakup dopalarki gazów.

5.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wód

Wody powierzchniowe

Cały obszar Gminy Kłobuck należy do lewostronnego dorzecza Warty. Położony jest w zlewniach dwóch rzek: Białej i Czarnej Okszy.

Rzeka Biała Oksza jest prawym dopływem Liswarty, o długości 28,9 km. Posiada swoje źródlika w granicach administracyjnych gminy Wręczyca Wielka (w okolicy wsi Hutka i Rybno), przepływa następnie przez gminy Kłobuck oraz Miedźno, a ujścia ma w okolicy Borowa. Na Białej Okszy utworzono dwa sztuczne zalewy pełniące funkcje rekreacyjne i rekreacyjne - Zalew Zakrzew o powierzchni ok. 1 ha oraz Zalew Ostrowy (gm. Miedźno). Wody rzeki zasilają także wiele stawów rybnych. Z obu stron zasilana jest przez niewielkie cieki. Największym z nich jest Bród o długości ok. 8 km, uchodzący do Białej Okszy poniżej Kłobucka. W jego podmokłej dolinie znajduje się staw i kilka sadzawek. Pozostałe dopływy Białej Okszy to bezimienne cieki o długości od 2 do 5 km. Niektóre z nich to dziś rowy melioracyjne, czy też cieki prowadzące wodę jedynie okresowo.

Zalew Zakrzew Zalew i jego otoczenie w latach 2009-2010 poddane zostały rewitalizacji, mają one stanowić atrakcyjne miejsce wypoczynku mieszkańców Kłobucka. Utworzono place zabaw dla dzieci, ogólnodostępny grill, moło wyznaczające strefę kąpielową, przebieralnie, prysznice. Przy zalewie w sezonie letnim działa ogródek piwny, znajdują się tu także altany widokowe. Na zalewie znajdują się dwie niewielkie wyspy w odległości ok. 100 m od siebie i powierzchni ok. 10 m² każda.

Rzeka Czarna Oksza (w dolnym biegu zwana Kocinką lub Kocinianką) przepływa korytem zabudowanym technicznie wzdłuż wschodnich granic gminy. Swój początek bierze w okolicy miejscowości Golce (Gm. Wręczyca Wielka), a do Liswarty wpada w rejonie miejscowości Trzeba (województwo łódzkie). Długość rzeki wynosi 40,2 km. Dno doliny jest płaskie, podmokłe, o szerokości ok. 500 m. Największym jej dopływem jest rzeka Białka, której przy ujściu towarzyszą stawy rybne koło wsi Kopiec. Pozostałe dopływy to krótkie ciekły prowadzące niewielkie ilości wody.

Stan wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Programu Monitoringu Środowiska wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145) zwanej dalej ustawą - Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Oceny stanu wód powierzchniowych są wykorzystywane do zintegrowanego zarządzania wodami w układzie dorzeczy. Dlatego konieczne jest zapewnienie spójności badań i ocen realizowanych w ramach monitoringu wód: powierzchniowych i podziemnych.

Wody powierzchniowe na terenie Gminy Kłobuck badane były zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2010 - 2012”. Prowadzone były badania w dwóch punktach pomiarowo- kontrolnych monitoringu rzek tj.:

- Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa) - punk zlokalizowany w km 1+000 rzeki w granicach administracyjnymi Gminy Miedźno,
- Kocinka - miejscowość Trzebca - punk zlokalizowany w km 0+500 rzeki w granicach administracyjnymi Gminy Miedźno.

Stan na 2012 r.

Badania obejmowały ocenę stanu ekologicznego i stanu chemicznego wód, które wykonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 257, poz. 1545).

Dla operacyjnego punktu pomiarowo-kontrolnego Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa) obowiązywał zakres pomiarowy obejmujący listę elementów biologicznych i fizykochemicznych. Podstawowym celem monitoringu operacyjnego jest ustalenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, które zostały określone jako zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych dokonania oceny zmian stanu wód powierzchniowych wynikających z programów, które zostały przyjęte dla poprawy jakości wód obserwacji przepływu wód. Podstawą oceny biologicznej były makrofity.

Klasyfikacja elementów biologicznych w omawianym punkcie wykazała umiarkowany słaby wód (klasa III). Natomiast klasyfikacja elementów fizykochemicznych, wspierających element biologiczny, obejmowała wskaźniki charakteryzujące stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne. W tej kategorii uzyskano wynik zadawalający, jakość wód oceniono jako stan bardzo dobry (I). Szczegółowe wyniki badań przedstawiono w tabeli 8.

Na podstawie oceny ww. elementów wykonano ocenę stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych. Ocena wykazała umiarkowany stan ekologiczny w punkcie Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa).

Tabela 8. Wyniki badań za 2012 r. w punkcie pomiarowym Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa)

Wyszczególnienie	Jednostka	Wartość
1. Elementy biologiczne		
Makrofity	makrofitowy indeks rzeczny MIR	36,43
2. Elementy fizykochemiczne, w tym:		
2.1. Stan fizyczny		
Temperatura	°C	10,80
Zawiesina ogólna	mg/l	9,74
2.2. Warunki tlenowe		
Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	9,40
BZT5	mgO ₂ /l	2,74
OWO	mgC/l	8,48
2.3. Zasolenie		
Przewodność w 20°C	µS/cm	381,25
Substancje rozpuszczone	mg/l	287,83
Siarczany	mgSO ₄ /l	45,00
Chlorki	mgCl/l	29,25
Twardość ogólna	mgCaCO ₃ /l	166,00
2.4. Zakwaszenie		
Odczyn pH	-	7,1-8,0
2.5. Substancje biogenne		
Azot amonowy	mgN-NH ₄ /l	0,49
Azot Kjeldahla	mgN/l	0,64
Azot azotanowy	mgN-NO ₃ /l	1,91
Azot ogólny	mgN/l	2,57
Fosfor ogólny	mgP/l	0,13

Źródło: WIOŚ Katowice

Z kolei dla operacyjnego punktu pomiarowo-kontrolnego Kocinka - miejscowość Trzebca wykonana została ocena stanu chemicznego na podstawie badań substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z grupy priorytetowych (benzo(g,h,i)perylen, indeno(1,2,3-cd)piren). Ocena wykazała stan chemiczny poniżej stanu dobrego badanych jednolitych części wód (przekroczone stężenia średniorocznego i maksymalnego).

Podsumowanie wyników badań w ww. punktach pomiarowo - kontrolnych przedstawiono w tab. 9.

Tabela 9. Ocena jakości wód powierzchniowych w roku 2012 r. na terenie Gminy Kłobuck

Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan ekologiczny	Stan chemiczny
Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa)	III	I	-	UMIARKOWANY	-
Kocinka - miejscowość Trzebca	I	II	II	DOBRY	PSD (poniżej stanu dobrego - przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne)

Źródło: WIOŚ Katowice

Wody podziemne

Gmina Kłobuck terytorialnie położona jest w obrębie jurajskich użytkowych poziomów wodonośnych, które stanowią podstawę do zaopatrzenia ludności w wodę, wśród nich wyróżniamy:

- GZWP nr 326 Częstochowa (E) – część północno-wschodnia gminy,
- GZWP nr 325 Częstochowa (W) – część południowa gminy.

GZWP nr 325 jest związany z warstwami kościeliskimi, jego obszar obejmuje powierzchnię 1156 km². Zbiornik ma charakter porowy, miejscami porowo-szczelinowy. Oszacowane zasoby wynoszą 120 tys. m³/d, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 142 m³/d km².

GZWP nr 326 położony jest na południowym-zachodnim krańcu gminy. Jest to bardzo rozległy i zasobny zbiornik wód szczelinowo-krasowych i szczelinowo-krasowo-porowych. Powierzchnia całego zbiornika wynosi 3 257 km². Jego zasobność szacowana jest na 1020 tys. m³/d, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 313 m³/d km². Głębokość ujęć wynosi przeciętnie 160 m. GZWP ten jest intensywnie eksploatowany przez ujęcia komunalne i przemysłowe od Krakowa po Wieluń. Budowa geologiczna zbiornika nr 326 oraz bardzo słaby stopień naturalnej izolacji warstwy wodonośnej i szczelinowo-krasowe warunki migracji wód i zanieczyszczeń (duże prędkości filtracji, jak również możliwość występowania fluacji) powodują, że zbiornik ten na terenie Kłobucka jest stale narażony na możliwość szybkiego zanieczyszczenia.

Stan wód podziemnych

Wody podziemne na terenie Gminy Kłobuck badane były zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2010-2012”. W 2012 r. badania prowadzone były w trzech punktach zlokalizowanym na GZWP Nr 325 i 326. Charakterystykę poszczególnych punktów pomiarowych na terenie gminy przedstawiono w tab. 10, zaś ich lokalizację na rys. 4.

Ocena jakości wód podziemnych została wykonana w oparciu o rozporządzenia:

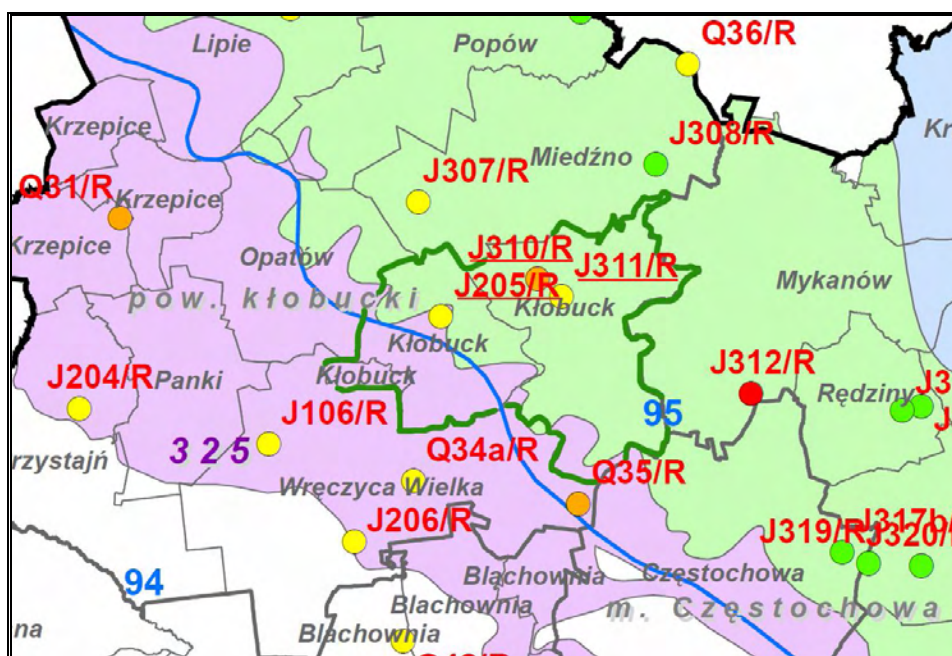
- Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 143, poz. 896),
- Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz. 417, z późn. zm.).

Tabela 10. Charakterystyka punktów monitoringu wód podziemnych na terenie Gminy Kłobuck

Numer punktu	J205/R	J310/R	J311/R
Nazwa punktu	Kłobuck	Łobodno	Łobodno
Nr GZWP	325	326	326
Nr JCWPd	95	95	95
Stratygrafia ujętej warstwy	J2	J3	J3
Klasa jakości w 2011 r.	III	IV	III
Klasa jakości w 2012 r.	III	IV	III
Wskaźniki odpowiadające poszczególnym klasom jakości w 2012 r.	temp., O ₂ , Fe	NO ₃	NO ₃

Źródło: WIOŚ Katowice

Objaśnienia: J205/R - punkt w sieci regionalnej, GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych, JCWPd - Jednolita Część Wód Podziemnych, J2 – jura (poziom wodonośny)

Rysunek 4. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu wód podziemnych na terenie Gminy Kłobuck

Źródło: Opracowanie własne na podstawie WIOŚ Katowice

Wody w omawianym punkcie objęte były monitoringiem regionalnym w ramach sieci regionalnej. Badania prowadzone były w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych. Woda zakwalifikowana została do klasy III i IV (woda umiarkowanej i słabej jakości). Poniżej w tab. 11 przedstawiono szczegółowe wyniki badań monitoringowych z poszczególnych punktów pomiarowych.

Tabela 11. Wyniki badań jakości wód podziemnych dla punktów monitoringu na terenie Gminy Kłobuck za 2012 r.

Wskaźnik	Jednostka	Wyniki		
		J205/R Kłobuck	J310/R Łobodno	J311/R Łobodno
Temperatura	°C	14,4	10	10
Odczyn	pH	7	7,3	7,4
Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	0,2	5,7	3,6
PEW w 20°C	μS/cm	235	496	442
Wapń	mg Ca/l	36	83	73
Magnez	mg Mg/l	4,1	3,6	4,1
Sód	mg Na/l	2,9	7,5	6,2
Potas	mg K/l	2,2	1,2	1,1
Żelazo ogólne	mg Fe/l	1,2	0,031	0,09
Cynk	mg Zn/l	0,022	0,015	0,036
Mangan	mg Mn/l	0,035	<0,005	<0,005
Ołów	mg Pb/l	0,0011	0,0016	0,0029
Kadm	mg Cd/l	<0,00002	<0,00002	<0,00002
Glin	mg Al/l	0,02	0,02	0,02

Wskaźnik	Jednostka	Wyniki		
		J205/R Kłobuck	J310/R Łobodno	J311/R Łobodno
Bor	mg B/l	<0,08	<0,08	<0,08
Bar	mg Ba/l	0,06	0,01	0,01
Miedź	mg Cu/l	<0,005	<0,005	<0,005
Nikiel	mg Ni/l	<0,005	<0,005	<0,005
Chrom ogólny	mg Cr/l	<0,005	<0,005	<0,005
Arsen	mg As/l	<0,01	<0,01	<0,01
Amoniak	mg NH ₄ /l	<0,1	<0,1	<0,1
Azotany	mg NO ₃ /l	<0,44	62	35
Azotyny	mg NO ₂ /l	<0,01	<0,01	<0,01
Siarczany	mg SO ₄ /l	2,9	46	38
Chlorki	mg Cl/l	0,87	21	17
Fosforany rozp.	mg PO ₄ /l	0,1	0,11	0,11
Fluorki	mg F/l	0,17	0,14	0,1
Wodorowęglany	mg HCO ₃ /l	130	133	135
OWO	mg C/l	<1	1,6	<1

Źródło: WIOS Katowice

Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę w Gminie Kłobuck prowadzone jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego Spółka Akcyjna w Częstochowie (PWiK Częstochowa). Na terenie gminy zakład obsługuje 166,60 km sieci wodociągowej, która zaopatruje w wodę 19 306 osób (93% ludności gminy), poprzez 4 781 szt. przyłączy. Stan techniczny sieci wodociągowej ocenia się jako dobry, lecz przewiduje się wymianę ok. 5 430 mb. W latach 2014-2021 przewiduje się rozbudowę sieci wodociągowej o długości ok. 2500 mb ze środków własnych PWiK Częstochowa.

Zużycie wody w rozbiciu na podmioty usługowo - produkcyjne i gospodarstwa domowe przedstawia się następująco:

- gospodarstwa domowe: 619.900 m³/rok,
- jednostki użyteczności publicznej: 43.800 m³/rok,
- przemysł: 94.500 m³/rok,
- pozostali odbiorcy: 34.800 m³/rok.

Liczba podmiotów usługowo-produkcyjnych przyłączonych do sieci wodociągowej na koniec 2012r. wyniosła 248 szt. W tab. 12 zamieszczono wykaz największych odbiorców wody wraz z rocznym zużyciem za 2012 r.

Tabela 12. Wykaz największych odbiorców wody

Nazwa odbiorcy	Ilość wody [m ³ /rok]
SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA	38 193
GH INTERTECH SPÓŁKA Z O.O.	21 614
SPÓŁDZIELNIA ROLNICZA	10 387
OŚRODEK SPORTU I REKREACJI	8 445
ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ	8 294
DELICPOL SPÓŁKA Z O.O.	8 171
WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA	5 896
ZAKŁAD MIĘSNY "ZYGUNT"	5 777
"POLOMARKET"	5 691

Źródło: Ankietyzacja PWiK Częstochowa

Według Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego charakterystykę sieci wodociągowej przedstawiono w tab. 13.

Tabela 13. Charakterystyka sieci wodociągowej według danych GUS w 2012 r.

Wyszczególnienie	2012 r.	
Długość sieci wodociągowej	km	141,3
Liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków	szt.	4 743
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dm ³	613,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	19 202
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	92,7
Zużycie wody na jednego korzystającego	m ³ /rok	31,9

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia wód podziemnych korzystające z jurajskich poziomów wodonośnych. W granicach gminy znajdują się dwa ujęcia wody, z których jedno (ujęcie w miejscowości Łobodno) jest największym ujęciem na terenie powiatu.

Ujęcie wody „Łobodno”

Wielootworowe ujęcie wody podziemnej do eksploatacji oddane zostało w 1974 roku. W skład ujęcia wchodzi: stacja pomp i dezynfekcji zlokalizowana w miejscowości Łobodno (gm. Kłobuck) przy ulicy Prusa 2, a także cztery studnie głębinowe w Łobodnie i jedna w Kołaczkowicach (gm. Miedźno). Studnie odwiercono w skałach wapiennych wieku górnourajskiego. Eksploatowany jest poziom wodonośny jury górnej, w którym to stale uczestnicząca w cyklu hydrologicznym woda, wypełniając w wapieniach pustki skalne (szczeliny, kawerny, uskoki), tworzy pod powierzchnią ziemi naturalny, szczelinowo-krasowy zbiornik gromadzący wody podziemne. Zbiornik ten nazywany przez hydrogeologów Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych nr 326 (GZWP 326) spełniając w skali kraju bardzo wysokie kryteria ilościowe i jakościowe, stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną aglomeracji częstochowskiej. Jednakże, z uwagi na niski stopień izolacji warstwy wodonośnej w postaci pokrywy skał słaboprzepuszczalnych (ok. 50%), ten szczelinowo-krasowy rezerwar wód podziemnych stale jest narażony na dopływ zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Podstawowe dane eksploatacyjno - techniczne ujęcia „Łobodno” są następujące:

- maksymalna wydajność ujęcia 19 680 m³/dobę,
- pobór wody za pomocą 5 studni głębinowych, o głębokościach 69 ÷ 72 m , ze skał ze skał wapiennych poziomu wodonośnego jury górnej w obszarze GZWP 326,
- uzdatnianie wody: z uwagi na dobrą jakość ujmowanej wody nie jest ona poddawana procesom uzdatniania; w celu zachowania stabilności stanu bakteriologicznego w procesie dystrybucji, woda poddawana jest dezynfekcji poprzez chlorowanie,
- dystrybucja wody – woda włączana jest do sieci wodociągowej poprzez układ 3 pomp.

Ujęcie wody zaopatruje mieszkańców Częstochowy - dzielnice: Parkitka, Żabiniec i Grabówka, miejscowości Łobodno i Kamyk oraz wszystkie miejscowości w gminie Miedźno.

W odniesieniu do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. Nr 61 poz. 417 z późn. zm.) w 2012 r. wody studni nr: 3 i 8 wykazują przekroczenia norm zawartości azotanów (50 mg NO₃/dm³). Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne nie zostały przekroczone.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń środowiska wodno-gruntowego związkami azotu są nieoczyszczone ścieki komunalne wprowadzane bezpośrednio do ziemi lub z nieszczelnych zbiorników na nieczystości płynne oraz niekontrolowane wysypiska odpadów komunalnych, co jest konsekwencją znacznego opóźnienia procesu kanalizacji w stosunku do kilkadziesiąt lat wcześniej oddanych do użytku systemów wodociągowych, w obszarze spływu wód podziemnych do ujęcia „Łobodno”.

Wysoki stopień zanieczyszczenia wód podziemnych w obszarze zasilania ujęcia „Łobodno” jest także wynikiem kontaktów hydraulicznych poziomów wodonośnych, stanowiących podstawę zaopatrzenia ludności w wodę do picia, ułatwiających migrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu, bezpośrednio w strefie zasilania lub pośrednio poprzez utwory czwartorzędowe (brak izolujących utworów słaboprzepuszczalnych). Ponadto obecność w wodach azotanów potwierdza wpływ ognisk związanych z gospodarką komunalną (ścieki, osady ściekowe), odpadami (niekontrolowane składowiska odpadów) i rolnictwem (gnojowica, nawozy).

Ujęcie wody Wierzchowisko

Najstarsze wielootworowe ujęcie wody podziemnej ze stacją pomp i uzdatniania zlokalizowaną w miejscowości Kolonia Wierzchowisko, przy ulicy Zielonej 9/21 i studniami głębinowymi rozmieszczonymi na terenach gmin: Mykanów i Kłobuck. Aktualnie pobór wody odbywa się z ujętego źródła eksploatowanego od 1928 r. oraz z 5 studni głębinowych, odwierconych w skałach wapiennych wieku górnopaleozoicznego. Eksploatowany jest poziom wodonośny jury górnej z Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326 (GZWP 326). Jednakże, z uwagi na niski stopień izolacji warstwy wodonośnej w postaci pokrywy skał słaboprzepuszczalnych (ok. 50 %), ten szczelinowo-krasowy rezerwuuar wód podziemnych stale jest narażony na dopływ zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Podstawowe dane eksploatacyjno - techniczne ujęcia „Wierzchowisko” są następujące:

- maksymalna wydajność ujęcia 29 800 m³/dobę,
- pobór wody za pomocą ujętego źródła oraz 5 studni głębinowych o głębokości od 42 do 71 m ze skał wapiennych poziomu wodonośnego jury górnej w obszarze GZWP 326,
- uzdatnianie wody: woda poddawana jest procesom biologicznej denitryfikacji (usuwania azotanów NO₃⁻) oraz dezynfekcji poprzez ozonowanie (O₃⁻),
- dystrybucja wody – woda wtłaczana jest do sieci wodociągowej poprzez układ 4 pomp,
- ujęcie wody zaopatruje mieszkańców gminy Mykanów oraz Częstochowę.

W celu eliminacji azotanów z wód podziemnych w ujęciu „Wierzchowisko” stosowana jest technologia uzdatniania wody – biologiczna denitryfikacja. W wyniku jej stosowania w 2012 roku stężenie azotanów (NO₃⁻) w wodzie dostarczanej do odbiorców wynosiło 31,9 mg NO₃/dm³. Świadczy to o wysokiej skuteczności zastosowanej technologii. W roku 2012 w wodach podziemnych w obszarze spływu wód do ujęcia (OSW) nie stwierdzono wzrostu stężeń azotanów w stosunku do lat poprzednich. Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne nie zostały przekroczone.

Wybudowanie tej stacji było możliwe dzięki znacznemu wsparciu finansowemu Funduszu Spójności (wcześniej Funduszu ISPA) oraz zaangażowaniu samorządów lokalnych i pracowników Przedsiębiorstwa.

Pomocnicze ujęcie wody „Kłobuck”

Ujęcie znajduje się przy ulicy Długosza i posiada jedną studnię. Ujęcie składa się z terenu ochrony pośredniej.

Podstawowe dane eksploatacyjno - techniczne ujęcia „Kłobuck” są następujące:

- maksymalna wydajność ujęcia 3 600 m³/dobę,
- warstwa wodonośna piaskowce kościeliskie Jury środkowej
- ilość eksploatowanych studni głębinowych i głębokość - jedna studnia głębinowa na głębokości 274 m
- uzdatnianie wody - odżelazianie i dezynfekcja
- obszar zaopatrywania Kłobuck

Odżelazianie wody realizowane jest poprzez:

- proces napowietrzania wody,
- proces filtracji pospiesznej przez uaktywnione złożo z piasku filtracyjnego o średnicy 0,8 mm do 1,6 mm; prędkość filtracji 10 km/h,
- proces dezynfekcji wody podchlorynem sodu.

Gospodarka ściekowa

Gospodarka ściekowa gminy jest słabiej rozwinięta niż gospodarka wodna, aczkolwiek sieć kanalizacyjna na terenie miasta należy do najlepiej rozwiniętych w powiecie kłobuckim.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez PWiK Częstochowa ilość mieszkańców przyłączonych do kanalizacji sanitarnej w gminie wynosi 11.708 osób, a długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej: 54,13 km, przy łącznej długości przykanalików: 17,35 km.

Według Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego charakterystykę sieci kanalizacyjnej przedstawiono w tab. 14.

Tabela 14. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej według danych GUS w 2012 r.

Wyszczególnienie	2012 r.	
Długość sieci kanalizacyjnej	km	54,1
Liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej do budynków	szt.	1 959
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną	dm ³	434
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	11 802
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	57,0

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Oczyszczanie ścieków

Ścieki komunalne na terenie gminy oczyszczane są w oczyszczalni ścieków w Kłobucku. Oczyszczalnia ścieków w Kłobucku to instalacja do ujmowania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych do wód powierzchniowych płynących - rzeki Biała Oksza, wyposażona w niezbędne do jej funkcjonowania media oraz ciąg do odwadniania osadów ściekowych i odpadów powstających w procesie oczyszczania, wykorzystująca technologię osadu czynnego dostosowaną do podwyższonego usuwania węgla organicznego oraz związków azotu i fosforu (biogenów). Oczyszczalnia działa na podstawie pozwolenia wodnoprawnego: decyzja Starosty Kłobuckiego Nr ROŚ.III.6223/33/06 z dnia 13.10.2006 roku oraz decyzja zmieniająca Nr ROŚ.III.6223/23/07 z dnia 23.08.2007 rok z terminem obowiązywania do 1 lipca 2019 roku.

Podstawowe dane techniczne są następujące:

- przepustowość - 3200 m³/dobę,
- RLM - 28100,
- ilość ścieków dopływających kształtuje się na poziomie:
  - w roku 2012 – 1737 m³/dobę,
  - I półrocze 2013 – 2507 m³/dobę.

Stan techniczny oczyszczalni określa się jako bardzo dobry. Instalacja nie wymaga obecnie modernizacji i nakładów inwestycyjnych. W skład układu technologicznego oczyszczalni wchodzi:

- kolektor ścieków surowych wraz ze studniami technologicznymi,
- automatyczna stacja zlewcza ścieków dowożonych
- budynek krat wyposażony w dwa sita spiralne skośne oraz awaryjną kratę ręczną,
- piaskownik poziomy o długości 21 m z automatycznym zgarniaczem piasku i separatorem piasku
- pompownia ścieków i osadu przefermentowanego,
- osadnik Imhoffa składający się z części przepływowej oraz z części osadowej,
- dwa reaktory biologiczne podzielony wewnętrznymi przegrodami na:
  - selektor (komora predenitryfikacji osadu recykulowanego),
  - komorę defosfatacji,
  - komorę denitryfikacji i
  - komorę nitryfikacji
- dwa osadniki wtórne o przepływie radialnym,
- pompownia osadu recykulowanego,
- stacja dmuchaw,
- komora stabilizacji i zagęszczania osadów,
- stacja odwadniania osadów,
- laguna osadowa jako obiekt awaryjny.

Jakość ścieków powstających w Gminie Kłobuck jest systematycznie kontrolowana przez PWiK Częstochowa. Zakres wykonywanych analiz fizyko-chemicznych jest szerszy niż wymaga tego obowiązujące Gminę pozwolenie wodnoprawne, co ułatwia sterowanie procesami technologicznymi i umożliwia osiągnięcie wyższych redukcji zanieczyszczeń (tab. 15).

Tabela 15. Oczyszczalnia ścieków w Kłobucku – jakość ścieków oczyszczonych oraz % redukcji zanieczyszczeń w roku 2012

Wskaźnik zanieczyszczeń	BZT	CHZT	Zawiesina org.	Azot org.	Fosfor org.
Jednostka	mgO ₂ /dm ³	mgO ₂ /dm ³	mg/dm ³	mgN/dm ³	mgP/dm ³
Styczeń	12,00	37,00	6,40	6,63	0,60
Luty	9,50	60,70	21,20	14,90	0,96
Marzec	10,00	60,00	13,20	26,20	0,41
Kwiecień	4,50	28,00	3,20	9,65	0,91
Maj	7,00	52,70	12,80	14,80	0,44
Czerwiec	5,50	20,20	4,80	11,20	2,00
Lipiec	3,00	21,70	5,20	7,13	1,00
Sierpień	7,50	37,60	7,60	14,50	0,69
Wrzesień	3,50	39,60	11,60	3,62	1,20
Październik	3,50	29,40	5,20	12,05	0,55
Listopad	4,50	33,70	5,20	14,70	0,32
Grudzień	7,00	37,40	12,40	14,90	0,48
WARTOŚĆ ŚREDNIA	6,46	38,17	9,07	12,52	0,80
WARTOŚĆ DOPUSZCZALNA POZWOLENIEM WODNOPRAWNYM	25	125	35	15	2
% REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ	98,34	94,44	97,15	87,82	94,70
MINIMALNY WYMAGANY POZWOLENIEM % REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ	90	75	90	80	85

Źródło: <http://www.pwik.czest.pl/Klobuck>, dnia 29.10.2013 r.

5.3. Ochrona przed powodzią

Do aktualnych regulacji prawnych dotyczących ochrony przed powodzią należy ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145, t.j.).

Powodzie mogą być wynikiem normalnych zjawisk przyrodniczych, którym człowiek nie może zapobiec albo wynikiem działalności człowieka poprzez zakłócenie normalnych zjawisk przyrodniczych, a także wynikiem awarii technicznych urządzeń. Główną przyczyną powodzi jest większy opad wody w stosunku do możliwości infiltracyjnych gleby w jednostce czasu.

Przyczyny naturalnych wezbrań są następujące:

- wezbrania nawalne - pochodzące z gwałtownych deszczy (30 - 40 mm) w krótkim okresie czasu, niedające się przewidzieć,
- wezbrania rozlewne - pochodzące z deszczy głównie w miesiącach letnich przy opadach trwających 3-5 dni, które są możliwe do przewidzenia,
- wezbrania zatorowe - wynikające z zatkania profilu rzecznoego tzw. śryżem i lodem dennym, ma to miejsce w okresie wiosennym po mroźnej zimie (śryż - są to kryształki lodu zbite w gąbczastą masę tworzącą się w wodzie o temp. < 0°C),
- roztopy - w wyniku topnienia śniegu i lodu, które mogą być:
  - ✓ solarne - przy dodatnich temp. w ciągu dnia i mroźnej temp. w ciągu nocy,
  - ✓ adekwatno - opadowe - przy topnieniu śniegu z opadami deszczu.

Wezbrania prowadzące do powodzi mogą być wynikiem działalności człowieka, do których głównie należą:

- awarie zapór wodnych, którym towarzyszy gwałtowny spływ wody na tereny leżące poniżej zapory,
- zalanie polderów, co ma miejsce w czasie sztormu (polder - osuszony, depresyjny teren przymorski lub przy obwałowaniach rzek),

- regulacje rzek polegające na skróceniu koryta rzeki, aby poprawić jej spławność przez likwidację licznych meandrów zmniejszając w ten sposób pojemność rzeki, a także jej zdolność infiltracyjną,
- wylesianie znacznych obszarów, które mają dużą zdolność zatrzymywania wody z opadów głównie przez system korzeniowy.

Przed skutkami powodzi można zabezpieczyć się poprzez:

- unikanie zabudowy na terenach zalewowych,
- pogłębianie koryta rzeki,
- budowę wałów przeciwpowodziowych,
- dbałość o stan wałów przeciwpowodziowych ich szczelności i wytrzymałości,
- rozszerzenie odległości między wałami przeciwpowodziowymi,
- właściwe utrzymanie wałów i koryta rzeki poprzez usuwanie krzewów, drzew i innych przeszkód utrudniających spływ wody,
- dbałość o czystość międzywała,
- zwiększenie retencji przez zalesianie (retencja lasu jest 10 x większa niż pola ornego),
- budowę zbiorników retencyjnych szczególnie w górnych odcinkach rzek a w dolnych budowę polderów i zbiorników wodnych (zbiorniki retencyjne można wykorzystać do wytwarzania energii elektrycznej i sportów wodnych),
- świadome przerywanie wałów i kierowanie wezbranych wód na przyległe tereny chroniąc niżej położone tereny zaludnione i ważne obiekty przemysłowe uzyskując w ten sposób wytłumienie naporu fali powodziowej (ważna tu jest ścisła koordynacja działań w czasie),
- budowę wrót i śluz do wprowadzania i odprowadzania wód, co pozwala złagodzić siłę naporu wód i tak nią pokierować aby omijała zagrożone tereny,
- stworzenie sprawnych i odpowiedzialnych służb znających swoje obowiązki i kompetencje,
- rozbudowę sieci wodowskazów, aby informacja o nadchodzącej fali powodziowej była pełna,
- tzw. „małą retencję”, tj. budowę stawów, zastawek piętrzących i małych zbiorników, co przyczyni się także do rozwoju agroturystyki,
- budowę tzw. „zbiorników suchych” poniżej zbiornika retencyjnego w celu okresowego hamowania odpływu i łagodzenia kształtu fali powodziowej.

W **Programie małej retencji dla Województwa Śląskiego** (Uchwała nr II/43/1/2006 z dnia 16 stycznia 2006 r. Sejmiku Województwa Śląskiego) z aneksem z dnia 28 sierpnia 2006 r. (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/51/2/2006) ujęto działania na rzecz poprawy, stanu, odbudowy oraz powiększenia zasobów wodnych kraju i elementów ochrony przeciwpowodziowej. Jako priorytetowe kierunki działań z zakresu małej retencji przyjęto:

- odbudowę, modernizację i budowę urządzeń piętrzących w celu wykorzystania wody do nawodnień, spowolnienia odpływu wód powierzchniowych oraz ochrony gleb torfowych,
- uzupełnienie i modernizację obiektów melioracyjnych pod kątem zachowania równowagi ekologicznej biotopów,
- odbudowę, modernizację i budowę budowli piętrzących i stopni przeciwerozyjnych dla podniesienia poziomu wody gruntowej na obszarach przyległych,
- odbudowę, modernizację i budowę nowych sztucznych zbiorników wodnych o pojemności do 5 mln m³ na rzekach i potokach,
- odbudowę, modernizację i budowę nowych stawów rybnych,
- piętrzenie istniejących małych jezior i magazynowanie dodatkowych zasobów wody z jednoczesnym podniesieniem walorów krajobrazowych i estetycznych środowiska przyrodniczego.

W lutym 2012 r. firma LEMTECH Konsulting Sp. z o.o. z Krakowa opracowała „Aktualizację Programu małej retencji dla województwa śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Prognoza oddziaływania na środowisko Aktualizacji Programu małej retencji dla województwa śląskiego”.

W wykazie obiektów małej retencji ujętych w „Aktualizacji Programu małej retencji dla województwa śląskiego” nie znalazły się żadne obiekty zlokalizowane na terenie Gminy Kłobuck.

Stanowisko Spraw Wojskowych i Obrony Cywilnej

Do podstawowego zakresu działania pracownika zatrudnionego na samodzielnym stanowisku ds. wojskowych i obrony cywilnej należy m.in. realizacja zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, do których należy:

- opracowanie i aktualizowanie Planu Zarządzania Kryzysowego,
- zorganizowanie i zapewnienie funkcjonowania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz prowadzenie stosownej dokumentacji w tym zakresie,
- organizacja szkoleń i ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego.

Ponadto do jego zadań należy także realizacja zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym Gminy Kłobuck.

Plan ochrony przeciwpowodziowej Gminy Kłobuck

Opracowany został **Plan Ochrony Przeciwpowodziowej Gminy Kłobuck**, który jest jednym z podstawowych narzędzi Burmistrza Kłobucka oraz Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego w momencie wystąpienia powodzi na skalę wymagającą koordynacji akcji ratowniczej i zaangażowania w nią sił i środków powiatowego i wojewódzkiego. Plan ma zastosowanie do operacyjnych działań w fazie reagowania, a także w przypadku lokalnego zagrożenia powodziowego.

Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego

Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego jest organem powołanym przez Burmistrza Kłobucka w celu zapewnienia prawidłowego prowadzenia działań zapobiegawczych, przygotowawczych, reagowania i odbudowy. Zespół ten działa na polecenie oraz w porozumieniu z Burmistrzem. Współpracuje z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Kłobucku oraz z innymi jednostkami i instytucjami. W skład Zespołu wchodzi:

- Szef Zespołu – Z-ca Burmistrza Kłobucka,
- Zastępca Szefa Zespołu – Sekretarz Gminy Kłobuck,
- grupy robocze o charakterze stałym:
  - ✓ Grupa Planowania Cywilnego,
  - ✓ Grupa Monitorowania, Prognoz i Analiz,
- grupy robocze o charakterze czasowym:
  - ✓ Grupa Operacji i Organizacji Działań,
  - ✓ Grupa Zabezpieczenia Logistycznego,
  - ✓ Grupa Opieki Zdrowotnej i Pomocy Socjalno-Bytowej.

Tereny zagrożone powodzią wynikające z zapisów Planu Ochrony Przeciwpowodziowej

Na terenie Gminy Kłobuck istnieje możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego. Zagrożenie to może ulec zwiększeniu, w przypadku długotrwałych opadów deszczu, które mogą spowodować gwałtowne podniesienie się poziomu rzek ponad stan alarmowy (Białej i Czarnej Okszy) oraz przesiąkanie istniejących wałów przeciwpowodziowych. Najczęściej występują powodzie roztopowe (w miesiącach luty-marzec) oraz powodzie opadowe (w miesiącach kwiecień, maj i lipiec). Powodzie roztopowe związane są z gwałtownym topnieniem pokrywy śnieżnej przy jeszcze zamrzniętym podłożu i charakteryzują się gwałtownym przyborem i odpływem wód powierzchniowych. Powodzie opadowe zależne są od intensywności opadów deszczu, czasu jego trwania, stanu uwilgotnienia ziemi i charakteryzują się gwałtownym przyborem i powolnym odpływem wód powierzchniowych.

W szczególności na podtopienia i zalania narażone są tereny w Kłobucku w rejonie ulic: Zakrzewskiej, Hallera, Nadrzecznej, Okólnej, Sportowej, Łakowej oraz tereny Łobodna w rejonie ulic: Spokojnej, Nadrzecznej; w miejscowości Kopiec w okolicach ulicy Salezjańskiej.

Sprzęt przeciwpowodziowy dostępny w UM w Kłobucku

Sprzęt i wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Gminy Kłobuck pozostaje w dyspozycji Burmistrza Kłobucka. Wykaz sprzętu przeciwpowodziowego dostępnego w Urzędzie Miejskim w Kłobucku przedstawia tab. 16.

Tabela 16. Wykaz sprzętu przeciwpowodziowego

Lp.	Nazwa sprzętu	Ilość [szt.]
1.	Worki polipropylenowe	10 000
2.	Łopaty + szpadel	78
3.	Kilof	22
4.	Kombinezon	8
5.	Buty gumowe „WODERY”	8

Na stronie internetowej (<http://www.gminaklobuck.pl/main/aktualnosci/st:1/id:403.html>) dla mieszkańców Gminy Kłobuck umieszczono informacje o powodzi takie jak: sposób postępowania w przypadku zagrożenia powodziowego, co należy zabrać w razie ewakuacji i zasady odżywiania i przechowywania żywności oraz przygotowanie ludzi starszych, chorych i niepełnosprawnych, a także co należy robić po powodzi.

5.4. Gospodarka odpadami komunalnymi

Obecny system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Kłobuck realizowany jest w oparciu o „Aktualizację planu gospodarki odpadami dla Gminy Kłobuck” oraz w oparciu o „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłobuck”. Plan został przyjęty Uchwałą Nr 353/XXXIX/09 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie: uchwalenia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck” oraz „Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Kłobuck”, natomiast aktualnie obowiązujący Regulamin - Uchwałą Nr 246/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 10 grudnia 2012 r. z późniejszymi zmianami.

Dokumentami nadrzędnymi wobec Aktualizacji PGO był Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (KPGO 2010) i Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2009 (APGO WŚ 2009).

Warto nadmienić, iż zgodnie z nowymi zmianami ustawy o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) zrezygnowano z opracowywania planu gospodarki odpadami na szczeblu gminnym i powiatowym. Obowiązują natomiast krajowy plan gospodarki odpadami oraz wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Obecnie obowiązuje Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 przyjęty Uchwałą Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. (M. P. z 2010 r. Nr 101, poz. 1183) oraz Plan gospodarki odpadami województwa śląskiego 2014 przyjęty Uchwałą Nr IV/25/1/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 sierpnia 2012 r.

Jak wynika z informacji przekazanych z Urzędu Miejskiego w Kłobucku ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych w 2011 r. wynosiła 4 121,99 Mg, natomiast w 2012 r. 4 553,40 Mg. W tych samych latach zebrano w sposób selektywny odpowiednio: 153,33 Mg i 110,1 Mg odpadów. Ilość odebranych poszczególnych frakcji odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki zestawiono w tabeli 17.

Tabela 17. Zestawienie ilości odebranych odpadów komunalnych pochodzących z selektywnej zbiórki na terenie Gminy Kłobuck w latach 2011-2012

Lp.	Rodzaj odpadu	Masa [Mg/rok]	
		2011 r.	2012 r.
1.	Papier i tektura	18,15	31,1
2.	Szkło	43,47	46,1
3.	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	32,36	0,2
4.	Tekstyliia	5,0	2,5

Lp.	Rodzaj odpadu	Masa [Mg/rok]	
		2011 r.	2012 r.
5.	Tworzywa sztuczne	29,25	28,2
6.	Metale	0,26	0
7.	Odpady wielkogabarytowe	4,2	1,3
8.	Zużyty sprzęt EE	2,64	0,7
Suma		135,33	110,1

Źródło: Informacje z Urzędu Miejskiego w Kłobucku

W dniu 1 stycznia 1997 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 1996 r. Nr 132, poz. 622), która była wielokrotnie nowelizowana, tekst jednolity opublikowano w Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.

Transpozycja nowej dyrektywy ramowej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów) do polskich uregulowań prawnych poskutkowałą kolejnymi zmianami w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W 2011 r. przez Sejm przyjęta została ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897 z późn. zm), która weszła w życie w dniu 01 stycznia 2012 r. Jednolity tekst ustawy ogłoszono w Dz. U. z 2012 r., poz. 391. Ustawa ta doprecyzowuje zadania gmin w zakresie gospodarowania odpadami, w tym:

- ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- prowadzenia we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz zużytych opon, a także odpadów zielonych,
- tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych i wskazywania miejsc, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- zapewnienia osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji dotyczących gospodarowania odpadami,
- dokonywania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach zaczął funkcjonować od 1 lipca 2013 r. Gminy pobierają opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewniają świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W celu wypełnienia ww. obowiązków gmina może wywołać przetargi na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i mogą zostać podpisane umowy pomiędzy gminą, a przedsiębiorcami. Ponadto prowadzona musi być także kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie właścicieli nieruchomości z obowiązującymi przepisami.

Najważniejszą zmianą w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest zmiana sposobu finansowania gospodarki odpadami. Opłaty za gospodarowanie odpadami właściciele

nieruchomości są obowiązani ponosić na rzecz gminy. Obowiązek ponoszenia niniejszej opłaty powstaje:

- za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości zamieszkuje mieszkaniec,
- za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości powstały odpady komunalne.

W celu realizacji narzuconych przez ustawę o utrzymaniu czystości i porządku obowiązków Rada Miejska w Kłobucku podjęła następujące uchwały:

- uchwała nr 246/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 10 grudnia 2012 r. z późn. zm.: w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłobuck,
- uchwała nr 252/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie: wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnym oraz ustalenia stawki takiej opłaty,
- uchwała nr 253/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie: określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości na terenie gminy Kłobuck,
- uchwała nr 254/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. z późn. zm. W sprawie: wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości.
- uchwała nr 255/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. z późn. zm. w sprawie: szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Kłobuck i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

Zgodnie z Uchwałą Nr IV/25/2/2012 z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014”, Gmina Kłobuck znajduje się w Regionie I gospodarki odpadami komunalnymi. W związku z tym wszystkie odebrane od mieszkańców odpady komunalne oraz odpady zielone trafiają do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, znajdującej się na ul. Konwaliowej 1 w Sobuczynie. Administratorem instalacji jest Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Na terenie gminy utworzony zostanie jeden Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, którego lokalizację przewiduje się w Kłobucku, przy ul. Łąkowej. Aktualnie jest on w fazie realizacji, której zakończenie przewiduje się na koniec maja 2014 r. Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłobuck do punktu można będzie przekazać odpady komunalne zebrane w sposób selektywny, w tym:

- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- odpady budowlano – remontowe i rozbiórkowe,
- zużyte opony,
- odpady zielone,
- tekstylia.

Następujące frakcje odpadów komunalnych zbierane są selektywnie w systemie pojemnikowo-workowym:

- papier i tekturę,
- szkło bezbarwne i kolorowe,
- tworzywa sztuczne,
- metale,
- opakowania wielomateriałowe,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji oraz odpady zielone.

Rada Miejska w Kłobucku uchwaliła metodę ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Opłata stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty określonej w tej uchwale. Podstawą do ustalenia ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość była deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składana przez właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.

5.5. Tereny poprzemysłowe

Zarówno w unijnym, jak i polskim ustawodawstwie brak jest odrębnych przepisów prawnych, które regulowałyby zagadnienia dotyczące zagospodarowania zdegradowanych terenów poprzemysłowych. Zapisy dotyczące problematyki tych terenów można znaleźć w dyrektywach i ustawach wymienionych poniżej:

- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
- Dyrektywa 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego.

Obowiązek naprawy szkód spowodowanych działalnością górnictwem wynika z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.) oraz z ustawy Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r. Do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i do szkody w środowisku stosuje się przepisy Ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. Nr 75, poz. 493 z późn. zm.).

Ustawowa odpowiedzialność za tereny porzucone (w tym przemysłowe), należy do władającego terenem lub podmiotu, który spowodował degradację, a odpowiedzialność administracyjna spada na Starostę. System ten nie funkcjonuje jednak najlepiej, a w niektórych przypadkach nie działa wcale. Większość terenów poprzemysłowych należy obecnie do skarbu państwa, który z powodu braku funduszy podejmuje bardzo ograniczone działania. Rozwiązaniem problemu w dużej mierze mogłyby być działania prywatnych inwestorów, aby jednak do tego doszło należy stworzyć środowisko sprzyjające inwestycjom na terenach poprzemysłowych. W tym celu niezbędne jest dokładne rozpoznanie zanieczyszczeń obszarów zdegradowanych a łączny koszt ich rekultywacji i zakupu nie może przekraczać kosztów terenów „zielonych” (niezdegradowanych). Inwestor musi mieć pewność, że przedsięwzięcie odnośnie terenu poprzemysłowego jest opłacalne i nie wiąże się z ryzykiem ekologicznym.

Przemiany gospodarcze jakie miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat sprawiły pojawianie się nowej kategorii zdewastowanych terenów związanej z zaprzestaniem działalności gospodarczej zakładów przemysłowych. Ponadto, należy spodziewać się przybywania kolejnych terenów tego typu. Z doświadczenia krajów Europy zachodniej jednoznacznie wynika, iż próba rozwiązania tego problemu nie jest kwestią kilku lat, ale problemem wymagającym długotrwałej pracy polegającej na zmuszeniu przywracaniu terenom ich użyteczności gospodarczej.

Problem ponownego wykorzystania terenów poprzemysłowych i zdegradowanych jest szczególnie istotny w kontekście Województwa Śląskiego, ponieważ w jego obrębie istnieje najwięcej tego typu obszarów. W 2008 r. na zlecenie Wydziału Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych oraz Główny Instytut Górnictwa opracowały „*Wojewódzki program przekształceń terenów poprzemysłowych i zdegradowanych wraz z koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych oraz prognozą jego oddziaływania na środowisko*”. Program stanowi zaczątek budowy systemu wspierającego rekultywację terenów i **skierowany jest do gmin, które są głównym podmiotem wdrażającym**.

Aby zwiększyć efektywność podejmowanych działań w 2007 r. stworzono bazę danych będącą elementem Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP). Baza została stworzona przez Samorząd Województwa Śląskiego w latach 2004-2005, na podstawie danych uzyskanych z ankietyzacji gmin i powiatów. Informacje gromadzone w bazie RSIP służą ocenie potencjału terenów dla przekształcania ich do nowych funkcji a także zawierają warunki zabezpieczania

środowiska przed szkodliwym oddziaływaniem terenów zdegradowanych. W ramach wdrażania Programu baza RSIP będzie aktualizowana oraz będzie przyjmowała nowe zgłoszenia terenów.

We wstępnej waloryzacji terenów przemysłowych zgromadzonych w bazie RSIP wg kryterium gospodarczego nie znalazły się tereny zlokalizowane w Gminie Kłobuck. Z kolei w zintegrowanej waloryzacji terenów przemysłowych takie tereny zinwentaryzowano i zalecono kierunki ich zagospodarowania – tab. 18.

Zgodnie z metodyką zintegrowanej waloryzacji, określono dla wszystkich 485 terenów możliwe kierunki zagospodarowania w oparciu o dane o genezie terenu oraz tabele reprezentujące uwarunkowania środowiskowe i gospodarcze przekształceń. Opracowana metoda pozwoliła na wycenę lub dyskwalifikację każdego z terenu w poszczególnych kategoriach zagospodarowania:

- tereny produkcyjne i obsługi produkcji,
- tereny zabudowy usługowej,
- zabudowa mieszkaniowa,
- tereny komunikacji i transportu,
- sport i rekreacja w przestrzeni otwartej,
- zieleń i przyroda,
- wody powierzchniowe.

Tabela 18. Zinwentaryzowana waloryzacja terenów przemysłowych znajdujących się w bazie RSIP (listopad 2007 r.) w Gminie Kłobuck

Lp.	Kod	Nazwa terenu w Gminie Kłobuck
Zalecany kierunek zagospodarowania: Tereny produkcyjne i obsługi produkcji		
1.	240601_0411	Nieczynny magazyn. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej
2.	240601_0415	Magazyn o pow. zabudowy 176 m kw. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej.
Zalecany kierunek zagospodarowania: Tereny zabudowy usługowej		
1.	240601_0411	Nieczynny magazyn. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej
2.	240601_0415	Magazyn o pow. zabudowy 176 m kw. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej.
Zalecany kierunek zagospodarowania: Zieleń, przyroda		
1.	240601_0416	Piaskownia
2.	240601_0417	Piaskownia. Znajduje się w strefie ochrony pośredniej ujęcia wód w Łobodnie
Zalecany kierunek zagospodarowania: Wody powierzchniowe		
1.	240601_0416	Piaskownia
2.	240601_0417	Piaskownia. Znajduje się w strefie ochrony pośredniej ujęcia wód w Łobodnie

5.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Podstawowym aktem prawnym regulującym tę dziedzinę jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.). Ustawa ta określa cele, zasady i formy ochrony przyrody. Uwzględnia ona wytyczne UE zawarte w Dyrektywie Siedliskowej (dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) oraz Dyrektywie Ptasiej (dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa), na podstawie których utworzono sieć obszarów Natura 2000. Na podstawie tej ustawy powoływane są różne formy ochrony przyrody, a także uchwalane dokumenty stanowiące podstawę zarządzania obszarami chronionymi. Formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,

- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Kłobuck obszary wyróżniające się szczególnymi walorami przyrodniczymi objęto następującymi formami ochrony:

➤ Rezerваты

Rezerваты przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie gminy Kłobuck zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Dębowa Góra”. Został on utworzony w 1953 roku na obszarze o powierzchni 5,43 ha w celu zachowania fragmentu naturalnego, wielogatunkowego lasu mieszanego ze znacznym udziałem starodrzewu dębowego w wieku około 200 lat. Obszar rezerwatu położony jest na wzgórzu na wysokości 260-284 m n.p.m. W rezerwacie dominuje wielogatunkowy las dębowo – grabowy. W płatach tego zespołu występuje 50 gatunków roślin, w tym takie charakterystyczne gatunki roślin zielnych jak: gwiazdnica wielkokwiatowa, przytulia Schultesa i pszeniec gajowy. Ogółem florę rezerwatu ocenia się na około 100 gatunków roślin naczyniowych, wśród których odnaleziono dotąd 6 gatunków roślin prawnie chronionych, a także 8 gatunków objętych ochroną częściową. Rezerwat „Dębowa Góra” ze względu na eksponowane położenie, różnorodność siedlisk, a także pewną niedostępność, spowodowaną brakiem dróg dojazdowych, stwarza dogodne warunki rozwojowe różnym grupom zwierzęcym. Dzięki temu rezerwat może być uznany za bogatą i różnorodną ostoję zwierząt.

➤ Pomniki przyrody

Na terenie gminy Kłobuck ustanowiono 5 pomników przyrody, są nimi pojedyncze okazałe drzewa. Zestawienie pomników przyrody przedstawiono w tabeli 19.

Tabela 19. Zestawienie pomników przyrody na terenie gminy Kłobuck

Lp.	Obiekt	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis	Miejscowość występowania
1.	Dąb szypułkowy - 2 szt.	1963-03-23	Decyzja nr 256 PWRN w Katowicach z dnia 23.03.1963r. Nr RL/OP-b/7/63-2/96 poz. 5	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - 2 szt.	Zakrzew
2.	Dąb szypułkowy	1963-05-30	Decyzja nr 261 PWRN w Katowicach z dnia 30.05.1963r. - 2/96 poz. 5	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Zakrzew
3.	Dąb szypułkowy	1994-12-12	Rozporządzenie nr 42/89 Wojewody Częstochowskiego z dnia 12.12.1994r. - 2/95 zm. Rozporządzenie nr 4/96 z dn. 06.02.1996r. Wojewody Częstochowskiego – zm. Dz. U. nr 2/96, poz. 5.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Zakrzew

Lp.	Obiekt	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis	Miejscowość występowania
4.	Dąb szypułkowy - 9 szt.	1989-12-30	Rozporządzenie nr 42/89 Wojewody Częstochowskiego z dnia 30.12.1989r. - 2/95 zm. 2/96 poz. 5	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - 9 szt.	Rybno
5.	Dąb szypułkowy	1963-05-30	Decyzja nr 261 PWRN w Katowicach z dnia 30.05.1963r. - 2/96 poz. 5	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Zakrzew

Źródło: RDOŚ Katowice

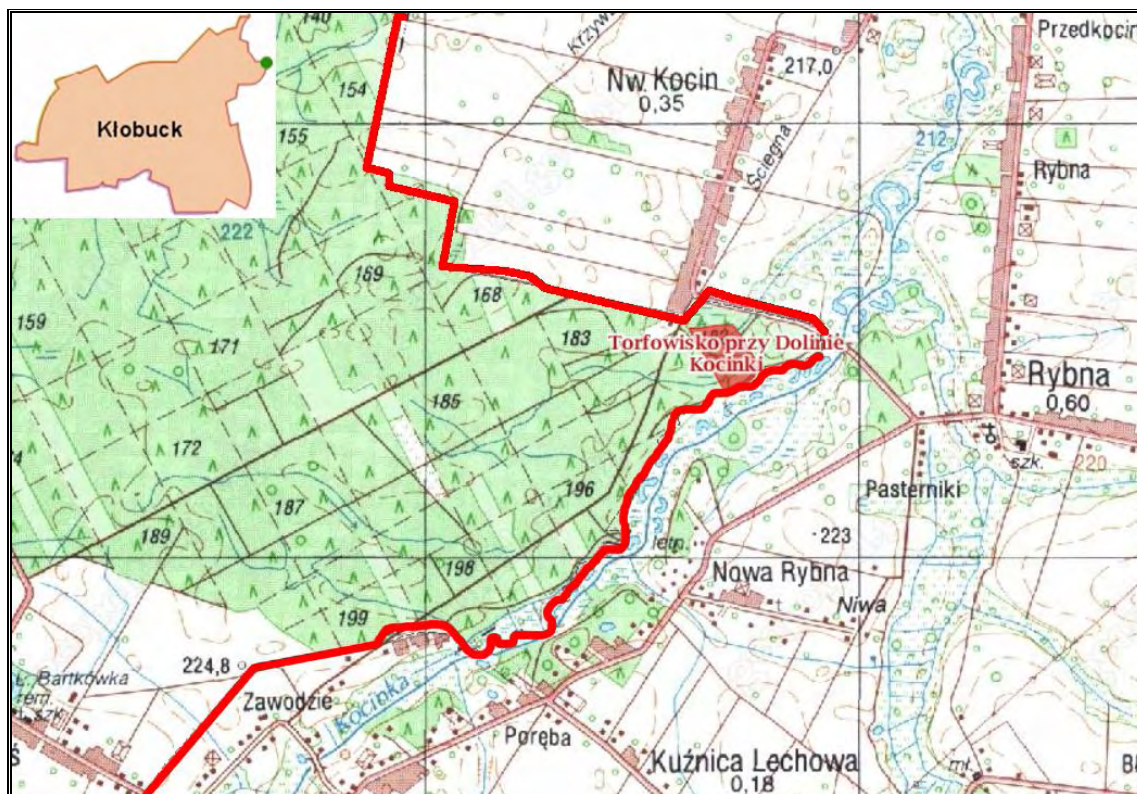
➤ Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie Gminy Kłobuck zlokalizowany jest użytek ekologiczny „Czarne Bagno”, który został utworzony w 1996 roku. Użytek zajmuje powierzchnię 2,47 ha i leży na terenie Nadleśnictwa Kłobuck. Zajmuje on podmokłe tereny i jest niezwykle atrakcyjny pod względem ornitologicznym.

➤ Obszary Natura 2000

W granicach Gminy Kłobuck znajduje się jeden obszar zaliczany do sieci Natura 2000 - **Torfowisko przy Dolinie Kocinki PLH240025**. Obszar ten o powierzchni 5,6 ha zlokalizowany jest przy północno-wschodniej granicy gminy (rys. 5).

Rysunek 5. Położenie obszaru Natura 2000 Torfowisko przy Dolinie Kocinki wraz z ogólną lokalizacją na tle Gminy Kłobuck

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>, dnia 18.11.2013 r.

Torfowisko znajduje się na Wyżynie Wieluńskiej, w pobliżu wioski Kocin Nowy niedaleko Kłobucka. W rozległym zagłębieniu terenu, znajdującym się około 150 m od koryta rzeki Kocinki, występuje duża powierzchnia typowo wykształconych zbiorowisk torfowiska wysokiego (powierzchniowo dominującego) i przejściowego. Torfowisko jest klasycznie wykształcone, z dobrze rozwiniętym i narastającym od brzegów dawnego zbiornika wodnego płem torfowcowym. Całość powierzchni torfowiska jest izolowana od rzeki pasem około 150 m szerokości młodnika sosnowego, nadrzeczными zaroślami wierzbowymi i kadłubowo wykształconymi fragmentami łągów, z pozostałych stron w strefie przybrzeżnej, borem bagiennym a dalej - rozległym kompleksem subatlantyckiego boru sosnowego.

Przedmiotem ochrony w obszarze są siedliska torfowiskowe, dobrze tu wykształcone i zachowane. Większość powierzchni omawianego torfowiska (prawdopodobnie w przeszłości był to zbiornik wodny) zajmuje pokrywa roślinna, utworzona przez mozaikę dobrze wykształconego zbiorowiska torfowiska wysokiego, które pod względem powierzchni przeważa, i torfowiska przejściowego. Poza nimi stwierdzono niewielkie fragmenty zbiorowisk turzycowych i nieduży płat grzybieni północnych.

Wyjątkowo dobry stan wykształcenia, a także zachowania siedlisk torfowisk wysokich i przejściowych, istnienie rozległej naturalnej izolacji, dowodzą dużej trwałości i stabilizacji układów przyrodniczych na torfowisku przy dolinie Kocinki. Jest to wyjątkowy przykład zarastania zbiornika wodnego przez torfowisko wysokie. W sytuacji naturalnego zanikania i degeneracji torfowisk oraz występujących i potencjalnych dla nich zagrożeń w Europie ma to duże znaczenie dla zachowania tego typu siedlisk i roślinności w Polsce, a zwłaszcza jej południowej części. Do bardzo cennych walorów przyrodniczych tego terenu należy występowanie (w bardzo dużej liczbie okazów) typowych dla nich gatunków takich jak: chroniona rosiczka okrągłolistna (tysiące okazów), bagno zwyczajne, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, bobrek trójlistkowy, czermień błotna, siedmiopalecznik błotny, a także rzadko w Polsce występujących grzybieni północnych.

Torfowisko jest zagrożone przez naturalne procesy sukcesji w kierunku boru bagiennego, jakie już są widoczne w strefie przybrzeżnej. Także szkodliwe jest rozdeptywanie powierzchni torfowiska, w tym wrażliwego pła i jego zaśmiecanie przez amatorów żurawiny. Potencjalnie niebezpiecznym dla torfowiska może okazać się wyrąb w przylegających lasach, co może pogorszyć warunki siedliskowe (mikroklimat, stosunki wodne) i naturalną izolację.

5.7. Ochrona lasów

Lasy państwowe w gminie znajdują się w zarządzie Nadleśnictwa Kłobuck. Na terenie gminy powierzchnie lasów tworzą niewielkie kompleksy rozmieszczone głównie w północno i południowo – zachodniej części gminy. Grunty leśne na terenie gminy Kłobuck zajmują 3 554,7 ha (stan na 2012 r.). Strukturę własności gruntów leśnych na terenie gminy Kłobuck przedstawiono w tab. 20.

Tabela 20. Struktura własności gruntów leśnych na terenie gminy Kłobuck w 2012 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty leśne ogółem, w tym	3 554,7
- publiczne ogółem, w tym:	3250,8
- Skarbu Państwa, w tym:	3247,8
- w zarządzie Lasów Państwowych	3246,0
- prywatne	303,9

Źródło: GUS

Najbardziej rozpowszechnionym gatunkiem drzew w lasach gminy jest sosna zwyczajna i modrzew. Te dwa gatunki drzew stanowią 90,1 % wszystkich gatunków panujących na terenie gminy. Gatunkami uzupełniającymi są przede wszystkim: dąb, jodła, świerk, buk, brzoza, olsza.

Lasy Nadleśnictwa Kłobuck

Nadleśnictwo Kłobuck jest jednym z 38 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Nadleśnictwo Kłobuck składa się z dwóch obrębów:

Kłobuck i Parzymiechy. Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa wynosi 16,8 tys. ha w tym lasy 16,4 tys. ha. Nadleśnictwo znajduje się w całości w Województwie Śląskim, w powiatach: kłobuckim i częstochowskim, a terytorialny zasięg (ok. 891 km²) obejmuje w części lub w całości grunty następujących jednostek administracji państwowej:

- miasta: Kłobuck, Krzepice, Częstochowa, Blachownia,
- gminy: Mykanów, Krzepice, Lipie, Miedźno, Opatów, Panki, Popów, Wręczyca Wielka.

Nadleśnictwo prowadzi również nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na powierzchni 4681 ha. Typy siedliskowe Nadleśnictwa Kłobuck przedstawiono w tab. 21.

Tabela 21. Typy siedliskowe lasów na terenie Nadleśnictwa Kłobuck

Siedliskowy typ lasu	Symbol	Struktura w (%)
Bór świeży	Bśw	1,6
Bór mieszany świeży	BMśw	37,4
Bór mieszany wysoki	BMw	1,2
Las mieszany świeży	LMśw	46
Las mieszany wysoki	LMw	3,1
Las świeży	Lśw	9,3
Las wysoki	Lw	1,2
Ols	OI	0,2
Ols jesionowy	OLi	0,0001

Źródło: <http://www.lasy.com.pl/web/klobuck/home>

Nadleśnictwo Kłobuck prowadzi gospodarkę leśną w sposób zmierzający do:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na: zachowanie różnorodności przyrodniczej, zachowanie leśnych zasobów genetycznych, walory krajobrazowe, potrzeby nauki;
- ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym;
- ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych;
- produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

5.8. Ochrona zasobów kopalin

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w Polsce w zakresie ochrony zasobów kopalin są:

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 - tekst ujednolicony),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 - tekst ujednolicony).

Głównymi zagrożeniami i problemami w ochronie zasobów kopalin są:

- ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów,
- przekształcenie krajobrazu, które może być powodem obniżenia wartości estetycznych,
- kosztowny i złożony proces rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej po zakończeniu eksploatacji,
- nielegalne wydobycie kopalin.

Według stanu na dzień 31.12.2012 r. na terenie gminy Kłobuck znajduje się 5 złóż kopalin (tab. 22). Stan zasobów bilansowych kopalin w gminie na rok 2012 to:

- surowce skalne:
  - ✓ surowce ilaste tj. surowce ilaste ceramiki budowlanej,
  - ✓ surowce okruchowe tj. piaski i żwiry,

Charakterystykę wszystkich złóż na terenie gminy Kłobuck przedstawiono w tab. 22.

Tabela 22. Złóża kopalin na terenie gminy Kłobuck

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		Bilansowe geologiczne	Przemysłowe	
<i>Piaski i żwiry [tys. Mg]</i>				
Kamyk	Złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	105	-	-
Lgota	Złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane	23	-	-
Lgota 2	Złoże eksploatowane	1023	461	50
Łobodno	Złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	20 336	-	-
<i>Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m³]</i>				
Rybno	Złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	54	-	-

Źródło: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2012 r.

Obecnie na terenie gminy eksploatowane są złoża piasku i żwiru (Kamyk, Lgota, Łobodno) oraz złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (Rybno). Eksploatacja prowadzona jest metodą odkrywkową, co wpływa na przeobrażenie i degradację powierzchni ziemi.

5.9. Ochrona gleb

Na terenie gminy Kłobuck dominują gleby zaliczane do typu gleb bielcowych i brunatnych kwaśnych utworzone z utworów piaszczystych i gliniastych. Z dolinami rzecznyymi natomiast związane są gleby mułowo – torfowe. Gleby te przydatne są wyłącznie dla roślin o małych wymaganiach glebowych. Niekorzystnie przedstawia się natomiast udział lepszych rolniczo gleb. Gleby te odpowiednie są dla uprawy roślin bardziej wymagających jak pszenica czy buraki cukrowe. Brak jest natomiast gleb najkorzystniejszych dla potrzeb rolnictwa – ciężkich i bardzo ciężkich.

Na terenie gminy Kłobuck przeważają gleby niższych klas bonitacyjnych, głównie IVb i V. Gleby lepsze, klas IIIa i III b zajmują jedynie niewielkie obszary. Pod względem przydatności rolniczej wśród gleb gminy Kłobuck przeważają grunty orne. Grunty orne gminy Kłobuck są raczej słabe, przeznaczone do uprawy roślin o małych wymaganiach glebowych. Ich przydatność dla produkcji rolnej jest zadowalająca jedynie w przypadku specjalizacji tej produkcji w kierunku konkretnych upraw, przy jednoczesnym stosowaniu intensywnego nawożenia. Skutkiem jest wzrost kosztów produkcji rolnej oraz zmniejszenie konkurencyjności produkcji.

Zanieczyszczenie gleb

Z badań IUNiG w Puławach wynika, że na terenie gminy Kłobuck występują gleby zanieczyszczone w II stopniu kadmem, na których dozwolona jest uprawa roślin zbożowych, okopowych i pastewnych, natomiast niedozwolone jest prowadzenie upraw ogrodniczych.

Zanieczyszczenia te mogą występować przede wszystkim:

- na terenach i w otoczeniu dużych zakładów przemysłowych,
- wokół składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych,
- w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów.

Na terenach rolniczych mogą występować zanieczyszczenia chemicznymi środkami do produkcji rolnej w wyniku ich niewłaściwego stosowania.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska standardów z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359), określa się wartości dopuszczalne stężeń zanieczyszczeń w glebie lub ziemi metalami ciężkimi, węglowodorami, środkami ochrony roślin oraz pozostałymi zanieczyszczeniami.

Rozporządzenie to określa standardy jakości gleb lub ziemi uwzględniające ich funkcje aktualne i planowane oraz kwalifikujące glebę lub ziemię do konkretnych użytkowań na podstawie podanych wartości dopuszczalnych.

Na użytkach rolnych gminy Kłobuck należy gospodarować zgodnie z zasadami „Dobrej Praktyki Rolniczej”. Szczegółowe wyniki badań załączone do sporządzonych opracowań mogą być podstawą do opracowania planów nawozowych wszystkim zainteresowanym rolnikom. Niniejsze opracowania winny służyć na przestrzeni kilku lat bardziej racjonalnemu wykorzystaniu uzyskanych danych, tak w zakresie nawożenia, jak i w doradztwie rolniczym ze szczególnym uwzględnieniem ekonomiki rolnictwa i ochrony środowiska.

5.10. Ochrona przed hałasem

Za hałas uznaje się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz, na podstawie definicji określonej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150).

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Ocenę stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 000 (*nie dotyczy gminy*, ocena leży w gestii starosty; oceny dokonywane są w formie map akustycznych opracowanych i aktualizowanych w cyklach pięcioletnich),
- terenów poza aglomeracjami, na których eksploatacja obiektów może powodować przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu (w gestii zarządców, właścicieli dróg, linii kolejowych, lotnisk). Zarządcy dróg, linii kolejowych powinni dokonać oceny akustycznej dla dróg, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny stanu akustycznego na terenach niewymienionych powyżej.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 120 poz. 826 z późn. zm.). Źródłami dźwięku, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- linie elektroenergetyczne,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu:
  - ✓ hałas przemysłowy,
  - ✓ hałas komunalny.

Ogólnie hałas można podzielić na: komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy) oraz przemysłowy. Głównym źródłem, ze względu na przestrzenny charakter oddziaływania, na terenie

gminy Kłobuck jest hałas komunikacyjny. Hałas przemysłowy ma znacznie mniejszy udział w emisji uciążliwych dźwięków, a jego oddziaływanie ma charakter lokalny.

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych tak, więc ma charakter liniowy. Na poziom tego hałasu wpływ ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg.

Przez teren Gminy Kłobuck przebiegają lub biorą początek następujące drogi:

- droga krajowa: DK 43 – Wieluń – Rudniki – Krzepice – Kłobuck – Częstochowa,
- drogi wojewódzkie: DW 491 – Działoszyn – Kiedrzyń oraz DW 492 – Ważne Młyny – Kłobuck – Blachownia,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Ponadto przez południowo-wschodnią część gminy będzie przebiegał niewielki odcinek planowanej autostrady A1. Obecnie inwestycja jest na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko w RDOŚ w Katowicach, a data jej zakończenia nie jest znana.

Duże natężenie ruchu pojazdów na terenie Gminy Kłobuck jest główną przyczyną wysokiego poziomu hałasu na pierwszej linii zabudowy mieszkaniowej, usytuowanej wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Z powodu narastającego ruchu pojazdów ciężkich, przemieszczających się po głównych szlakach komunikacyjnych, poziom dźwięku w porze nocnej jest także znaczny. Największe natężenie ruchu występuje na DK 43 na odcinku Kłobuck – Skrzyżowanie DW 492, gdzie w ciągu doby przejeżdża średnio ponad 12 tys. pojazdów. Zestawienie poszczególnych odcinków, głównych szlaków komunikacji drogowej wraz z ich obciążeniem przedstawiono w tab. 23.

Tabela 23. Wykaz dróg wojewódzkich w Gminie Kłobuck

Lp.	Numer drogi	Długość [km]	Droga/odcinek	Liczba pojazdów
DROGA KRAJOWA				
1.	43	11,3	KRZEPICE-KŁOBUCK	6 535
2.		3,8	KŁOBUCK-SKRZ. DW 492	12 581
3.		2,8	KŁOBUCK SKRZ. DW 492-GR. M. KŁOBUCK	9 319
4.		6,9	GR. M. KŁOBUCK GR. M. CZĘSTOCHOWA	9 915
DROGI WOJEWÓDZKIE				
5.	491	7,7	ŁOBODNO (DW 492) - BIAŁA	6 370
6.		3,2	BIAŁA - GRANICA m. CZĘSTOCHOWY	7 102
7.	492	6,5	OSTROWY (KIER NOWA WIEŚ) - ŁOBODNO (DW 491)	1 425
8.		5,6	ŁOBODNO (DW 491) - KŁOBUCK (DK 43)	3 268
9.		7,1	KŁOBUCK (DK 43) - WRĘCZYCA WLK.(DW 494)	6 421

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi ok. 35 km, natomiast dróg gminnych 205 km (64 km. publicznych oraz 141 km. wewnętrznych). Drogi w większości posiadają nawierzchnię bitumiczną. Zestawienie dróg powiatowych przebiegających przez gminę ukazano w tab. 24.

Tabela 24. Wykaz dróg powiatowych w Gminie Kłobuck

L.p.	Nowy numer	Relacja
1.	1025 S	Kamyk- granica z pow. częstochowskim (Kuźnica Kiedrzyńska)
2.	1026 S	Ostrowy- Nowa Wieś- granica z pow. częstochowskim (Kuźnica Kiedrzyńska)
3.	2020 S	Wilkowiecko- Kłobuck (ul. Pogodna, ul. Długosza, ul. Zamkowa)
4.	2023 S	Zawady- Mokra- Kłobuck (ul. Wojska Polskiego)
5.	2041 S	Praszczyki- Kałmuki- Hutka- Kłobuck (ul. Słowackiego, ul. Sienkiewicza)
6.	2043 S	Kłobuck (ul. Szkolna)- Kamyk
7.	2045 S	Libidza- Kamyk
8.	2046 S	Biała Górna- Lgota
9.	2047 S	Grodzisko- Libidza
10.	2049 S	Lgota- Szarlejka

Hałas kolejowy odgrywa zdecydowanie mniej znaczącą rolę od hałasu drogowego pomimo faktu, iż województwo śląskie posiada jeden z największych węzłów komunikacji kolejowej w Polsce, liczący ok. 2 141 km, co stanowi 10,6 % ogółu trakcji. Przez Gminę Kłobuck przebiega jednak tylko jedna linia kolejowa nr 131, wykorzystywana bardziej dla transportu towarowego niż komunikacji publicznej.

Na terenie gminy usytuowane są dwa lądowiska: lądowisko Kłobuck posiadające pas gumowy o długości 350 m oraz pas trawiasty o długości 600 m, a także lądowisko Kamyk z trawiastym pasem startowym o długości 770 m. Lotniska znajdują się na terenach o znikomej zabudowie mieszkaniowej i wykorzystywane są jedynie do celów turystyczno – rekreacyjnych.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony systematycznie ani regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany w skutek interwencji.

Monitoring hałasu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ponadto za dokonywanie ocen oddziaływania hałasu komunikacyjnego w formie map akustycznych odpowiedzialni są zarządcy dróg, linii kolejowych i portów lotniczych. Na terenach nie objętych mapami akustycznymi do prowadzenia pomiarów został ustawowo zobowiązany Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zarządcy dróg, linii kolejowych i portów lotniczych zobowiązani są do wykonywania map akustycznych terenu co 5 lat. W 2010 r. GDDKiA opracował „Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km”. W ramach przytoczonego dokumentu oceniono wpływ na mieszkańców odcinka Drogi krajowej nr 43: Kłobuck – gr. m. Częstochowa. Na podstawie wyznaczonego wskaźnika L_{DWN} (długookresowy średni poziom dźwięku) określono stan akustyczny środowiska Gminy Kłobuck, którego wyniki przedstawiono w tab. 25.

Tabela 25. Stan akustyczny środowiska w Gminie Kłobuck

Droga krajowa nr 43, odcinek: Kłobuck – gr. m. Częstochowa					Wskaźnik hałasu L_{DWN} [dB]
Kryterium	55-60	60-65	65-70	70-75	>75
Liczba lokali mieszkalnych eksponowanych na hałas [szt.]	191	104	85	43	20
Liczba mieszkańców eksponowanych na hałas [setki os.]	6,17	3,22	2,76	1,35	0,97
Powierzchnia terenu eksponowanego na hałas [km ²]	2,463	1,198	0,688	0,385	0,218

Źródło: Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km (zadanie 9), (Katowice, marzec 2012)

Podmiotem odpowiedzialnym za pomiary poziomu hałasu komunikacyjnego w województwie śląskim, na terenach nie objętych mapami akustycznymi jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania prowadzone są w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2013-2015”. Niestety podobnie jak w przypadku lat wcześniejszych (2010 – 2012), nie przewiduje się pomiarów na terenie Gminy Kłobuck.

Ostatnie badania dotyczące hałasu, zostały przeprowadzone przez WIOŚ w 2008 r. a ich wyniki zostały omówione w opracowaniu „Pomiary i ocena klimatu akustycznego w wybranych rejonach dróg na terenie Kłobucka” – Katowice, 2009 rok. Badania wykonano w 4 rejonach oznaczonych kolejnymi symbolami:

- RB1 – rejon ul.11 Listopada (Droga Wojewódzka Nr 492, odcinek od ul. Szkolnej do ul. Zamkowej, 990 m),
- RB2 – rejon ul. Staszica (Droga Wojewódzka Nr 492, odcinek od ul. Częstochowskiej do granicy terenu miasta, 1530 m),
- RB3 – rejon ul. Częstochowskiej (Droga Krajowa Nr 43, odcinek od ul. 3-go Maja do cmentarza, 1100 m),
- RB4 – rejon ul. Wieluńskiej (Droga Krajowa Nr 43, odcinek od ul. Staszica do granicy terenu miasta, 1000 m),

Pomiary prowadzono przez wszystkie 7 dni tygodnia w okresie: 14-20 października (RB1 i RB2) oraz 21-27 października (RB3 i RB4). Na podstawie uzyskanych wyników określono średni poziom dźwięku dla badanego okresu, zarówno dobowy (L_{DWN}) jak i nocny (L_N). Wartości zostały przedstawione w tab. 26.

Tabela 26. Wartości średnich poziomów dźwięku z okresu 7-dni w tygodniu

Wskaźnik	RB1	RB2	RB3	RB4
L_{DWN} [dB]	65,8	71,6	67,3	69,8
L_N [dB]	56,1	63,1	59,7	62,1

Z przedstawionej oceny wynika niestety, iż w sąsiedztwie badanych odcinków dróg zostały przekroczone dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku. Przekroczenia, w zależności od pory dnia i lokalizacji, wynoszą od kilku do kilkunastu dB a szerokość pasa narażonego na hałas może nawet przekraczać 100 m.

5.11. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest nieodzownym elementem środowiska naturalnego. Pochodzi ono z naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,

- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Rozwój techniki spowodował znaczny wzrost ilości nadajników radiowo telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej. W ostatnich latach pojawiło się wiele publikacji związanych z tematem szkodliwości promieniowania pochodzącego od stacji bazowych, monitorów czy linii wysokiego napięcia. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych na ludzi i środowisko jest sprawą niezaprzeczalną.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w dziale VI określa obowiązki związane z ocenami i pomiarami poziomów pól elektromagnetycznych na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz w miejscach dostępnych dla ludności. Art. 123 ustawy nakłada na Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska obowiązek badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pod koniec 2007 r. opublikowane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645), w którym określono sposób wyboru punktów pomiarowych i wymaganą częstotliwość prowadzenia pomiarów oraz sposoby prezentacji wyników pomiarów. Zakres prowadzenia badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach, a także przez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych, w przypadku ich przekroczenia.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (art. 123, ust. 1). Monitoring ten, zgodnie z art. 26 ust. 1, pkt. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, obejmuje uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych informacje w zakresie promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych. Badania te powinny być przeprowadzane cyklicznie, przy zastosowaniu ujednoczonych metod zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi również, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Zmiana pola elektromagnetycznego wzbudza we wszystkich organizmach przepływ prądów elektrycznych. Ma to znaczenie dla organizmu człowieka, w ciele którego płyną prądy związane z funkcjonowaniem m.in. serca czy mózgu. Każde zakłócenie tych prądów, może prowadzić do zaburzeń pracy układu krążenia czy mózgu. Przy małych i średnich częstotliwościach pola elektromagnetycznego mogą wystąpić tzw. efekty nietermiczne, a przy wzroście częstotliwości efekty termiczne (wzrost temperatury ciała, lokalne nagrzewanie powierzchni ciała). Ponadto prowadzone są badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

Promieniowanie elektromagnetyczne ze względu na graniczną wielkość energii, która potrzebna jest do jonizacji cząstek materii dzieli się na jonizujące i niejonizujące:

- promieniowanie jonizujące występuje w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,
- promieniowanie niejonizujące związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne. Do źródeł tych zalicza się m.in. urządzenia nadawcze (radio - telewizyjne, telekomunikacyjne - bazowe stacje telefonii komórkowej, radiolokacyjne-radiolinie), jak również urządzenia przemysłowe i linie o napięciu znamionowym 110 kV, 220 kV i 400 kV oraz stacje elektroenergetyczne 400/220/110 kV.

Dla człowieka w zakresie promieniowania elektromagnetycznego istotne są mikrofałe, radiofałe i fale o bardzo niskiej częstotliwości (VLF), a także fale o ekstremalnie niskiej częstotliwości (FW). Ważną cechą pól elektromagnetycznych jest to, iż ich natężenie spada wraz z rosnącą odległością od źródła, które je wytwarza.

Do źródeł promieniowania elektromagnetycznego zaliczyć można: linie elektroenergetyczne, stacje elektroenergetyczne, stacje nadawcze radiowo-telewizyjne.

Sieci i urządzenia wysokiego napięcia

Przez obszar Gminy Kłobuck przebiega linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Joachimów – Rogowiec 4 oraz pięć linii przesyłowych 110 kV tj.:

- linia SE 110/15 kV Zagórze – SE 110/15 kV Kiedrzym;
- linia SE 110/15 kV Zagórze – RS 110 kV Kłobuck;
- linia SE 110/30/15/6 kV Kawodrza – SE 110/30/15 kV Kłobuck Południe – RS 110 kV Kłobuck;
- linia RS 110 kV Kłobuck – SE 110/15 kV Działoszyn (ZE Łódź Teren);
- linia RS 110 kV Kłobuck (dwutorowa): 1 tor do SE 110/15 kV Janinów, drugi tor do SE 110/15 kV Panki;

Ponadto na terenie gminy usytuowane są dwie stacje elektroenergetyczne:

- SE 110/30/15 kV Kłobuck Południe – położony w Kłobucku przy ul. Częstochowskiej
- SE 110/15 kV Zagórze – położony w Kłobucku Zagórze.

Instalacje radiokomunikacyjne

Na terenie Gminy Kłobuck usługi telekomunikacyjne w dużej mierze świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz wydanych przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej pozwoleń radiowych na używanie radiowych urządzeń nadawczo-odbiorczych pracujących w stacjach bazowych telefonii ruchomej według standardu telekomunikacyjnego GSM (GSM900, GSM1800) oraz urządzeń nadawczo-odbiorczych pracujących w stacjach bazowych telefonii ruchomej według standardu telekomunikacyjnego ETSI/UMTS w paśmie 2GHz. Wykaz tych stacji pokazano w tab. 27.

Tabela 27. Wykaz stacji BTS na terenie Gminy Kłobuck

Nazwa Operatora	Nr Decyzji	Data ważności	Miejscowość	Lokalizacja
POLKOMTEL Sp. z o.o.	GSM900/1/7254/2/13	2023-07-31	Kamyk	Grunwaldzka 8
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM900/2/5245/1/05	2015-09-12	Kamyk	Grunwaldzka, dz. 71/28
POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM900/3/2742/4/11	2021-10-31	Kamyk	Grunwaldzka 8
POLKOMTEL S.A.	GSM900/1/1623/1/07	2017-10-31	Lgota	Południowa 138
POLKOMTEL Sp. z o.o.	GSM900/1/6403/2/12	2023-01-31	Lgota	Południowa 138
P4 Sp. z o.o.	GSM900/4/1758/2/13	2019-06-30	Kłobuck	Wieluńska 14
P4 Sp. z o.o.	GSM900/4/1913/3/12	2019-07-31	Kłobuck	Harcerska 4
P4 Sp. z o.o.	GSM900/4/2351/1/10	2020-01-31	Kamyk	Kłobucka 63
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0094/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Wieluńska 14
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0154/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Harcerska 4
POLKOMTEL S.A.	GSM900/1/3470/1/08	2018-09-30	Kłobuck	Wyszyńskiego
POLKOMTEL Sp. z o.o.	GSM900/1/7180/2/13	2023-07-31	Kłobuck	Wyszyńskiego
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM900/2/1166/3/08	2018-08-31	Kłobuck	Częstochowska 45
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM900/2/6427/1/08	2018-07-31	Kłobuck	Orzeszkowej, Dz. Nr 375/20
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	MNET/2/10066/1/12	2022-10-31	Kłobuck	Częstochowska
POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM900/3/1130/3/11	2016-10-24	Kłobuck	Bohaterów Bitwy Pod Mokrą 4
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0094/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Wieluńska 14
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0154/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Harcerska 4
POLKOMTEL S.A.	GSM1800/1/2109/1/07	2017-09-30	Kłobuck	Wyszyńskiego
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM1800/2/1762/1/08	2018-08-31	Kłobuck	Częstochowska 45
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	MNET/2/10066/1/12	2022-10-31	Kłobuck	Częstochowska
POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM1800/3/2504/3/11	2021-10-31	Kłobuck	Bohaterów Bitwy Pod Mokrą 4
MOBYLAND Sp. z o.o.	LTE1800/10/2458/1/12	2022-08-31	Kłobuck	Wyszyńskiego
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0094/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Wieluńska 14
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0154/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Harcerska 4
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0094/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Wieluńska 14
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/0154/1/13	2023-06-30	Kłobuck	Harcerska 4
P4 Sp. z o.o.	UMTS2100/4/2133/3/13	2018-08-31	Kłobuck	Wieluńska 14
P4 Sp. z o.o.	UMTS2100/4/2224/1/08	2018-09-30	Kłobuck	Przechodnia 10
P4 Sp. z o.o.	UMTS2100/4/3183/3/12	2019-07-31	Kłobuck	Harcerska 4
POLKOMTEL Sp. z o.o.	UMTS2100/3/3242/1/08	2018-12-31	Kłobuck	Wojska Polskiego 1
POLKOMTEL Sp. z o.o.	UMTS2100/3/4478/1/11	2021-06-30	Kłobuck	Wyszyńskiego
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	MNET/2/10066/1/12	2022-10-31	Kłobuck	Częstochowska
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	UMTS2100/2/1875/1/08	2018-08-31	Kłobuck	Orzeszkowa, dz. nr 375/20
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	UMTS2100/2/2596/1/08	2018-12-31	Kłobuck	Częstochowska 45
POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	UMTS2100/1/2455/1/08	2018-10-31	Kłobuck	Bohaterów Bitwy Pod Mokrą 4
P4 Sp. z o.o.	UMTS2100/4/3924/1/11	2021-11-30	Gruszewnia	Kłobucka 63
POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	UMTS2100/2/4004/1/11	2021-11-30	Kamyk	Grunwaldzka 8

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej, stan na 10.09.2013 r

Monitoring promieniowania elektromagnetycznego

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu promieniowania elektromagnetycznego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U z 2007 r. Nr 221, poz. 1645) w województwie śląskim jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Jest on również ustawowo zobowiązany do prowadzenia, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Prowadzenie tego typu monitoringu polega na wyznaczeniu 135 punktów pomiarowych z terenu danego województwa, z podziałem po 45 w każdym roku trzyletniego cyklu pomiarowego. Punkty kontrolne powinny być rozmieszczone równomiernie na terenie całego województwa, po 15 dla każdej z trzech kategorii tj.:

- centralnych dzielnic lub osiedli miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
- pozostałych miast,
- terenów wiejskich.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2010 – 2012, WIOŚ skontrolował po 45 punktów na terenie województwa śląskiego, z czego tylko jeden punkt zlokalizowany był na terenie Gminy Kłobuck. Miejsce kontroli usytuowane zostało w mieście Kłobuck na ul. Wielińskiej, które zostało zakwalifikowane do kategorii „pozostałe miasta”. Pomiar wykonany 18 maja 2011r. wykazał natężenie pola elektrycznego 0,70 V/m, w związku z czym nie stwierdzono wartości ponadnormatywnej. Lokalizację punktu przedstawiono na rys. 6. Warto nadmienić, iż zostanie on ponownie skontrolowany w 2014 r.

Rysunek 6. Położenie punktu pomiarowego promieniowania elektromagnetycznego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

(Źródło: Sprawozdanie z badań nr 854/2012, Wydział Monitoringu Środowiska WIOŚ w Katowicach, 08.06.2012 r.)

5.12. Rozwój edukacji ekologicznej

Edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Programu ochrony środowiska. Świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Dlatego też konieczne jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Kłobuck szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska.

Droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez świadomość ekologiczną mieszkańców gminy.

Kierunki edukacji w Polsce wyznacza Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”. Strategia ta identyfikuje i hierarchizuje główne cele edukacji środowiskowej, wskazując jednocześnie możliwości ich realizacji. Jednym z podstawowych zapisów Strategii jest założenie, iż edukacja ekologiczna powinna obejmować całe społeczeństwo, wszystkie grupy wiekowe, zawodowe, a także decydentów na szczeblu centralnym i lokalnym. Wskazuje ona na konieczność włączania treści dotyczących ochrony środowiska do programów edukacji formalnej, a także wspierania programów edukacji nieformalnej.

Działania prowadzone w zakresie edukacji ekologicznej muszą docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych, dlatego ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu. W zależności od formy i treści przekazu, można wyróżnić następujące grupy, do których powinny być kierowane odpowiednio przygotowane informacje:

- pracownicy administracji publicznej,
- nauczyciele i dziennikarze,
- dzieci i młodzież,
- dorośli mieszkańcy,
- przedsiębiorcy.

Ważnym elementem realizacji polityki ekologicznej jest także współpraca instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi.

Edukację ekologiczną najłatwiej jest prowadzić wśród dzieci i młodzieży w trakcie zajęć szkolnych. Bardzo ważne są wówczas zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawioną problematyką, co pomaga wykształcić u niego umiejętność wnikliwej obserwacji, spostrzegawczości, kojarzenia i wyciągania odpowiednich wniosków. Należy także uwrażliwić dzieci i młodzież szkolną na zaistniałe zagrożenia środowiska naturalnego na tle problemów społecznych gminy jako obszaru rozwoju osadnictwa, przemysłu i drobnej działalności rzemieślniczo-usługowej, a także komunikacji, turystyki i rolnictwa oraz obszaru o wartościach zasobnych przyrodniczo.

Dla skutecznego wdrożenia założeń niniejszego dokumentu kluczowe znaczenie ma także odpowiednie przygotowanie pracowników administracji państwowej, samorządowej, nauczycieli oraz pracowników firm, a także ogólnodostępna akcja informacyjna dla społeczeństwa. Wśród mieszkańców gminy należy wzbudzić zainteresowanie stanem środowiska i możliwościami jego poprawy, a także wywołać poczucie odpowiedzialności i zaangażowania ich w procesy decyzyjne.

Edukacja ekologiczna mieszkańców może być promowana m.in. poprzez druk ulotek i broszurek informacyjnych dostarczanych do każdego gospodarstwa domowego, plakaty rozwieszane w często odwiedzanych przez mieszkańców gminy miejscach np. w przedszkolach, szkołach, w okolicy kościołów i sklepów, publikacje w prasie lokalnej czy konkursy i informacje przekazywane w trakcie ogłoszeń parafialnych.

Edukacja ekologiczna w Gminie Kłobuck

Na terenie Gminy Kłobuck edukacja ekologiczna jest szeroko rozpropagowana wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W wielu szkołach na terenie gminy funkcjonuje Liga Ochrony Przyrody albo koło ekologiczne. Organizowane są liczne akcje np. apele i konkursy o tematyce ekologicznej z zakresu ochrony przyrody i gospodarki odpadami i inne.

Uczniowie biorą również udział w cyklicznych akcjach takich jak: „Sprzątanie Świata” i „Dzień Ziemi”, a także konkursach dendrologicznych czy zbiórkach odpadów (surowców wtórnych).

Wszystkie w/w działania są dofinansowywane przez Gminę Kłobuck.

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Raporcie z wykonania Programu Ochrony Środowiska Gminy Kłobuck oraz Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck w latach 2011-2012” – Uchwała Nr 331/XXXIV/2013 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 23 września 2013 r., wydatki na edukację ekologiczną, w latach 2011-2012 wyniosły:

- 2011 r. – 1 695,25 zł,
- 2012 r. – 1 599,26 zł.

Wybrane działania realizowane w ramach edukacji ekologicznej

W ramach działań związanych z edukacją ekologiczną, na terenie województwa śląskiego organizowany jest konkurs „EkoAktywni”, którego organizatorem jest WFOŚiGW w Katowicach. Konkurs kierowany jest do organizacji społecznych prowadzących działalność proekologiczną o charakterze lokalnym na terenie województwa.

W ramach trzeciej edycji niniejszego konkursu „EkoAktywni 2010”, **Szkolne Koło LOP przy Szkole Podstawowej nr 1 w Kłobucku** zostało laureatem konkursu i otrzymało nagrodę pieniężną.

W dniu 7 czerwca 2010 roku podczas uroczystości w Katowicach z udziałem Pani Sekretarz Kłobucka, opiekunka koła odebrała przyznaną nagrodę.

Sprawozdanie do konkursu przedstawiające formy prowadzonej działalności wraz z uzyskanymi efektami przez koło obejmowało:

- realizację zadań programu edukacyjnego „Zaadoptuj rzekę”,
- organizację konkursów szkolnych, udział w konkursach regionalnych i powiatowych, których organizatorem był Zarząd Okręgu LOP w Częstochowie oraz Zarząd Oddziału LOP w Kłobucku,
- udział w ochroniarskich akcjach środowiskowych oraz uroczystościach: „Święto Drzewa”, „Dzień Ziemi”, „Święto Polskiej Niezapominajki”,
- segregację odpadów i zbiórkę surowców wtórnych,
- działania na rzecz kształtowania krajobrazu i wzrostu różnorodności biologicznej poprzez stworzenie Kącika Ekologicznego jako zielonej sali lekcyjnej w szkole,
- opracowywanie artykułów przyrodniczych i ochroniarskich do wydawanej przez koło gazetki „Ekoaktywni i przyjaźni dla środowiska”.

W ramach akcji **Sprzątanie Świata - Polska 2012 – „Kocham, lubię, szanuję...Nie śmieć”** dzieci w wieku przedszkolnym porządkowały teren placu zabaw wokół przedszkola zbierając odpady do worków i segregując je. Ponadto w ramach kampanii „Poła Nadziei” dzieci sadziły cebulki żonkili na klombie placu przedszkolnego.

Warto nadmienić, iż w **akcji Sprzątanie Świata - Polska 2011** wzięli udział osadzeni z Aresztu Śledczego w Wąsoszu Górnym. Akcję przeprowadzono przy współpracy z samorządami Opatowa, Kłobucka, Lipia oraz Popowa. Na terenie tych gmin skazani z Oddziału Zewnętrznego AŚ w dniach od 16 do 18 września zbierali śmieci przy drogach, łączących poszczególne miejscowości, a także porządkowali tereny zielone. Prace obejmowały również oczyszczanie przepustów i rowów melioracyjnych.

Ścieżka dydaktyczna przyrodniczo-leśna w Nadleśnictwie Kłobuck

Ścieżka przyrodniczo-leśna w nadleśnictwie Kłobuck obejmuje dwie trasy: rowerową o długości 12,7 km i pieszą o długości 4,5 km.

Trasa rowerowa biegnie od stanowiska chronionego wawrzynka wilczelyko w Leśnictwie Pierzchno przez rezerwat Zamczysko do zalewu w Zakrzewie. Z kolei trasa piesza rozpoczyna się w rezerwacie przyrody Dębowa Góra i biegnie do zalewu w Zakrzewie i pomnika przyrody obok siedziby Nadleśnictwa Kłobuck.

Przystanki ścieżki rowerowej w Nadleśnictwie Kłobuck obejmują:

- przystanek 1 – stanowisko wawrzynka wilczelyko,
- przystanek 2 – rezerwat „Zamczysko”,
- przystanek 3 – pozyskiwanie nasion modrzewia europejskiego,
- przystanek 4 – Czarna Olsza,

- przystanek 5 – pomnik przyrody Dąb szypułkowy,
- przystanek 6 – grupa drzew pomnikowych,
- przystanek 7 – fragment buczyny z pomnikiem przyrody,
- przystanek 8 – pomnik przyrody,
- przystanek 9 – zalew w Zakrzewie.

Przystanki ścieżki pieszej w Nadleśnictwie Kłobuck obejmują:

- przystanek A – rezerwat „Dębowa Góra”,
- przystanek B – zalew w Zakrzewie,
- przystanek C – pomnik przyrody.

Ważną rolę w procesie edukacji ekologicznej pełnią organizacje pozarządowe, których liczne akcje bardzo dobrze uzupełniają działania prowadzone przez instytucje samorządowe.

Na terenie województwa śląskiego funkcjonuje Program Edukacji Ekologicznej realizowany przez Polski Klub Ekologiczny Okręg Górnośląski w Katowicach. Głównym celem Programu jest budowa świadomości i wrażliwości społeczeństwa oraz kształtowanie jego właściwych zachowań wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego regionu. Program skierowany jest do różnych grup wiekowych, a jego podstawowymi elementami są:

- finansowany ze środków WFOŚiGW oraz Urzędu Miasta w Katowicach „*Biuletyn Ekologiczny*” - wydawany co miesiąc, zawierający artykuły związane z polityką ekologiczną i informacje o działaniach i osiągnięciach kół i okręgu PKE,
- organizację comiesięcznego otwartego spotkania, w trakcie którego odbywają się wykłady dotyczące aktualnych tematów z różnych dziedzin ochrony zdrowia i środowiska,
- serwis internetowy zawierający bieżące dane o przedsięwzięciach i inicjatywach PKE OG,
- szkolenia nauczycieli w małych miastach i gminach odnośnie nauki ekologii,
- organizowanie różnorodnych kampanii informacyjnych,
- współpraca z mediami,
- aktywizacja kół terenowych,
- integracyjne spotkania mające na celu poszerzenie wiedzy z zakresu ochrony środowiska.

6. Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska

6.1. Cel nadrzędny Programu

Nadrzędny cel „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” został określony jako:

Rozwój gospodarczy Gminy Kłobuck przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego

Cel ten jest zgodny z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa. Poprawa stanu środowiska naturalnego jest celem długookresowym Programu, u którego podstaw leży wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Kłobuck.

Cel ten jest także zgodny z celem nadrzędnym wojewódzkiej Polityki Ekologicznej Województwa Śląskiego, który został zdefiniowany w „*Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018*”. Cel ten brzmi: *Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa.*

Ponadto cel jest także zgodny z wizją rozwoju województwa śląskiego zdefiniowaną w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „*ŚLĄSKIE 2020*”. Osiągnięcie nakreślonej w Strategii wizji rozwoju powinno być realizowane poprzez założenie, że województwo śląskie, w tym Gmina Kłobuck

będzie regionem „czystym” we wszystkich komponentach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju.

Cel sprecyzowany w niniejszym Programie przyczyni się także do osiągnięcia celu strategicznego IV określonego w „Strategii Rozwoju Powiatu Kłobuckiego”, który został sprecyzowany jako: *Poprawa stanu środowiska naturalnego w powiecie* w ramach, którego wyznaczono następujący cel operacyjny: *Zmniejszenie zagrożeń ekologicznych*.

6.2. Powietrze atmosferyczne

Podstawowym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony powietrza w perspektywie średniookresowej jest osiągnięcie takiego jego stanu, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych. Cele ilościowe wynikają z programów krajowych, zobowiązań przyjętych w Traktacie Akcesyjnym i ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Cel długookresowy do 2021 r.

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

W najbliższych latach niezbędne jest ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, która jest istotnym źródłem przyczyniającym się do występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10. Za przekraczanie dopuszczalnych norm jakości powietrza w dużej mierze odpowiedzialna jest także komunikacja. Za przekraczanie dopuszczalnych norm jakości powietrza odpowiedzialne są także zakłady przemysłowe. Konieczne jest zatem wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez przedsiębiorców. Zmniejszeniu wielkości emisji służyć będzie także wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii, jak i zwiększanie efektywności jej wykorzystania oraz zmniejszanie materiałochłonności gospodarki.

Za przekraczanie dopuszczalnych norm jakości powietrza w dużej mierze odpowiedzialny jest transport samochodowy. Należy promować rozwiązania ograniczające emisję z transportu, takie jak kompleksowe i zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w Gminie, budowa obwodnic oraz zintegrowany system kierowania ruchem ulicznym (upłynnienie ruchu), wprowadzanie środków transportu, które są mniej emisyjne (transport publiczny, kolej, rower), jak i działań edukacyjnych.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Wdrażanie Programu Ochrony Powietrza, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach.**
- **Wymiana starych niskosprawnych kotłowni na kotły nowszej generacji.**
- **Termomodernizacja budynków.**
- **Budowa lub modernizacja sieci ciepłych i podłączenie do nich odbiorców indywidualnych.**
- **Wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu oraz mających na celu wdrożenie europejskich standardów emisji ze środków transportu i zapewnienie wysokiej jakości paliw.**
- **Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (biomasa, biogaz, energia geotermalna) oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.**
- **Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii, modernizacji ogrzewania i stosowania odnawialnych źródeł energii.**
- **Systematyczne wprowadzanie nowoczesnych i przyjaznych środowisku technologii, z uwzględnieniem biopaliw oraz modernizacja układów technologicznych.**

- **Restrykcyjne przestrzeganie wymogów uwzględniania celów ochrony powietrza w programach, strategiach i politykach sektorowych.**
- **Budowa, przebudowa i modernizacja nawierzchni dróg.**

6.3. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych

Cel długookresowy do 2021 r.

**Przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych
oraz ochrona jakości wód podziemnych**

W Gminie Kłobuck zanieczyszczenie wód związane jest z następującymi aspektami:

- spływy obszarowe z terenów rolnych,
- nieuregulowane spływy wód deszczowych z terenów zurbanizowanych i uprzemysłowionych,
- źle składowane i zabezpieczone przyzmy odbiornika oraz zbiorniki na gnojowicę położone w pobliżu cieków wodnych,
- niesprawnie działające systemy urządzeń melioracyjnych,
- przesieki z nieszczelnych szamb z gospodarstw położonych przy rzekach.

Istotnym problemem jest także nadmierna eksploatacja ujęć wodnych, co w konsekwencji powoduje obniżanie się zwierciadła wód gruntowych.

Priorytetowe są działania na rzecz pełnego skanalizowania gminy, a w obszarach, gdzie jest to ekonomicznie nieuzasadnione, zapewnienie indywidualnych rozwiązań, np. w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.**
- **Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z ujęciami.**
- **Rozbudowa kanalizacji deszczowej i separatorów a także połączenie budowy systemów podczyszczających z budową i modernizacją dróg.**
- **Zaopatrzenie w szczelne zbiorniki bezodpływowe gospodarstw nieobjętych siecią kanalizacyjną.**
- **Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach, w których jest to uzasadnione ekonomicznie i technicznie.**
- **Bieżąca kontrola sprawności systemów odprowadzania ścieków oraz stanu technicznego zbiorników bezodpływowych.**
- **Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniami.**
- **Racjonalne dawkowanie i przestrzeganie kalendarza stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.**
- **Promowanie proekologicznych zasad uprawy, chowu i produkcji rolnej.**
- **Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed ingerencją mogącą spowodować pogorszenie jakości wody.**
- **Kształtowanie świadomości ekologicznej na temat zasad korzystania z zasobów środowiska wodnego.**

6.4. Edukacja ekologiczna

Jednym z istotnych elementów w realizacji celów „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” jest edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej, jako element wzmacniający poziom akceptacji działań proekologicznych podejmowanych przez instytucje publiczne wynika bezpośrednio z Polityki Ekologicznej Państwa.

Edukacja ekologiczna ma na celu zapewnienie rozwoju społeczeństwa realizującego zasady zrównoważonego rozwoju i posiadającego umiejętność oceny stanu bezpieczeństwa ekologicznego. Natomiast prawo do informacji o środowisku jest jednym z najważniejszych instrumentów ochrony środowiska i elementem, dzięki któremu społeczeństwo ma możliwość wpływania na procesy podejmowania decyzji, których skutki mają znaczenie dla środowiska.

Podejmowane akcje ekologiczne kierowane do mieszkańców Gminy zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, procentują zmniejszeniem zaśmiecenia i zanieczyszczenia środowiska, stąd celowe jest ich kontynuowanie.

Cel długookresowy do 2021 r.

Wykształcenie u mieszkańców Gminy Kłobuck postawy przyjaznej środowisku oraz zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- Współdziałanie z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
- Współpraca ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego i pozarządowymi organizacjami w celu wykorzystania różnorodnych form edukacji ekologicznej.
- Organizacja i pomoc merytoryczna w takich przedsięwzięciach jak:
  - ✓ konkursy związane z tematyką środowiskową (przede wszystkim lokalną),
  - ✓ organizacja Dnia Ziemi, Sprzątania Świata
  - ✓ prowadzenie programów autorskich czy innowacji pedagogicznych w szkołach,
  - ✓ programy edukacyjne np. związane z gospodarowaniem odpadami w gminie lub innym realizowanym przez gminę przedsięwzięciem na rzecz środowiska,
  - ✓ prenumerata czasopism przyrodniczych i ekologicznych,
  - ✓ wzbogacanie bibliotek szkolnych w materiały dydaktyczne przydatne w realizacji zagadnień związanych z ekologią i ochroną środowiska,
  - ✓ wspieranie programów i ekologicznych przedsięwzięć szkół w niezbędne pomoce naukowe wykorzystywane podczas realizacji tych działań,
  - ✓ szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej i produkcji zdrowej żywności.

6.5. Gospodarka odpadami komunalnymi

Podstawowym celem w zakresie gospodarki odpadami dla województwa śląskiego jest stworzenie systemu zgodnego z hierarchią pożądanego postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku. Unieszkodliwianie jest natomiast najmniej pożądaną formą zagospodarowania odpadów. Dzięki takiemu postępowaniu nastąpi znaczące ograniczenie składowania odpadów, szczególnie odpadów ulegających biodegradacji. Powinno również nastąpić zwiększenie ilości wykorzystanych odpadów komunalnych do celów energetycznych. Zgodnie z założeniami KPGO 2014, Polityki Ekologicznej Państwa, Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego (Śląskie 2020), jak również polityki unii europejskiej w zakresie gospodarki odpadami, przyjęto cele dla poszczególnych grup odpadów (tj. odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i odpadów innych niż niebezpieczne), które przedstawiono poniżej.

Cele główne:

- Gospodarowanie odpadami komunalnymi w oparciu o regionalną instalację przetwarzania odpadów,
- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów,

- Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Cele krótko i długookresowe (zgodnie z KPGO 2014 oraz „Prognozą zmian w zakresie gospodarki odpadami” – MS 2010 r.):

- wdrożenie nowego systemu gospodarowania odpadami w Gminie Kłobuck,
- objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych,
- zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy możliwości selektywnego zbierania odpadów,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie śląskim w 1995 r., dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2013 r. nie więcej niż 50%, w 2020 r. nie więcej niż 35%.
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych do końca 2020 r. Natomiast dla 2013 r. przyjęto następujące poziomy selektywnego zbierania:
  - ✓ Papieru i tektury - 15%,
  - ✓ Szkła – 25%,
  - ✓ Metali – 15%,
  - ✓ Tworzyw sztucznych – 15%.
- wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych. Zakłada się następujący rozwój systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych: 2013 r.: 25%, 2020 r.: 50%,
- wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych. Zakłada się następujące poziomy przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych: 2020 r.: 70%,
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Zakłada się następujące poziomy selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych: 2013 r.: 10%, 2020 r.: 50%,
- selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji kuchennych i ogrodowych. Zakłada się następujące poziomy selektywnego zbierania tych odpadów: 2020 r.: 20%,
- selektywne zbieranie odpadów z terenów zielonych. Zakłada się następujące poziomy selektywnego zbierania tych odpadów: 2013 r.: 70%, 2020 r.: 90%,
- utworzenie organizacyjnych struktur ponadgminnych zarządzających gospodarką odpadami komunalnymi w ramach regionalnych systemów,
- podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

6.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Cel długookresowy do 2021 r.

Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego gminy poprzez zintensyfikowanie działań związanych z ochroną prawną

Priorytetowym zadaniem w zakresie ochrony przyrody będzie zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym). Ochrona różnorodności biologicznej związana jest z ochroną zasobów przyrody i krajobrazu, niezależnie od formalnego statusu ochronnego tych terenów i sposobu ich użytkowania.

Ważnym zadaniem gminy będzie zapewnienie odpowiednich warunków ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców.

Równie ważna jest edukacja ekologiczna, to jest kształcenie i wychowywanie społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego, budowanie poczucia tożsamości regionalnej, także w sferze środowiska przyrodniczego.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Zachowanie cennych przyrodniczo obszarów, dotychczas niechronionych prawnie, poprzez objęcie ich proponowanymi formami ochrony przyrody,**
- **Wzmacnianie roli opracowań ekofizjograficznych przy uzgadnianiu zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,**
- **Ochrona i rozbudowa istniejącej zieleni urządzonej, wzmocnienie roli rekreacyjnej terenów zielonych,**
- **Właściwy rozwój i obsługa ruchu turystycznego, w tym przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych, selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów,**
- **Prowadzenie szkoleń i edukacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, promowanie miejsc cennych przyrodniczo, w tym tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych,**

6.7. Ochrona lasów

Cel długookresowy do 2021 r.

Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej

W lasach Skarbu Państwa działalność gospodarczą regulują plany urządzania lasów, natomiast w przypadku lasów niestanowiących własność Skarbu Państwa uproszczone plany urządzania lasów i inwentaryzacja lasów.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłobuck terenów do zalesiania, z uwzględnieniem warunków przyrodniczo - krajobrazowych.**
- **Zachowanie różnorodności biologicznej środowiska leśnego.**
- **Bieżąca obserwacja środowiska leśnego w celu przeciwdziałania zagrożeniom ze strony czynników abiotycznych (szkody przemysłowe, pożary) i biotycznych (choroby drzew, działalność szkodników).**
- **Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa w tym właścicieli lasów w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych w ramach nadzoru nad gospodarką leśną.**
- **Likwidacja dzikich wysypisk na terenach leśnych.**

6.8. Ochrona gleb

Cel długookresowy do 2021 r.

Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Głównymi zadaniami w zakresie ochrony gleb będą działania prewencyjne polegające na wspieraniu dobrych praktyk rolniczych przeciwdziałających erozji gleb oraz restrykcyjne przestrzeganie ochrony gruntów w sferze działalności gospodarczej.

Zrównoważony i właściwy poziom składników pokarmowych w glebie wpływa na uzyskanie wysokich plonów o niskiej zawartości metali ciężkich. Zarówno niedobór jak i nadmiar składników odżywczych w glebie może być czynnikiem ograniczającym wielkość i pogarszającym jakość plonów. Racjonalne nawożenie powinno opierać się na wynikach analiz chemicznych gleby, określających jej zasobność w składniki mineralne oraz wymaganiach pokarmowych uprawianych gatunków roślin. Na użytkach rolnych należy gospodarować zgodnie z zasadami „Dobrej Praktyki Rolniczej”.

Kierunki działań na lata 2014-2017

- **Koordinowanie działań dotyczących upowszechniania zasad „Dobrych Praktyk Rolniczych”.**
- **Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie gleb i ziemi.**
- **Rozwój monitoringu gleb.**
- **Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym promowanie rolnictwa ekologicznego.**

6.9. Tereny przemysłowe

Cel długookresowy do 2021 r.

Stworzenie warunków i mechanizmów dla zagospodarowania terenów przemysłowych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Głównym zadaniem jest wzmocnienie i usprawnienie przekształcania terenów zdegradowanych i przemysłowych służące realizacji celów rozwojowych, zarówno na terenie Gminy Kłobuck jak i w skali całego powiatu.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Uwzględnienie potrzeb związanych z zagospodarowaniem terenów przemysłowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.**
- **Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.**
- **Bieżąca aktualizacja systemu identyfikacji terenów przemysłowych oraz aktualizacja bazy danych.**
- **Ograniczenie procesu przejmowania terenów nie zdegradowanych pod inwestycje przemysłowe.**

6.10. Ochrona przed powodzią

Cel długookresowy do 2021 r.

Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi Gminy Kłobuck oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych

Zasady dotyczące gospodarowania wodami określone w Ramowej Dyrektywie Wodnej traktują wodę, jako dobro dziedziczone. Dlatego dobro to musi być chronione, co narzuca na użytkowników wód, obowiązek zrównoważonego korzystania z ich zasobów. Tak, więc istotną rolę głównie w podejściu społecznym odgrywa efektywna ochrona przed powodzią.

Profilaktyka przeciwpowodziowa to odpowiednie kształtowanie zabudowy obszarów zalewowych poprzez uzgadnianie planów zagospodarowania, warunków zabudowy oraz decyzji o lokalizacji inwestycji, mające na celu przeciwdziałanie nadmiernej zabudowie dolin rzecznych, zmianie ukształtowania terenu na terenach zalewowych mającego negatywny wpływ na przepływ wód wezbraniowych, opracowywanie studium ochrony przeciwpowodziowej ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania oraz kierunki ochrony przed powodzią, współpraca w zakresie ochrony przeciwpowodziowej ze Śląskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach oraz z Powiatowym Zespołem Zarządzania Kryzysowego.

Profilaktyka przeciwpowodziowa w ramach prowadzenia prac utrzymaniowych koryt rzecznych obejmuje:

- **utrzymanie drożności rzek poprzez usuwanie zwalonych drzew i lokalne pogłębienia, w celu umożliwienia swobodnego przepływu wód i lodów,**

- ochronę brzegów przed erozją boczną poprzez budowę urządzeń wodnych (opaski brzegowe, tamy poprzeczne i podłużne) na tych odcinkach koryta, gdzie wymywany brzeg zbliża się do stopy wału przeciwpowodziowego,
- lokalne roboty pogłębiarskie na szczególnie wypłyconych odcinkach rzek, gdzie występują zagrożenia pojawiania się zatorów lodowych i śryżowych.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Bieżąca kontrola systemu obiektów urządzeń zabezpieczających przed powodzią.**
- **Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego gminy z uwzględnieniem obszarów zagrożonych powodzią.**
- **Bieżąca konserwacja cieków wodnych.**
- **Modernizacja systemów melioracyjnych.**
- **Utrzymanie koryt rzecznych.**

6.11. Ochrona zasobów kopalin

Cel długookresowy do 2021 r.

Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi powinno prowadzić do ochrony zasobów kopalin i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych. Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że wykorzystanie gospodarcze zasobów kopalin stoi często w konflikcie z pozostałymi zasobami przyrody. Kształtowanie polityki w zakresie ich zagospodarowania wymaga wspólnych działań podmiotów gospodarczych, samorządów lokalnych oraz organów administracji publicznej. Starannego wyważenia wymagają z jednej strony czynniki niezmiennie, składające się na szeroko pojęte warunki geologiczne (morfologia, sieć hydrograficzna, bogactwa naturalne oraz zasoby wód podziemnych), z drugiej strony wymagania i oczekiwania związane z rozwojem osadnictwa i działalności gospodarczej.

Ważne jest również promowanie substytutów kopalin. Natomiast tereny poeksploatacyjne powinny być na bieżąco poddawane procesowi rekultywacji.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji złóż kopalin,**
- **Wspieranie prac związanych z rozpoznawaniem i dokumentowaniem złóż kopalin zwłaszcza surowców, mogących stanowić element rozwoju gospodarczego gminy,**
- **Ochrona zasobów perspektywicznych kopalin dzięki zamieszczaniu odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,**
- **Podejmowanie działań zmierzających do eliminowania nielegalnego wydobycia kopalin na potrzeby lokalne,**
- **Racjonalne korzystanie z surowców mineralnych,**

6.12. Ochrona przed hałasem

Cel długookresowy do 2021 r.

Zmniejszenie zagrożenia emisją hałasu dla mieszkańców gminy przede wszystkim pochodzącą ze źródeł komunikacyjnych

Politykę Unii Europejskiej w zakresie walki z hałasem określa dyrektywa 2002/49/WE w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku. Ponadto problem zagrożenia hałasem należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed hałasem Gminy Kłobuck powinna obejmować przede wszystkim hałas komunikacyjny. Do działań tych należy włączyć także budowę ekranów akustycznych oraz zabezpieczenie i modernizację budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej

szczególnie narażonych na hałas, pod kątem zabezpieczeń akustycznych (głównie montaż okien dźwiękoszczelnych). Warto nadmienić, iż na stopień zagrożenia hałasem wpływa także stan techniczny dróg, dlatego konieczne jest przeprowadzanie remontów odcinków dróg o najbardziej zdezastowanej nawierzchni.

Szereg podmiotów gospodarczych powoduje uciążliwość hałasową do najbliższego otoczenia, dlatego ważna jest także kontrola instalacji emitujących hałas do środowiska przez służby WIOŚ.

Kierunki działań na lata 2014-2017

- **Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych.**
- **Prowadzenie monitoringu hałasu komunikacyjnego w miejscach potencjalnego występowania największych uciążliwości.**
- **Budowa ekranów akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych.**
- **Bieżąca modernizacja stanu technicznego nawierzchni dróg.**
- **Modernizacja budynków mieszkalnych pod kątem zabezpieczeń akustycznych.**
- **Kontrola jednostek emitujących hałas oraz egzekwowanie przestrzegania dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku.**
- **Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego i trendach jego zmian w oparciu o najnowsze techniki informatyczne i multimedialne.**

6.13. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cel długookresowy do 2021 r.

Ochrona mieszkańców Gminy Kłobuck przed oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego

Wzrost stacji bazowych telefonii komórkowej, jaki dokonał się na przestrzeni kilku ostatnich lat na terenie Gminy Kłobuck, pozwala przypuszczać, iż w latach kolejnych przybywać będą tego typu stacje. Dlatego bardzo istotnym działaniem z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest dalsza kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych oraz wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed tymi polami. Ważnym elementem jest również edukacja ekologiczna społeczeństwa, zwracająca uwagę na zagrożenia emisją pól, szczególnie w pobliżu stacji bazowych telefonii komórkowych.

W przypadku budowy nowych urządzeń i obiektów emitujących pola elektromagnetyczne należy wybierać ich mało konfliktową lokalizację.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- **Kontynuacja badań zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.**
- **Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.**
- **Preferowanie niskokonfliktowej lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.**
- **Edukacja ekologiczna dotycząca skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.**

6.14. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Cel długookresowy do 2021 r.

Integracja problematyki środowiskowej z gminnymi planami zagospodarowania przestrzennego, które powinny stanowić podstawę do podejmowania decyzji o lokalizacji nowych inwestycji

W najbliższych latach w ramach zadań własnych gmina powinna opracowywać i aktualizować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów jeszcze nimi nie objętych. Plany te powinny w większym stopniu odnosić się do lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na

środowisko, wskazywać i uwzględniać obiekty objęte i przewidziane do objęcia różnymi formami ochrony przyrody oraz inne obszary o szczególnych walorach przyrodniczych. Ponadto w większym stopniu niż dotychczas powinny uwzględniać działania na rzecz optymalizacji potrzeb transportowych, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii czy też zachowania proporcji pomiędzy obszarami zainwestowanymi i biologicznie czynnymi.

Kierunki działań na lata 2014-2017:

- Dalsze opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów nie objętych dotychczas planami wraz z opracowaniami ekofizjograficznymi.
- Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania wymagań dotyczących ochrony środowiska wynikających z opracowań ekofizjograficznych i prognoz oddziaływania na środowisko.
- Wdrażanie wytycznych dotyczących wyznaczania korytarzy ekologicznych dla potrzeb opracowań ekofizjograficznych i ich zagospodarowanie zgodnie z wymogami ochrony różnorodności biologicznej.
- Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu.

6.15. Priorytety ekologiczne w realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck

Realizacja „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” pozwoli na osiągnięcie w perspektywie długoterminowej zrównoważonego rozwoju gminy oraz bezpiecznego i komfortowego życia mieszkańców. Nierozłączną część procesu rozwoju gminy oraz osiągnięcia założonego celu jest poprawa i ochrona środowiska. Zatem niezbędne jest sformułowanie hierarchii priorytetów ekologicznych w realizacji założonych celów oraz uwzględnienie uwarunkowań formalno-prawnych gminy w ich realizacji, a także możliwości finansowych. Priorytety ekologiczne zostały sformułowane na podstawie analizy zmian stanu środowiska, jego stanu aktualnego, poziomu infrastruktury (wodociągi, kanalizacja i inne) oraz kierunków działań proekologicznych już podjętych.

W tab. 28 przedstawiono zestawienie głównych elementów ochrony środowiska Gminy Kłobuck wraz z celami operacyjnymi (krótkoterminowe do 2017 r.) oraz podstawowe kierunki realizacji.

Tabela 28. Zestawienie celów krótkookresowych do 2017 r. oraz kierunków działań w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck

Główne elementy ochrony środowiska	Cele krótkoterminowe - operacyjne	Podstawowe kierunki realizacji
Priorytet 1: Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Zapewnienie dobrej jakości wód gruntowych	Modernizacja i rozbudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej
	Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć.	Modernizacja i rozbudowa systemów poboru i uzdatniania wody.
Priorytet 2: Ochrona powietrza atmosferycznego	Realizacja Programów służących ochronie powietrza a także koordynowanie ich skuteczności.	Stworzenie oraz kontynuacja realizacji „Programu ograniczenia niskiej emisji dla Gminy Kłobuck”.
	Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.	Budowa, przebudowa i modernizacja nawierzchni dróg. Zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin. Prowadzenie odpowiedniej polityki parkingowej.

Główne elementy ochrony środowiska	Cele krótkoterminowe - operacyjne	Podstawowe kierunki realizacji
		Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych przez przedsiębiorstwa.
	Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	Termomodernizacja budynków. Modernizacja układów technologicznych skutkująca zmniejszeniem zużycia energii.
	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza.	Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie.
Priorytet 3: Ochrona przed hałasem	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców związanej z hałasem komunikacyjnym.	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych.
Priorytet 4: Edukacja ekologiczna społeczeństwa	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.	Aktywna edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w formalnym systemie kształcenia. Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży, np. poprzez organizowanie konkursów, sesji popularno - naukowych związanych z tematyką środowiskową czy też włączanie się w akcję „Sprzątania Świata”, „Dzień Ziemi”.
Priorytet 5: Wdrożenie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Koordinowanie funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kłobuck	

Zestawienie w powyższej tabeli cele i podstawowe kierunki ich realizacji stanowią wskazania do wyznaczenia konkretnych zadań w harmonogramie (planie operacyjnym) realizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2014-2017.

7. Plan operacyjny

Nakłady na realizację zadań określonych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” przedstawiono w tab. 29 (harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań).

W planie operacyjnym wyodrębnione zostały zadania własne gminy finansowane z budżetu oraz zadania koordynowane realizowane ze środków zewnętrznych.

Tabela 29. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
P	Raport z realizacji „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck”	2016, 2018	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
P	Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck”	2018	10	UM Kłobuck	Budżet
OGÓLEM			10,0		
POWIETRZE ATMOSFERYCZNE					
Działania własne					
I	Kontynuacja minimalizacji wpływu planowanej autostrady na jakość powietrza atmosferycznego	2014-2021	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
I	Budowa tras rowerowych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet fundusze unijne
I	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Kłobuck	2015-2016	850,00	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
P	Analiza zasobów i możliwości wykorzystania istniejących odnawialnych źródeł energii: biogaz, biomasa, (np. słoma, wierzba energetyczna), energia wiatru, energia słoneczna, energia wodna	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
Ograniczenie niskiej emisji, głównie poprzez wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne lub ich modernizacja, w tym:					
P, I	Stworzenie i realizacja Programu ograniczania niskiej emisji dla Gminy Kłobuck	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Zarządcy i właściciele nieruchomości	Budżet, Środki własne zarządców i właścicieli, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne
P	Opracowanie planu zaopatrzenia Gminy Kłobuck w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	2014-2017	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, fundusze unijne
P	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników nie powodujących nadmiernej „niskiej emisji”	2014-2021	koszty administracyjne	UM Kłobuck	-
P	Realizacja programu dofinansowania modernizacji systemów ogrzewania budynków mieszkalnych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tyś. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
P	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i promowanie stosowania nowoczesnych kotłów węglowych, kotłów gazowych i na biomasę	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, fundusze ekologiczne
OGÓLEM			850,00		
Działania koordynowane					
P	Gazyfikacja gminy	2014-2021	b.d.	PGNiG Gazownia Zabrzeńska UM Kłobuck	Środki własne inwestora
I	Termomodernizacja budynków	2014-2021	b.d.	Zarządcy i właściciele nieruchomości UM Kłobuck	Budżet, Środki własne zarządców i właścicieli, fundusze ekologiczne
I	Sukcesywna eliminacja kotłowni węglowych na rzecz urządzeń wykorzystujących ekologiczne źródła energii (kotłownie przyjazne środowisku)	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Właściciele i Zarządcy obiektów	Środki własne Zarządców i Właścicieli, WFOŚiGW
I	Modernizacja sieci i węzłów ciepłowniczych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Właściciele obiektów	Budżet, środki inwestorów, fundusze ekologiczne
I	Budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczej i przyłączy do budynków	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Fortum Częstochowa S.A.	Budżet, środki inwestorów, fundusze ekologiczne
I	Monitoring sieci ciepłowniczej	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Właściciele obiektów Fortum Częstochowa S.A.	Budżet, środki inwestorów, fundusze ekologiczne
I	Modernizacja kotłowni zakładowych	2014-2021	b.d.	Podmioty gospodarcze	Środki inwestorów
I	Usuwanie z terenu gminy wyrobów i odpadów zawierających azbest	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Właściciele i Zarządcy obiektów	Budżet, środki inwestorów, WFOŚiGW, fundusze ekologiczne
OGÓLEM			b.d.		

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH					
Działania własne					
Rozbudowa systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym:					
I	Kontynuacja modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Kłobucku	2014-2016	b.d.	UM Kłobuck, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A.	Budżet, środki UE
I	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lgota, Biała (ul. Częstochowska, Parkowa, Słoneczna), Kopiec (ul. Parkowa i cz. Topolowej)	2014-2015	11 188,40	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Libidza, ul. Graniczna	2014-2015	1 785,00	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kamyk (ul. Szkolna), Biała (ul. Częstochowska), Borowianka (ul. Tartakowa i Gościniec)	2014-2015	7 600,00	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Uzupełnienie odcinków istniejącej sieci kanalizacyjnej w Gminie Kłobuck (ul. Długosza, Teligi i Poprzeczna w Kłobucku, ul. Prusa w Łobodnie)	2014-2015	1 033,515	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłobuck - Niwa Skrzyszów	2016-2017	358,00	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej (sieci i oczyszczalni)	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, NFOŚiGW środki UE
OGÓLEM			21 964,915		
Działania koordynowane					
I	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody w gminie	2014-2021	b.d.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A.	Środki własne inwestora
I	Rozbudowa sieci wodociągowej, w tym opracowanie dokumentacji na budowę sieci oraz budowa nowych odcinków sieci wodociągowej	2014-2021	b.d.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A.	Środki własne inwestora

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
I	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla posesji rozproszonych	2014-2021	b.d.	Właściciele obiektów	Środki własne właścicieli obiektów
I	Stopniowa eliminacja nieszczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości w miarę rozwoju sieci kanalizacyjnej	2014-2021	b.d.	Właściciele obiektów, UM Kłobuck	Środki własne właścicieli obiektów
Bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych i cieków wodnych, w tym:					
I	Udrożnienie koryta cieków na dł. 8,0 km w ramach zadania: „Przyjazne naturze kształtowanie nieuregulowanego koryta cieków Biały Oksza w km 5+700-13+700 w m. Ostrowy, gm. Miedźno i m. Kłobuck. pow. Kłobuck”	2017-2024	6 407,478	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	Budżet państwa
I	Regulacja i odbudowa koryta cieków na długości 6,406 km w ramach zadania: „Regulacja i odbudowa cieków wodnych Od Gruszewni w km 0+000-6+406”	2006-2016	1 821,667 w tym koszty poniesione 70,667	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	Budżet państwa
GÓLEM			8 229,145		
GOSPODARKA ODPADAMI					
Działania własne					
P	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Kłobuck	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck, Przedsiębiorca wyłoniony w przetargu	Budżet
P	Nadzorowanie funkcjonowania Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Kampania edukacyjno-informacyjna dotycząca przejęcia obowiązków odbierania odpadów komunalnych przez Gminę Kłobuck	2014	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Przeprowadzanie przetargu na odbieranie i zagospodarowanie odpadów, w tym opracowanie SIWZ dla potrzeb przetargu na odbiór bądź odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych	2014	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
P	Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie ciągłe	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
P	Współdziałanie na rzecz tworzenia struktur ponadgminnych dla realizacji regionów gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie ciągłe	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
P	Propagowanie przydomowego kompostowania odpadów na terenach wiejskich i miejskich z zabudową jednorodziną	Zadanie ciągłe	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
P	Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kłobuck	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Długofalowa realizacja programu dofinansowania do przedsięwzięć polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami	2014-2021	40,00 na rok	UM Kłobuck	Budżet
P	Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy w zakresie poprawnej gospodarki odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a w szczególności odpadów niebezpiecznych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
OGÓLEM			40,00		
OCHRONA PRZYRODY					
Działania własne					
P	Sporządzenie waloryzacji przyrodniczych w celu pełnego rozpoznania stanu flory i fauny w gminie	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, WFOŚiGW
P	Budowanie i aktualizacja bazy danych z zakresu ochrony przyrody	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck RDOŚ Katowice	Budżet, WFOŚiGW
P	Urządzanie nowych terenów zieleni, utrzymanie i przebudowa istniejących terenów zieleni urządzonej, nowe nasadzenia drzew i krzewów, rewaloryzacja zieleni w zabytkowym parku (park otaczający Pałac w Kłobucku, obręb Zagórze)	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Właściciele i Zarządcy obiektów	Budżet, Środki zarządców i właścicieli
I	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. Rozwój małej architektury (kwietniki, ławki, kosze, nawierzchnie, itp.)	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Nadleśnictwo Kłobuck	Budżet, środki Nadleśnictwa
P	Pielęgnacja i konserwacja drzew - pomników przyrody. Monitoring stanu obiektów chronionych. Uzupełnienie oznaczeń i zabezpieczeń pomników przyrody	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Nadleśnictwo Kłobuck	Budżet, środki Nadleśnictwa
I	Rozbudowa szlaków turystycznych i edukacyjnych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck Nadleśnictwo Kłobuck	Budżet, środki Nadleśnictwa
Poprawa estetyki i rewaloryzacja miejscowości, w tym:					
I	Rewitalizacja kompleksu sportowego przy ul. Sportowej w Kłobucku	2016-2017	7 000,00	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Rewitalizacja targowiska miejskiego w Kłobucku	2014-2015	5 807,97	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
OGÓLEM			12 807,97		

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
OCHRONA LASÓW					
Działania własne					
P	Pielęgnacja lasów gminnych i wycinka drzew	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Zakup sadzonek drzew	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Likwidacja dzikich wysypisk zlokalizowanych na terenach leśnych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck, Nadleśnictwo Kłobuck	Budżet
OGÓLEM	b.d.				
Działania koordynowane					
P	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych i gruntów porolnych	2014-2021	b. d.	Nadleśnictwo Kłobuck, UM Kłobuck, właściciele gruntów	Środki Nadleśnictwa, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwo, środki własne właścicieli gruntów, WFOŚiGW
P	Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych	2014-2021	b. d.	Nadleśnictwa, Powiat Kłobucki	Środki własne WFOŚiGW
OGÓLEM	b. d.				
OCHRONA GLEB					
Działania własne					
P	Działania przeciwozyjne polegające na zakrzewianiu, zadrzewianiu, zalesianiu terenów o niskiej klasie bonitacyjnej	2014-2021	3/ha	UM Kłobuck, Powiat Kłobucki Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Kłobucku	Budżet, środki własne Powiatu i Zespołu, WFOŚiGW
P	Wspieranie uprawy roślin energetycznych	2014-2021	8,6/ha	UM Kłobuck, właściciele gospodarstw rolnych	Budżet, POIiŚ, Sektorowy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Ekofundusz

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
P	Edukacja Ekologiczna rolników w celu upowszechnienia zasad ochrony gleb wynikających z „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych”, w tym organizacja szkoleń	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Kłobucku	Budżet, środki własne Zespołu, WFOŚiGW
OGÓLEM			11,6/ha		
Działania koordynowane					
P	Przywracanie zdegradowanym glebom wartości przyrodniczej lub użytkowej	2014-2021	b.d.	właściciele gospodarstw rolnych	środki własne właścicieli gruntów lub Śląskiej Izby Rolniczej
P	Wapnowanie gleb kwaśnych	2014-2021	0,3-0,4/ha	właściciele gospodarstw rolnych	środki własne właścicieli gruntów lub Śląskiej Izby Rolniczej
OGÓLEM			0,3-0,4/ha		
OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM					
Działania własne					
I	Rozbudowa systemu i modernizacja dróg gminnych, w tym połączenie DW 492 z DK 43 - omijające drogowe centrum Kłobucka - etap II, połączenie ul. Zakrzewskiej z ul. Sienkiewicza wraz z budową obiektu mostowego	2015-2016	3 000,00	UM Kłobuck	Budżet, środki UE
I	Nasadzenia i odnowa zieleni ochronnej przy drogach gminnych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet
P	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	2014-2021	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
P	Zwracanie szczególnej uwagi na lokalizację zabudowań mieszkalnych oraz miejsc dostępnych dla ludności (żłobków, przedszkoli, szkół, szpitali)	2014-2021	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
P	Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	2014-2021	koszty administracyjne	UM Kłobuck	Budżet
OGÓLEM			3 000,00		

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017

Rodzaj działania	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
Działania koordynowane					
P, I	Rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej oraz jego promowanie	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck województwo, prywatni przewoźnicy, PKP, PKS	Budżet, budżet województwa, budżet państwa, środki inwestorów
P	Prowadzenie okresowych badań w celu rozeznania aktualnego stanu klimatu akustycznego oraz oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i ludzi	2014-2021	b.d.	WIOŚ UM Kłobuck	Budżet WIOŚ, WFOŚiGW
OGÓLEM	b.d.				
EDUKACJA EKOLOGICZNA					
Działania własne					
P	Edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, WFOŚiGW, fundusze ekologiczne
P	Finansowanie akcji „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, konkursy ekologiczne i inne	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, WFOŚiGW, fundusze ekologiczne
P	Doposażenie bibliotek w pozycje z zakresu ochrony środowiska	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, WFOŚiGW, fundusze ekologiczne
P	Wytyczanie i realizacja ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, szlaków pieszych, rowerowych itp. w rejonach przyrodniczo cennych	2014-2021	b.d.	UM Kłobuck	Budżet, WFOŚiGW, fundusze ekologiczne
OGÓLEM	b.d.				
Działania koordynowane					
P	Tworzenie kół ekologicznych	2014-2021	b.d.	Placówki oświatowe	Środki własne placówek oświatowych WFOŚiGW, fundusze ekologiczne
OGÓLEM	b.d.				

8. Zagadnienia systemowe

8.1. Zarządzanie Programem

W procesie wdrażania Programu Ochrony Środowiska biorą udział cztery grupy podmiotów:

- uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem,
- realizujące zadania Programu,
- kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczność Gminy Kłobuck odbierająca wyniki działań Programu.

Wszyscy uczestnicy wdrażania Programu, w wyniku konsultacji społecznych przyjmują pełną odpowiedzialność zarówno za sukcesy i porażki wynikające z wdrażania niniejszego dokumentu.

Dla wdrożenia i realizacji strategii określonej w niniejszym dokumencie niezbędne jest wprowadzenie „mapy wpływów” - procedur mających na celu określenie zasad współpracy i finansowania między wszystkimi jednostkami tj. urzędami, instytucjami, organizacjami i podmiotami gospodarczymi uczestniczącymi w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Współpraca powinna dotyczyć także struktur wewnętrznych w ramach Urzędu Miejskiego w Kłobucku, tzn. pomiędzy poszczególnymi wydziałami Urzędu. Wypracowane procedury powinny stopniowo stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami z różnych środowisk. Dzięki temu, proces planowania i zarządzania może stać się czytelny i przejrzysty dla ogółu mieszkańców Gminy Kłobuck.

Podstawową jednostką odpowiedzialną za realizację gminnego Programu Ochrony Środowiska jest Burmistrz Kłobucka, który co 2 lata, przedstawia Radzie Miejskiej w Kłobucku raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Rada Miejska współpracuje z jednostkami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego. Organem dysponującym instrumentami finansowymi jest Marszałek Województwa Śląskiego, natomiast instrumentami prawnymi dysponuje Wojewoda Śląski. Ponadto Rada Miejska współpracuje z jednostkami posiadającymi instrumenty kontroli i monitoringu takimi jak WIOŚ i RZGW. Władze gminy mogą być wspomagane Zespołem konsultacyjnym, w skład którego wchodzi przedstawiciele lokalnych społeczności samorządowych.

Zawarte w Programie Ochrony Środowiska zadania, realizowane są przez Urząd Miejski w Kłobucku oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami określonymi w Programie. Wypracowane procedury powinny przede wszystkim usprawniać współpracę pomiędzy przedstawicielami różnych szczebli środowisk rządowych i pozarządowych.

Jednostki realizujące poszczególne zadania założone do realizacji w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” zostały zaprezentowane w tab. 29 w rozdziale 7 niniejszego opracowania.

8.2. Monitoring realizacji Programu

Monitoring realizacji „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” spoczywa na władzach gminy. Zakres monitoringu powinien obejmować ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Stopień realizacji zadań określonych w niniejszym Programie oceniany będzie co dwa lata tj. w 2016 r. za okres 2014-2015 i w 2018 r. za okres 2016-2017. Z kolei w cyklu czteroletnim oceniony zostanie stopień realizacji założonych celów ekologicznych. Ocena ta będzie podstawą do aktualizacji niniejszego dokumentu w 2018 r.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska jest dobry system sprawozdawczości, który powinien opierać się na wskaźnikach stanu środowiska i zmian presji

na środowisko, a także na wskaźnikach reakcji działań zapobiegawczych. W tab. 30 przedstawiono wskaźniki monitorowania Programu, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Do określenia niniejszych wskaźników posłużyły dane udostępniane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (WIOŚ), Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego w Kłobucku i PWiK Częstochowa.

Tabela 30. Wskaźniki monitorowania Programu

Lp.	Wskaźnik	Wymiar wskaźnika	Stan wyjściowy za 2012 r.
WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA			
1.	Jakość wód powierzchniowych	Klasy jakości wód	Punkt Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa) Stan ekologiczny UMIARKOWANY Punkt Kocinka - miejscowość Trzebca Stan ekologiczny DOBRY
2.	Jakość wód podziemnych	Klasy jakości wód	Punkt J205/R Kłobuck klasa III Punkt J310/R Łobodno klasa IV Punkt J311/R Łobodno klasa III
3.	Jakość powietrza	Pył zawieszony PM10	C*
		Pył zawieszony PM 2,5	C*
		Dwutlenek siarki	C*/A^
		Dwutlenek azotu	A*
		Tlenki azotu	A^
		Tlenek węgla	A*
		Benzen	A*
		Ozon	C*/C^
		Ołów	A*
		Kadm	A*
		Nikiel	A*
		Arsen	A*
		Benzo(a)piren	C*
4.	Lesistość	Udział lasów w powierzchni gminy ogółem [%]	26,8
5.	Powierzchnie chronione	Powierzchnia rezerwatów [ha]	5,43
		Powierzchni użytków ekologicznych [ha]	2,47
6.	Pomiary promieniowania elektromagnetycznego	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	0,7
WSKAŹNIKI PRESJI NA ŚRODOWISKO			
1.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie kłobuckim	Ogółem [Mg/rok]	31
		Ze spalania paliw [Mg/rok]	30
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie kłobuckim	Ogółem [Mg/rok]	13 190
		SO ₂ [Mg/rok]	69
		NO _x [Mg/rok]	20
		CO [Mg/rok]	104
		CO ₂ [Mg/rok]	12 986
3.	Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludności ogółem [m ³ /rok], w tym:	793 000
		Przemysł [m ³ /rok]	94 500
		Gospodarstwa domowe [m ³ /rok]	619 900
		Długość sieci wodociągowej [km]	141,3
		Długość sieci kanalizacyjnej [km]	54,1
4.	Gospodarka odpadami komunalnymi	Ilość zebranych niesegregowanych odpadów komunalnych [Mg/rok]	4 533,40
		Ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych [Mg/rok]	110,10

Lp.	Wskaźnik	Wymiar wskaźnika	Stan wyjściowy za 2012 r.
5.	Uwarunkowania społeczne i ekonomiczne	Liczba mieszkańców Gminy Kłobuck (faktyczne miejsce zamieszkania)	20 735
WSKAŹNIKI REAKCJI DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAWCZYCH			
1.	Nakłady gospodarke ściekową i ochronę wód	Wydatki poniesione w 2012 r. [PLN]	9 212 856,06

Źródło: GUS, WIOŚ Katowice, informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego w Kłobucku oraz z PWiK Częstochowa

Objaśnienia: * - wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia,
^ - wg kryteriów określonych w celu ochrony roślin.

9. Aspekty finansowe realizacji Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania, w którym podstawowymi źródłami są zarówno środki budżetowe jak i pozabudżetowe tj. fundusze ekologiczne, programy pomocowe oraz środki własne inwestorów, a także budżet gminy. Do instrumentów finansowych gminy w zakresie ochrony środowiska należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- kary za korzystanie ze środowiska,
- inne.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków.

W zależności od rodzaju zadania formą dofinansowania może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka.

Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania dla zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) promuje przedsięwzięcia ochrony środowiska i należy do największych instytucji finansujących w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Do priorytetowych programów przewidzianych do finansowania na 2014 r. należą:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- wsparcie międzydziedzinowe.

Aktualnie najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej (w tym Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko) oraz w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) oraz Instrumentu finansowego LIFE+. Szczegółowa lista oraz Przewodnik dla beneficjenta znajduje się na stronie internetowej: www.nfosigw.gov.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (WFOŚiGW) finansuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodne z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa, Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego oraz zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa. Wojewódzki Fundusz zwykle współfinansuje zadania inwestycyjne w wysokości nieprzekraczającej 50% udokumentowanych kosztów realizacji zadania. Podstawową formą działalności WFOŚiGW jest udzielanie pożyczek na korzystnych warunkach oprocentowania i spłat oraz dofinansowania niektórych zadań w formie dotacji. Do planowanych przedsięwzięć priorytetowych dofinansowywanych na 2014 r. należą:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- edukacja ekologiczna,
- zapobieganie poważnym awariom,
- zarządzanie środowiskiem w regionie,
- profilaktyka zdrowotna

Szczegółowa lista przedsięwzięć planowanych do dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na 2014 r. znajduje się na stronie internetowej: <http://www.wfosigw.katowice.pl/>

Fundusze unijne na ochronę środowiska

Fundusze unijne - do ich zadań należy wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarki poszczególnych krajów członkowskich UE poprzez zwiększanie ich spójności gospodarczej oraz społecznej. Są one narzędziem realizacji polityki regionalnej UE. Fundusze te skierowane są przede wszystkim na wspieranie regionów oraz dziedzin gospodarki słabiej rozwiniętych, które bez dodatkowych nakładów finansowych nie są w stanie dorównać do średniego poziomu reprezentowanego przez inne kraje UE. Jednym z elementów przyznawania funduszy są szeroko rozumiane aspekty ochrony środowiska.

W Unii Europejskiej istnieją 4 fundusze strukturalne, przy czym działania z zakresu ochrony środowiska są realizowane w ramach **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF)**, a także **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko** oraz **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego**. Beneficjentami tych programów są samorządy, stowarzyszenia, instytucje naukowe oraz przedsiębiorstwa.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Głównym celem POIiŚ 2014-2020 będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Zaproponowany cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020. Dlatego w porównaniu do obecnie realizowanego POIiŚ 2007-2013, w nowym programie zostanie położony większy nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, przez co sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie.

Dzięki zachowanej w ten sposób spójności i równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Lista przewidywanych priorytetów przedstawia się następująco:

- Priorytet I – Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej,
- Priorytet II – Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- Priorytet III – Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej,
- Priorytet IV – Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej,
- Priorytet V – Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego,
- Priorytet VI – Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego,
- Priorytet VII – Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia,
- Priorytet VIII – Pomoc techniczna.

Zakres interwencji osi priorytetowej **Priorytet I Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej jest następujący:**

- 1) Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii - planuje się skierować wsparcie na realizację projektów inwestycyjnych dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci. Wsparcie w szczególności w ramach tej osi przewiduje budowę jednostek o większej mocy wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, a także biomasę i biogaz. Inwestycje te w dużym stopniu przyczynią się do wypełnienia zobowiązań wynikających z pakietu energetyczno-klimatycznego. Poza tym przewiduje się również wsparcie, w ograniczonym zakresie, jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystującej energię z wody (wyłącznie na już istniejących budowach piętrzących, wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej) i słońca, a także ciepło przy wykorzystaniu energii geotermalnej. Biomasa, która może być wykorzystywana do produkcji energii stanowić będzie przede wszystkim produkty odpadowe

- z rolnictwa, leśnictwa, przemysłu drzewnego i spożywczego oraz odpady komunalne i osady ściekowe.
- 2) Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE przez przedsiębiorstwa - planuje się, że wsparcie będzie udzielane w zakresie zastosowania energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji, a także wprowadzanie systemów zarządzania energią. Ponadto wsparciem może zostać objęta budowa własnych instalacji OZE, jak również zmiana systemu wytwarzania lub wykorzystania paliw i energii. Instalacje OZE będą kwalifikowane wyłącznie wtedy, kiedy będą stanowiły integralną część systemu produkcji czy funkcjonowania przedsiębiorstwa.
  - 3) Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym - przewiduje się, że wsparcie w ramach tego priorytetu skierowane będzie głównie na kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne, w tym również w zakresie związanym m.in. z ociepleniem obiektu, wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła oraz podłączeniem do niego lub modernizacją przyłącza), systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE, wprowadzenie systemów zarządzania energią.
  - 4) Rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji na niskich i średnich poziomach napięcia - wsparcie w zakresie rozwoju systemu inteligentnych sieci energetycznych w znacznym stopniu ułatwi wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Stan techniczny elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych w Polsce stanowi jedną z największych barier rozwoju energetyki odnawialnej. Istnieje zatem ogromna potrzeba wsparcia rozwoju sieci, w tym ze wdrożeniem technologii *smart*, gdyż od ich jakości zależy również wypełnienie przez Polskę pułapów udziału energii odnawialnej w ogólnym wolumenie energii.
  - 5) Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych - przewiduje się, że wsparcie skierowane będzie do obszarów (głównie miejskich) posiadających uprzednio przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej. Dokumentem takim może być każda lokalna strategia odnosząca się do kwestii związanej z zapewnieniem lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, a także przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno-klimatycznego.
  - 6) Promowanie wydajnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię cieplną - przewiduje się, że wsparcie skierowane będzie na budowę lub rozbudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wydajnej kogeneracji oraz przebudowę jednostki wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w technologii wydajnej kogeneracji. Wspierane będą również projekty wykorzystujące OZE. Ponadto planuje się, że wsparcie zostanie skierowane na budowę przyłączy do sieci ciepłowniczej dla jednostek wytwarzających energię elektryczną i ciepła w skojarzeniu, w tym i z OZE.

Zakres interwencji osi priorytetowej **Priorytet II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu** jest następujący:

- 1) Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi - zwiększenie możliwości zapobiegania zagrożeniom naturalnym, na które Polska jest szczególnie narażona tzn. powodzi oraz suszy i reagowaniu na nie. W związku z widocznymi brakami w obszarze właściwego planowania strategicznego w obszarze gospodarki wodnej w pierwszej kolejności wsparcie zostanie skierowane na opracowanie (lub aktualizację) odpowiednich dokumentów strategicznych i planistycznych wymaganych prawem unijnym lub krajowym. W ramach priorytetu inwestycyjnego działania techniczne

- koncentrowały się będą przede wszystkim na projektach mających na celu zwiększenie naturalnej retencji oraz z zakresu małej retencji.
- 2) Inwestycje w sektorze gospodarki odpadami w celu wypełnienia wymogów wynikających z prawa unijnego oraz zaspokojenia wykraczających poza te wymogi potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie - rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi mający na celu zastąpienie przeważającego obecnie sposobu zagospodarowania tych odpadów (tj. poprzez składowanie) innymi bardziej zrównoważonymi metodami. Realizowane będą projekty, w zakresie rozwoju infrastruktury pozwalającej na wykorzystywanie właściwości materiałowych odpadów oraz projekty, w ramach których będą wykorzystywane energetyczne właściwości odpadów poprzez termiczne ich przekształcanie z odzyskiem energii. Ponadto wdrażane będą niskoodpadowe technologie produkcji w celu zrównoważonego wykorzystania zasobów w produkcji przemysłowej.
  - 3) Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury - działania w różnych obszarach związanych z ochroną wybranych gatunków i siedlisk na terenach Parków Narodowych oraz obszarów Natura 2000. Wspierany będzie również rozwój narzędzi zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo. Realizowane będą także nowoczesne programy edukacyjne (na poziomie regionalnym i ogólnopolskim), stanowiące uzupełnienie powyższych działań, skierowane do szerokiego grona odbiorców.
  - 4) Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację terenów poprzemysłowych (w tym terenów podlegających przekształceniu/konwersji), redukcję zanieczyszczenia powietrza, i propagowanie działań służących redukcji hałasu - zadania związane z ograniczaniem zanieczyszczeń generowanych przez przemysł, w szczególności przez instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Wsparcie będzie kierowane ponadto do przedsiębiorstw wprowadzających mniej emisyjne, nowoczesne technologie produkcji skutkujące zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń. Dodatkowo działania wpływające na poprawę jakości powietrza na obszarach miejskich będą realizowane w ramach sektora energetyki i transportu. Ponadto w ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie zostanie skierowane na rekultywację obszarów zdegradowanych na cele środowiskowe. Uzupełniająco realizowane będą działania związane z rozwojem terenów zielonych przyczyniających się do promowania miejskich systemów regeneracji i wymiany powietrza.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

W dniu 25 czerwca 2013 roku Zarząd Województwa Śląskiego Uchwałą nr 1465/266/IV/2013 przyjął drugą wersję Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W projekcie tym przewidywane są następujące priorytety:

- Priorytet I – Nowoczesna gospodarka,
- Priorytet II – Cyfrowe Śląskie,
- Priorytet III – Wzmocnienie konkurencyjności MŚP,
- Priorytet IV – Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna,
- Priorytet V – Ochrona Środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów,
- Priorytet VI – Transport,
- Priorytet VII – Regionalny rynek pracy,
- Priorytet VIII – Regionalne kadry gospodarki opartej na pracy,
- Priorytet IX – Włączenie społeczne,
- Priorytet X – Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna,
- Priorytet XI – Wzmocnienie potencjału edukacyjnego,
- Priorytet XII – Infrastruktura edukacyjna,
- Priorytet XIII – Pomoc techniczna EFS,
- Priorytet XIV – Pomoc techniczna EFRR.

Cele **Priorytetu V** są następujące:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez realizację inwestycji w sektorze wodno-ściekowym,
- ograniczenie ilości odpadów zagrażających środowisku poprzez realizację inwestycji związanych z gospodarką odpadami,
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- ochrona dziedzictwa kulturowego.

W ramach Priorytetu V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów wspierane będą działania, których celem jest ochrona środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. Realizacja zaprogramowanych przedsięwzięć będzie kontynuacją projektów z RPO WSL 2007-2013, na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska, zwiększenia konkurencyjności gospodarki dzięki bardziej efektywnemu wykorzystaniu zasobów, jak również ochrony różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego.

W celu zaspokojenia znaczących potrzeb regionalnych w sektorze wodnym, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, wsparcie skoncentrowane zostanie na budowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych oraz budowie sieci kanalizacji deszczowej jako element projektu dotyczący budowy kanalizacji dla ścieków komunalnych, budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowie i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę.

W ramach działań związanych z gospodarką odpadami, wspierane będą projekty z zakresu: budowy/rozwoju/modernizacji zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także budowy instalacji do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych oraz likwidacji zagrożenia ekologicznego generowanego przez tereny przemysłowe.

Działania związane z ochroną różnorodności biologicznej będą realizowane w ramach budowy, modernizacji i doposażenia ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej lub ochrony bioróżnorodności wraz z prowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnych oraz projektów dotyczących ochrony obszarów nadwodnych, poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z prowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnych, a także projektów z zakresu budowy i modernizacji niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków.

W celu podniesienia atrakcyjności regionu i wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym, wsparciem objęte będą prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach i ich otoczeniu wraz z promocją tych obiektów. Ochrona zabytków realizowana będzie także poprzez przedsięwzięcia polegające na zabezpieczeniu obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń.

W zakresie działań mających na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, planuje się kontynuację inicjatywy JESSICA lub zastosowanie podobnego instrumentu dla wsparcia spójności społecznej i terytorialnej wybranych obszarów miejskich. Nacisk będzie położony przede wszystkim na przeciwdziałanie degradacji społeczno-gospodarczej wybranych dzielnic.

Instrument finansowy LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony środowiska.

Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne:

Komponent I: LIFE+ PRZYRODA I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

W ramach komponentu pierwszego przewiduje się finansowanie projektów związanych z ochroną, zachowywaniem lub odbudową naturalnych ekosystemów, naturalnych siedlisk, dzikiej flory i fauny oraz różnorodności biologicznej, włącznie z różnorodnością zasobów genetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000.

Podkomponent Przyroda skupia się na realizacji postanowień dwóch dyrektyw unijnych: nr 79/409/EC, w sprawie ochrony ptaków tzw „ptasiej” i nr 92/43/EEC, w sprawie ochrony siedlisk.

Komponent II: LIFE+ POLITYKA I ZARZĄDZANIE W ZAKRESIE ŚRODOWISKA

W ramach drugiego komponentu przewiduje się finansowanie innowacyjnych lub demonstracyjnych projektów z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska, w szczególności: zapobiegania zmianom klimatycznym; ochrony zdrowia i polepszania jakości życia; ochrony wód, ochrony powietrza, ochrony gleb; ochrony przed hałasem; monitorowania lasów oraz ochrony przed pożarami; zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami, jak również tworzenia, wdrażania i oceny polityk oraz prawa UE w zakresie ochrony środowiska.

Komponent III: LIFE+ INFORMACJA I KOMUNIKACJA

Odwrócenie negatywnych trendów zmian zachodzących w środowisku naturalnym wymaga nie tylko zmian systemowych, harmonizujących rozwój społeczny i ekonomiczny z możliwościami środowiska, lecz również zaangażowania zarówno instytucji jak i społeczeństwa do zmiany indywidualnych zachowań tak, by zminimalizować ich negatywny wpływ na środowisko. Stąd w ramach trzeciego komponentu przewiduje się finansowanie projektów informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz wymianę najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program zarządzany jest przez Komisję Europejską, która raz do roku ogłasza nabór wniosków. Wnioski kierowane są do Komisji za pośrednictwem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE+. Finansowanie z LIFE+ mogą otrzymywać jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne zarejestrowane na terenie dowolnego państwa należącego do Wspólnoty Europejskiej. Beneficjenci mogą tworzyć partnerstwa w celu realizacji poszczególnych projektów.

10. Wykaz materiałów

- 1) Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck, Kłobuck 2009 r.
- 2) Ankiety z zakładów.
- 3) Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2012 rok, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2013 r.
- 4) Bujakowski W. i inni: Opracowanie metody programowania i modelowania systemów wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego wraz z programem wykonawczym dla wybranych obszarów województwa. Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego, Kraków-Katowice, 2005 r.
- 5) GUS, Bank Danych Lokalnych.
- 6) Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok, Katowice, kwiecień 2013 r.
- 7) Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km (zadanie 9), (Katowice, marzec 2012)
- 8) Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Puławy 2012 r.
- 9) Plan Ochrony Przeciwpowodziowej Gminy Kłobuck, Kłobuck 2011 r.
- 10) Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008 r.
- 11) Pomiary i ocena klimatu akustycznego w wybranych rejonach dróg na terenie Kłobucka, WIOŚ Katowice, 2009 rok
- 12) Program Małej Retencji dla Województwa Śląskiego, (Uchwała nr II/43/1/2006 z dnia 16 stycznia 2006 r. Sejmiku Województwa Śląskiego) z aneksem z dnia 28 sierpnia 2006 r. (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/51/2/2006).
- 13) Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu – Strefa częstochowsko-lubliniecka.
- 14) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020, Kłobuck 2013 r.
- 15) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, Katowice 2010 r.
- 16) Program Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013, Katowice 2010 r.
- 17) Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Kłobuck w latach 2011-2012.
- 18) Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 r., WIOŚ, Katowice 2013 r.
- 19) Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku, WIOŚ, Katowice 2013 r.
- 20) Strategia Rozwoju Powiatu Kłobuckiego.
- 21) Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 - tekst ujednoczony z późn. zm.) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi.
- 22) Wojewódzki program przekształceń terenów przemysłowych i zdegradowanych wraz z koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych oraz prognozą jego oddziaływania na środowisko, Regionalny system wspomagania zarządzaniem terenami przemysłowymi w gminach, Katowice 2008 r.
- 23) Wojewódzki program przekształceń terenów przemysłowych i zdegradowanych wraz z koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych oraz prognozą jego oddziaływania na środowisko. Regionalny system wspomagania zarządzaniem terenami przemysłowymi w gminach, Katowice, listopad 2008 r.
- 24) www.brzechwawklobucku.republika.pl/nutki.htm
- 25) www.gddkia.gov.pl/
- 26) www.gminaklobuck.pl/
- 27) www.uke.gov.pl/pozwolenia-radiowe-dla-stacji-gsm-umts-lte-oraz-cdma-4145
- 28) www.wklobucku.pl/